

Møteinnkalling - Kontrollutvalget i Hitra kommune

Arkivsak:	24/268
Møtedato/tid:	13.05.2024 kl. 10:00
Møtested:	Rådhuset, kommunestyresalen og Kystmuseet

Møtet avvikles for åpne dører, i tråd med kommuneloven § 11-5.

Eventuelle forfall, eller spørsmål om habilitet, meldes til Konsek Trøndelag IKS v/ Eva J. Bekkavik på telefon 468 51 950, eller e-post: eva.bekkavik@konsek.no

Varamedlemmer møter etter nærmere innkalling.

Trondheim, 06.05.2024

Bjørg Reitan Bjørgvik (sign.)
Leder av kontrollutvalget

Eva J. Bekkavik
seniorrådgiver
Konsek Trøndelag

Kopi: Varamedlemmer, ordfører, kommunedirektør og Revisjon Midt-Norge SA

Sakliste

Saksnr.	Sakstittel
26/24	Kontrollutvalgets uttalelse om Hitra Storkjøkken KF sitt årsregnskap og årsberetning 2023
27/24	Kontrollutvalgets uttalelse om kommunekassens årsregnskap, konsolidert årsregnskap og årsberetning 2023
28/24	Kystmuseet - besøk og orientering
29/24	Forvaltningsrevisjon av psykososialt skolemiljø - kommunedirektørens oppfølging av vedtak
30/24	Rapport fra eierskapskontroll av kommunens eierstyring - kommunedirektørens oppfølging av vedtak
31/24	Plan for eierskapskontroll 2024 - 2028
32/24	Plan for forvaltningsrevisjon 2024 -2028
33/24	Oppfølging av selskaper - Midt-Norge IUA
34/24	Oppfølging av selskaper - Konsek Trøndelag IKS
35/24	Aktuelt fra utvalgene
36/24	Opplæring av kontrollutvalget
37/24	Referatsaker
38/24	Innspill til kontrollarbeidet
39/24	Godkjenning av protokoll fra dagens møte

Kontrollutvalgets uttalelse om Hitra Storkjøkken KF sitt årsregnskap og årsberetning 2023

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Hitra kommune

Møtedato

13.05.2024

Saknr

26/24

Saksbehandler Eva J. Bekkavik

Arkivkode FE-216

Arkivsaknr 23/454 - 5

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget vedtar forslag til uttalelse om Hitra Storkjøkken KF sitt årsregnskap og årsberetning for 2023.
2. Kontrollutvalgets uttalelse sendes kommunestyret, med kopi til formannskapet.

Vedlegg

Kontrollutvalgets uttalelse om Hitra Storkjøkken KF sitt årsregnskap og årsberetning 2023
Revisors beretning 2023 - Hitra Storkjøkken KF

Utrykt vedlegg

Årsregnskap og årsberetning 2023

Saksopplysninger

Kontrollutvalget skal i denne saken vedta en uttalelse om Hitra Storkjøkken KF sitt årsregnskap. Uttalelsen skal gjøre formannskapet og kommunestyret oppmerksom på forhold som har betydning for om årsregnskap og årsberetning kan godkjennes. Uttalelsen sendes kommunestyret med kopi til formannskapet. Formannskapet må ha uttalelsen så tidlig at det kan ta hensyn til den når det behandler innstilling om godkjenning av årsregnskap og årsberetning til kommunestyret.

Kontrollutvalgets uttalelse

Kontrollutvalgets uttalelse er basert på Hitra Storkjøkken KF sitt årsregnskap og årsberetning, samt revisors beretning. Kontrollutvalget bekrefter i uttalelsen at regnskapet er revidert på betryggende måte og i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk. Det går dessuten fram av uttalelsen at årsberetningen omfatter alle forhold som kreves i kommuneloven.

Årsregnskap

Hitra Storkjøkken KF sitt årsregnskap skal gi kommunestyret grunnlag for styring og kontroll av den samlede økonomiske utviklingen. Årsregnskapet er utformet i samsvar med gjeldende lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk.

Årsregnskapet viser netto driftsresultat på kr. 494.721.

Årsberetning

Kommunale foretak skal utarbeide en årsberetning for foretakets samlede virksomhet. Årsberetningen er avlagt innen fristen og inneholder opplysninger om regnskapet og redegjørelser som loven krever.

Revisjonsberetningen

Foretakets årsregnskap og årsberetning er revidert av Revisjon Midt-Norge SA. Revisor bekrefter at årsregnskapet og årsberetningen inneholder opplysningene som kreves i lov og forskrift. Revisor bekrefter også at årsberetningen gir dekkende opplysninger om vesentlige beløpsmessige avvik fra årsbudsjettet, og om vesentlige avvik fra kommunestyrets premisser for bruken av bevilgningene.

Revisjonsberetningen er levert innen fristen.

Vurdering

Kontrollutvalget står fritt til å bestemme innholdet i uttalelsen. Sekretariatet vil likevel påpeke at formålet med uttalelsen primært er å gi innspill til kommunestyret og formannskapet's behandling av årsregnskap og årsberetning for 2023. Det vil si at uttalelsen bare bør omtale forhold som har betydning for om årsregnskapet og årsberetningen kan godkjennes.

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å gi en uttalelse i samsvar med vedlagt forslag. Kontrollutvalget har likevel anledning til å gi flere kommentarer til årsregnskap og årsberetning.

**Til
Kommunestyret**

Kontrollutvalgets uttalelse om Hitra Storkjøkken KF sitt årsregnskap og årsberetning for 2023

Kontrollutvalget har i møte 13.05.2024, behandlet Hitra Storkjøkken KF sitt årsregnskap og årsberetning for 2023. Årsregnskapet viser netto driftsresultat på kr. 494.721.

I revisjonsberetning, datert 15.04.24, bekrefter revisor at regnskap og årsberetning er avlagt i tråd med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk.

Kontrollutvalget har fått muntlig orientering fra oppdragsansvarlig regnskapsrevisor.

Kontrollutvalget har vært løpende orientert om revisors arbeid gjennom året og i forbindelse med årsoppgjøret. Kontrollutvalget har ikke blitt kjent med forhold som har betydning for kommunestyrets godkjenning av årsregnskap og årsberetning for 2023.

Kontrollutvalget anbefaler at foretakets årsregnskap og årsberetning for 2023 godkjennes.

Hitra 13.05.2024
Kontrollutvalget

Kopi: Formannskapet

Til kommunestyret i Hitra kommune

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Hitra Storkjøkken KF for som viser et netto driftsresultat på kr 494 721. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2023, bevilgningsoversikt drift og investering, økonomisk oversikt drift og oversikt over samlet budsjettavvik og årsoppgjørdisposisjoner for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening

- Oppfyller årsregnskapet gjeldende lovkrav, og
- Gir årsregnskapet i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til foretaket per 31. desember 2023, og av resultatet for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med kommunelovens regler og god kommunal regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge og International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av foretaket slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Årsberetningen

Ledelsen er ansvarlig for informasjon i årsberetningen. Vår konklusjon om årsregnskapet ovenfor dekker ikke informasjonen i årsberetningen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese årsberetningen. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom årsberetningen, og årsregnskapet og den kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapet, eller hvorvidt informasjon i årsberetningen ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom årsberetningen fremstår som vesentlig feil. Vi uttaler oss om årsberetning datert 15.02.2024 og har ingenting å rapportere i så henseende.

Basert på kunnskapen vi har opparbeidet oss i revisjonen, mener vi at årsberetningen

- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav og
- at opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet.

Vi henviser for øvrig til avsnittet «Uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik» under uttalelse om øvrige lovmessige krav.

Styret og daglig lederes ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med kommunelovens bestemmelser og god kommunal regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som anses nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver vises det til:
www.nkrf.no/revisjonsberetninger – revisjonsberetning nr. 3

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE)3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av foretakets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik

Vi har utført et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet, i forbindelse med Hitra Storkjøkken KFs redegjørelse for vesentlige budsjettavvik, enten det skyldes beløpsmessige avvik eller avvik fra kommunestyrets premisser for bruken av bevilgningene.

Konklusjon

Basert på de utførte handlingene og innhentede bevis er vi ikke kjent med forhold som gir grunn til å tro at årsberetningen ikke gir dekkende opplysninger om vesentlige budsjettavvik.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver vises det til:
www.nkrf.no/revisjonsberetninger – revisjonsberetning nr. 3

Haltdalen, 15.04.2024

Kari Anne Gaare
Oppdragsansvarlig revisor

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Kontrollutvalgets uttalelse om kommunekassens årsregnskap, konsolidert årsregnskap og årsberetning 2023

Behandles i utvalg	Møtedato	Saknr
Kontrollutvalget i Hitra kommune	13.05.2024	27/24

Saksbehandler	Eva J. Bekkavik
Arkivkode	FE-216
Arkivsaknr	23/454 - 6

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget vedtar forslag til uttalelse om kommunekassens årsregnskap, konsolidert årsregnskap og årsberetning for 2023.
2. Kontrollutvalgets uttalelse sendes kommunestyret, med kopi til formannskapet.

Vedlegg

Kontrollutvalgets uttalelse om kommunekassens årsregnskap, konsolidert årsregnskap og årsberetning 2023
Revisors beretning 2023 - Hitra kommune

Utrykt vedlegg

Årsregnskap og årsberetning 2023

Saksopplysninger

Kontrollutvalget skal i denne saken vedta en uttalelse om kommunekassens årsregnskap, konsolidert årsregnskap og kommunens årsberetning for 2023. Uttalelsen skal gjøre formannskapet og kommunestyret oppmerksom på forhold som har betydning for om årsregnskap og årsberetning kan godkjennes.

Uttalelsen skal sendes til kommunestyret med kopi til formannskapet. Formannskapet må ha uttalelsen så tidlig at det kan ta hensyn til den når det behandler innstilling om godkjenning av årsregnskap og årsberetning til kommunestyret.

Kontrollutvalgets uttalelse

Kontrollutvalgets uttalelse er basert på kommunekassens årsregnskap, konsolidert årsregnskap og kommunens årsberetning for 2023, og revisjonsberetningen.

Kontrollutvalget bekrefter i uttalelsen at regnskapet er revidert på betryggende måte og i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk. Det går dessuten fram av uttalelsen at årsberetningen omfatter alle forhold som kreves i kommuneloven.

Kommunekassens årsregnskap og konsolidert årsregnskap

Kommunekassens årsregnskap og konsolidert årsregnskap som viser regnskapet for kommunens samlede virksomhet (kommunekassen, og kommunens to foretak) skal gi kommunestyret grunnlag for styring og kontroll av den samlede økonomiske utviklingen.

Årsregnskapene er utformet i samsvar med gjeldende lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk og er levert innen fristen. Årsregnskapet for kommunekassen viser et netto driftsresultat på minus 22.801.136 kroner. Konsolidert årsregnskap viser et netto driftsresultat på minus 22.306.415 kroner.

Kommunedirektøren vil orientere kontrollutvalget om kommunekassens årsregnskap, konsolidert årsregnskap og årsberetning for 2023 i møtet.

Kommunens årsberetning

Kommuner skal utarbeide en årsberetning for kommunens samlede virksomhet. Årsberetningen er avlagt innen fristen og inneholder opplysninger om regnskapet og redegjørelser i tråd med lov og forskrift.

De grunnleggende kravene til økonomiforvaltningen er at den skal bidra til at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid, at planene er realistiske, at finans- og gjeldsforvaltningen ikke innebærer vesentlig risiko og at betalingsforpliktelsene kan innfris ved forfall.

Kommunestyret har vedtatt økonomiske handlingsregler for Hitra kommune, det kommer frem av årsberetningen at:

- Netto driftsresultat ekskl. VAR skal minimum være 1%, for 2023 så ble netto driftsresultat -1,9%
- Renter og avdrag ekskl. VAR skal maks utgjøre 10% av frie inntekter, for 2023 så ble tallet 10,3%
- Totalt disposisjonsfond skal minimum utgjøre 15% av driftsinntektene, pr. 2023 så er totale disposisjonsfond på 17,2%
- Frie disposisjonsfond skal minimum utgjøre 8% av driftsinntektene, pr. 2023 så er frie fond på 11,5%
- Gjeld som belaster drift ("netto renteeksponert gjeld") skal maks være 75% av driftsinntektene, for 2023 så ble gjeldsbelastningen på 64,9%

Økonomisk handlingsregel kulepunkt 1 og 2 er ikke oppfylt for regnskapsåret 2023.

Revisjonsberetningen

Revisor bekrefter at årsregnskap og årsberetning inneholder opplysningene som kreves i lov og forskrift. Revisor bekrefter også at årsberetningen gir dekkende opplysninger om vesentlige beløpsmessige avvik fra årsbudsjettet, og om vesentlige avvik fra kommunestyrets premisser for bruken av bevilgningene. Revisjonsberetningen er levert innen fristen.

Oppdragsansvarlig revisor vil orientere om arbeidet med revideringen av kommunekassens årsregnskap, konsolidert årsregnskap og årsberetning for 2023.

Vurdering

Kontrollutvalget står fritt til å bestemme innholdet i uttalelsen. Sekretariatet vil likevel påpeke at formålet med uttalelsen primært er å gi innspill til kommunestyret og formannskapetets behandling av årsregnskap og årsberetning for 2023. Det vil si at uttalelsen bare bør omtale forhold som har betydning for om årsregnskapet og årsberetningen kan godkjennes.

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å gi en uttalelse i samsvar med vedlagt forslag. Kontrollutvalget har likevel anledning til å gi flere kommentarer til årsregnskap og årsberetning.

Til Kommunestyret

Kontrollutvalgets uttalelse om kommunekassens årsregnskap, konsolidert årsregnskap og kommunens årsberetning for 2023

Kontrollutvalget har i møte 13.05.2024, behandlet kommunekassens årsregnskap, konsolidert årsregnskap samt kommunens årsberetning for 2023. Kommunekassens årsregnskap viser et negativt driftsresultat på kr 22.801.136, og et negativt netto driftsresultat i det konsoliderte årsregnskapet på kr. 22.306.415.

I revisjonsberetning, datert 15.04.24, bekrefter revisor at regnskapene og årsberetningen er avlagt i tråd med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk.

Kommunestyret har vedtatt økonomiske handlingsregler for Hitra kommune, det kommer frem av årsberetningen at:

- Netto driftsresultat ekskl. VAR skal minimum være 1%, for 2023 så ble netto driftsresultat -1,9%
- Renter og avdrag ekskl. VAR skal maks utgjøre 10% av frie inntekter, for 2023 så ble tallet 10,3%
- Totalt disposisjonsfond skal minimum utgjøre 15% av driftsinntektene, pr. 2023 så er totale disposisjonsfond på 17,2%
- Frie disposisjonsfond skal minimum utgjøre 8% av driftsinntektene, pr. 2023 så er frie fond på 11,5%
- Gjeld som belaster drift ("netto renteeksponert gjeld") skal maks være 75% av driftsinntektene, for 2023 så ble gjeldsbelastningen på 64,9%

Økonomisk handlingsregel kulepunkt 1 og 2 er ikke oppfylt for regnskapsåret 2023.

Kontrollutvalget har fått muntlige orienteringer fra kommunedirektøren og fra oppdragsansvarlig regnskapsrevisor.

Kontrollutvalget har vært løpende orientert om revisors arbeid gjennom året og i forbindelse med årsoppgjøret. Kontrollutvalget har ikke blitt kjent med forhold som har betydning for kommunestyrets godkjenning av årsregnskapene og årsberetning for 2023.

Kontrollutvalget anbefaler at kommunekassens og det konsoliderte årsregnskapet samt kommunens årsberetning for 2023 godkjennes.

Hitra 13.05.2024
Kontrollutvalget

Kopi: Formannskapet

Til kommunestyret i Hitra kommune

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskap for Hitra kommune som viser et netto negativt driftsresultat på kr 22 801 136 i kommunekassen, og et netto negativt driftsresultat i det konsoliderte årsregnskapet på kr. 22 306 415. Årsregnskapet består av:

- kommunekassens årsregnskap som består av balansen per 31. desember 2023, bevilgningsoversikter drift og investering, økonomisk oversikt drift og oversikt over samlet budsjettavvik og årsoppgjørdisposisjoner for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper, og
- konsolidert årsregnskap som består av balanse per 31. desember 2023, driftsregnskap og investeringsregnskap, for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening:

- oppfylder kommunekassens årsregnskap gjeldende lovkrav og gir i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av kommunekassens finansielle stilling per 31. desember 2023, og av resultatet for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med kommunelovens regler og god kommunal regnskapsskikk i Norge.
- oppfylder det konsoliderte årsregnskapet gjeldende lovkrav og gir i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til Hitra kommune som økonomisk enhet per 31. desember 2023, og av resultatet for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med kommunelovens regler og god kommunal regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge og International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av kommunen slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Årsberetningen og annen øvrig informasjon

Kommunedirektøren er ansvarlig for informasjonen i årsberetningen og den øvrige informasjonen som er publisert sammen med årsregnskapet. Øvrig informasjon omfatter den lovbestemte årsberetningen og annen informasjon i kommunens årsrapport. Vår konklusjon om årsregnskapet ovenfor dekker ikke informasjon i årsberetningen eller annen øvrig informasjon.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese årsberetningen og annen øvrig informasjon. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom årsberetningen, annen øvrig informasjon og årsregnskapet og den kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapet, eller hvorvidt informasjon i årsberetningen og annen øvrig informasjon ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom årsberetningen og annen øvrig informasjon

fremstår som vesentlig feil. Vi uttaler oss om årsberetning og annen øvrig informasjon datert 26.03.2024 og har ingenting å rapportere i så henseende.

Basert på kunnskapen vi har opparbeidet oss i revisjonen, mener vi at årsberetningen

- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav og
- at opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet.

Vi henviser for øvrig til avsnittet «Uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik» under uttalelse om øvrige lovmessige krav.

Kommunedirektørens ansvar for årsregnskapet

Kommunedirektøren er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med kommunelovens bestemmelser god kommunal regnskapskikk i Norge. Kommunedirektøren er også ansvarlig for slik intern kontroll som vedkommende finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til:

www.nkrf.no/revisjonsberetninger - revisjonsberetning nr. 1

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av kommunens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik

Vi har utført et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet, i forbindelse med Hitra kommunes redegjørelse for vesentlige budsjettavvik, enten det skyldes beløpsmessige avvik eller avvik fra kommunestyrets premisser for bruken av bevilgningene.

Konklusjon

Basert på de utførte handlingene og innhentet bevis er vi ikke blitt kjent med forhold som gir grunn til å tro at årsberetningen ikke gir dekkende opplysninger om budsjettavvik.

Se www.nkrf.no/revisjonsberetninger - revisjonsberetning nr. 1

Haltdalen, 15.04.2024

Kari Anne Gaare
Oppdragsansvarlig revisor

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Kystmuseet - besøk og orientering

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Hitra kommune

Møtedato

13.05.2024

Saknr

28/24

Saksbehandler Eva J. Bekkavik

Arkivkode FE-037

Arkivsaknr 24/267 - 2

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar informasjonen fra Kystmuseet til orientering.

Vedlegg

Forespørsel om besøk og orientering

Saksopplysninger

Kontrollutvalget har ifølge kommuneloven § 23-2 en pålagt oppgave vedr. oppfølging av selskaper som kommunen har eierandeler i.

For å gjøre seg litt bedre kjent med selskaper og virksomheter så har kontrollutvalget i sin årsplan vedtatt at de ønsker å besøke/invitere tre selskaper/virksomheter i løpet av 2024.

Kontrollutvalget vedtok på sitt møte 4. desember 2023 at det tilrettelegges for et besøk på Kystmuseet på utvalgets møte 13.05.2024 for å bli bedre kjent med museet. Kontrollutvalget ønsker en orientering om museet og en eventuell omvisning.

Kontrollutvalgets sekretariat har i brev av 10.04.2024 sendt en forespørsel til Kystmuseet om besøk og orientering.

Fra Hitra kommunes eierskapsmelding vedrørende Museene i Sør-Trøndelag AS:

Hitra kommune har en eierandel på 3,7% i selskapet.

Formål

Museene i Sør-Trøndelag AS skal gjennom sine enheter og samlinger berike samfunnet med kunnskap, forståelse og opplevelse. Museene i Sør-Trøndelag skal tilstrebe god tilgjengelighet til museenes samlinger og kompetanse. Basisfunksjonene innsamling, bevaring, forskning og formidling skal være preget av høy kvalitet og sterke fagmiljøer i god kontakt med kolleger nasjonalt og internasjonalt. Museene i Sør-Trøndelag AS skal videreføre og utvikle driften ved enhetene som inngår i selskapet og handle i samsvar med ICOMs museumsetiske retningslinjer.

Selskapets samfunnsansvar

Berike samfunnet med kunnskap, forståelse og opplevelser.

Bakgrunn for eierskapet

Som en følge av at Kultur- og kirke departementet i statsbudsjettet i 2008 ba Sør-Trøndelag fylke om en konsolidering av museene i Sør-Trøndelag ble MIST opprettet. Hitra kommune vedtok å gå inn som eier i det nye selskapet gjennom Kystmuseet.

Hitra kommunes forventninger til selskapet

Hitra kommune har forventninger om at MIST, og da spesielt avdeling Kystmuseet skal først og fremst berike hittersamfunnet med kunnskap, forståelse og opplevelse.

Dernest forventes at Kystmuseet ut i fra de avtaler kommunen har med Kystmuseet leverer de tjenester som avtalene og bruken av ægirsalen omfatter. Kystmuseet er en viktig aktør i turistsammenheng, og deres kunnskap og formidling har avgjørende betydning for kommunens attraktivitet i forhold til turisme. Samarbeid med øvrige aktører og utvikling er viktig.

Konklusjon

Kontrollutvalgets sekretariat viser til Kystmuseet sin orientering i møtet og anbefaler kontrollutvalget å ta informasjonen til orientering.

Kystmuseet
Museumsplassen 1
7240 HITRA

Vår saksbehandler: Eva J. Bekkavik, tlf. 468 51 950
E-post: eva.bekkavik@konsek.no
Deres ref.:
Vår ref.: 24/267-1
Oppgis ved alle henvendelser
Vår dato: 10.04.2024

Forespørsel om besøk og orientering

Kontrollutvalget i Hitra kommune har ifølge kommuneloven § 23-2 en pålagt oppgave vedr. oppfølging av selskaper som kommunen har eierandeler i. I den forbindelse så ønsker kontrollutvalget å besøke Kystmuseet på sitt møte 13. mai 2024 for å bli bedre kjent med museet.

Har dere tid til å ta imot kontrollutvalget for en orientering om museet og en eventuell omvisning?

Kontrollutvalget setter av 1,5 time til besøket, fra kl. 10:00 hvis dette passer for dere.

Med hilsen
Konsek Trøndelag IKS

Eva J. Bekkavik
seniorrådgiver

Dette brevet er elektronisk godkjent og har derfor ikke signatur.

Kopi til:
Kontrollutvalgets leder

Forvaltningsrevisjon av psykososialt skolemiljø - kommunedirektørens oppfølging av vedtak

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Hitra kommune

Møtedato

13.05.2024

Saknr

29/24

Saksbehandler Eva J. Bekkavik

Arkivkode FE-217, TI-&58

Arkivsaknr 21/236 - 11

Forslag til vedtak

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Vedlegg

Veileder trygt godt og inkluderende skolemiljø

Forskrift ordensreglement

Saksopplysninger

På kontrollutvalgets møte 13. februar 2023 (sak 01/23) ble rapport fra forvaltningsrevisjon psykososialt skolemiljø behandlet.

Nedenfor kommer et kort utdrag fra forvaltningsrevisjonsrapporten.

Revisjon Midt-Norge SA formulerte følgende problemstillinger for prosjektet:

- Jobber skolene forebyggende med å sikre et trygt og godt skolemiljø?
- Følger Hitra kommune opp aktivitetsplikten i opplæringsloven?

Revisjonens konklusjon

Jobber skolene forebyggende for å sikre et trygt og godt skolemiljø?

Revisor konkluderer med at skolene i stor grad jobber forebyggende for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø. Revisor har følgende kommentarer:

- Plan og rutiner er etablert. Planen er av eldre dato og bør oppdateres.
- Utviklingsarbeidet har ført til nye rutiner, som er innført ved alle skoler. Disse har satt seg i ulik grad ved skolene, og vil kreve fortsatt oppfølging framover.
- Det kan gjøres mer for å sikre at foreldrene er tilstrekkelig informert om elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø.

Følger Hitra kommune opp aktivitetsplikten i opplæringsloven?

Revisors konkluderer med aktivitetsplikten i opplæringsloven ikke er fulgt opp godt nok på alle områder. Det gjelder spesielt kravene til aktivitetsplaner, der et utvalg av saker viser at skolene må bli bedre på å sikre at formalitetene er i orden, og at dokumentasjonen sikres for framtiden.

Revisors anbefaling

- Plan for Trygt, godt og inkluderende skolemiljø bør oppdateres i henhold til gjennomført utviklingsarbeid og implementering av praksis.
- Skoleledelsen bør sikre seg at alle foresatte er informert om elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø.
- Kravet til innhold i aktivitetsplaner må sikres.

Politisk behandling

Kommunestyret hadde forvaltningsrevisjonsrapporten opp til behandling i sitt møte 27.04.2023 i sak 29/23 og gjorde følgende vedtak:

1. Kommunestyret slutter seg til revisors vurderinger og anbefaler og ber kommunedirektøren om å påse at:
 - a. Plan for «trygt og godt skolemiljø» skal oppdateres i henhold til gjennomført utviklingsarbeid om implementering av praksis

- b. Skoleledelsen skal sikre seg at alle foresatte er informert om elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø
 - c. Kravet til innhold i aktivitetsplaner må sikres
2. Kommunestyret ber kommunedirektøren orientere kontrollutvalget om status og oppfølging av vedtaket innen mars 2024.

Kommunedirektørens oppfølging

Kommunalsjef oppvekst opplyser at revidert veileder er vedtatt av Utvalg oppvekst (sak 5/24), veilederen er lagt med som vedlegg til kontrollutvalgets sak. Kommunalsjef oppvekst vil presentere veilederen for kontrollutvalget på dagens møte.

Konklusjon

Med bakgrunn i informasjonen som vil bli gitt i møtet så må kontrollutvalget diskutere om de fortsatt ønsker å følge opp forvaltningsrevisjonen eller om de anser kommunestyrets vedtak som fulgt opp.

Saken legges derfor frem uten forslag til vedtak.

Revidert mars 2024

VEILEDER FOR ET TRYGT, GODT OG INKLUDERENDE SKOLEMILJØ

Hitra kommune
2024

1. Innledning

Alle elever har rett til et godt, trygt og inkluderende skolemiljø. Hitraskolen skal være fri for alle former for krenkende atferd og skolemiljøet skal virke positivt på elevenes helse, trivsel, tilhørighet og læring.

Denne veilederen er en revidering av «**Plan for et trygt, godt og inkluderende skolemiljø**», vedtatt av Oppvekstkomiteen 13.06.2018. Den opprinnelige planen bygger på **NOU 2015:2 «Å høre til**», «**Ny overordna del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen**», samt lokale mål og fokusområder for Hitraskolen. Gjennom opprinnelig plan ble det etablert en felles, kommunal strategi for å sikre og ivareta intensjonene og kravet i Opplæringsloven om et trygt psykososialt skolemiljø.

Veilederen, som dokumentet nå endres til, tar videre opp i seg intensjonene i **Stortingsmelding 6 (2019-2020) «Tett på tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO**», **NOU 2023:27 «Et nytt system for Kvalitetsutvikling»** og **Ny Opplæringslov** som trer i kraft 01.08.2024. Veilederen skal sikre videreføring og videreutvikling av systematisk arbeid med skolemiljø i Hitraskolen.

Trygge barn som trives, lærer bedre. Tidlig innsats og inkluderende fellesskap er avgjørende for å sikre at alle barn og unge kan nå sine drømmer og ambisjoner. Det er et mål at alle barn og unge skal ha like muligheter til allsidig utvikling og læring, uavhengig av bakgrunn og forutsetninger. Barn og elever får det beste grunnlaget for å utvikle seg sosialt og faglig, hvis de opplever at de er en verdifull del av fellesskapet og blir godtatt som de er. Barnehagen og skolen skal bidra til at barn og unge blir trygge og trives. (Meld. St. 6 s. 7-8)

NOU 2023:27 «Et nytt system for kvalitetsutvikling» foreslår et nytt system for kvalitetsutvikling i skolen. Formålet er å sikre elevenes læring og trivsel. Utgangspunktet er høyere bevissthet om at elevgruppen er sammensatt, mangfoldig og med ulike behov. Forventningene til hva skolen skal bidra med har økt, og samfunnet har i tillegg andre og nye behov for kompetanse. Dette stiller skolen overfor andre og nye utfordringer som får konsekvenser for arbeidet i skolen, og der samspillet mellom elever og lærere og samarbeidet mellom lærere og skoleledere er av stor betydning. (NOU 2023:27 s. 7)

Våren 2023 vedtok Stortinget ny Opplæringslov som trer i kraft 01.08.2024. Behovet for ny Opplæringslov ble blant annet begrunnet i at elevgrunnlaget i norsk skole har endret seg med flere minoritetsspråklige elever og større sosiale forskjeller. Økt mangfold stiller krav til at skolen greier å stimulere til gode relasjoner og inkluderende fellesskap.

Veileder for trygt, godt og inkluderende skolemiljø tar utgangspunkt i styringsdokumentene det her vises til og gir føringer for hvordan Hitraskolen skal arbeide for å skape et trygt, godt

og inkluderende skolemiljø (§ 9A i opplæringsloven), og håndtere krenkelser, mobbing og skolevegring.

I dette arbeidet er følgende forutsetninger viktig:

- Skolen driver et aktivt og systematisk arbeid for å fremme et godt skolemiljø, og setter inn tiltak på kort og lang sikt når det er nødvendig.
- Skolen har et internt støttesystem (tiltaksleder, helsesykepleier m.fl) som samarbeider med kommunens hjelpetjenester for barn og unge. BFT- *Barne og familietjenesten* bestående av PPT, barnevern, helsestasjon og familieteam.
- Alle voksne på skolen har plikt til å følge med, undersøke, gripe inn, varsle og sette inn tiltak når de får mistanke om eller kjennskap til krenkelser.
- Skolen og hjemmet har god kommunikasjon.

2. Bakgrunn

Føringene *Veileder for trygt, godt og inkluderende skolemiljø* legger for arbeidet med skolemiljø i Hitraskolen har utgangspunkt i overordnede statlige styringsdokument og loven. Det vises her til føringer og bestemmelser fra:

- NOU 2015:2 «Å høre til»,
- Ny overordnet del- verdier og prinsipper for grunnopplæringen (2017)
- Stortingsmelding 6 (2019-2020) Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap
- Nasjonal faglig retningslinje for det helsefremmende og forebyggende arbeidet i helsestasjon, skolehelsetjeneste og helsestasjon for ungdom
- Formålsparagrafen i Opplæringsloven
- Opplæringsloven kap. 9A Elevene sitt skolemiljø

NOU 2015:2 «Å høre til»

NOU 2015:2 «Å høre til» viser til fire overordnede perspektiver. Første perspektivet tar utgangspunkt i **Menneskerettighetene**. Når elever krenkes, mobbes, trakasseres eller diskrimineres på skolen, blir deres grunnleggende menneskerettigheter brutt. Prinsippet om *barnets beste* er viktig og får betydning for hvilke tiltak som foreslås. Vi har alle et ansvar for å ta avgjørelser som er til barns beste, i tillegg har *barn rett til å bli hørt*. At barn har en rett til å bli hørt i saker som gjelder dem, både i enkeltsaker og generelt, har betydning for arbeidet mot krenkelser, mobbing, trakassering og diskriminering.

Andre perspektiv omhandler at **samfunnet må ha nullvisjon om og nulltoleranse for krenkelser, mobbing, trakassering og diskriminering**. Den individuelle retten til et trygt psykososialt skolemiljø betyr at det er null toleranse for krenkelser, mobbing, trakassering og diskriminering av elever. Det innebærer at skolen må reagere når det skjer, og slå ned på alle tilløp til slike ord og handlinger.

Tredje perspektiv handler om at **faglig læring og sosial læring hører sammen**. Det å arbeide med fag må ikke skilles fra det å arbeide med sosial læring. God opplæring skaper trygge psykososiale skolemiljø, som preges av sosial tilhørighet og inkludering. Faglig og sosial læring må kobles og innlemmes i hverandre, de er ikke motsetninger. Når elever opplever at de får faglige utfordringer som er tilpasset deres evner og forutsetninger, og samtidig får relevante og forståelige tilbakemeldinger fra lærerne, vil dette påvirke elevenes motivasjon og faglig trivsel.

Fjerde perspektiv handler om **inkludering for å høre til**. Inkludering må forstås bredere og mer allment enn det som tidligere har virket å være tilfellet. Inkludering er grunnleggende for alle elever og handler om at alle skal høre til. Alle har rett til en opplevelse av sosial tilhørighet. (NOU: 2015:2 s.17-18)

Ny overordnet del- verdier og prinsipper for grunnopplæringen (2017)

Overordna del av læreplanverket er grunnlaget for skolen sitt samfunnsoppdrag og er tufta på formålsparagrafen i opplæringsloven. Den overordna delen utdyper verdiene i skolen og ligger til grunn for det elevene skal lære, og for deres utvikling og danning. For arbeidet med et trygt og inkluderende skolemiljø, er kapittel 3 om prinsipper for skolens praksis, avsnitt 3.1 om et inkluderende læringsmiljø, spesielt viktig. Kapitlet er i sin helhet gjengitt under:

Prinsipper for skolens praksis: *Skolen skal møte elevene med tillit, respekt og krav, og de skal få utfordringer som fremmer danning og lærelyst. For å lykkes med dette må skolen bygge et godt læringsmiljø og tilpasse undervisningen i samarbeid med elevene og hjemmene. Det krever et profesjonsfellesskap som engasjerer seg i skolens utvikling.*

Et inkluderende læringsmiljø: *Skolen skal utvikle inkluderende fellesskap som fremmer helse, trivsel og læring for alle.*

Et raust og støttende læringsmiljø er grunnlaget for en positiv kultur der elevene oppmuntres og stimuleres til faglig og sosial utvikling. Føler elevene seg utrygge, kan det hemme læring. Trygge læringsmiljøer utvikles og opprettholdes av tydelige og omsorgsfulle voksne, i samarbeid med elevene. De ansatte på skolen, foreldre og foresatte og elevene har sammen ansvar for å fremme helse, trivsel og læring, og for å forebygge mobbing og krenkelser. I arbeidet med å utvikle et inkluderende og inspirerende læringsmiljø skal mangfold anerkjennes som en ressurs.

Elevmedvirkning må prege skolens praksis. Elevene skal både medvirke og ta medansvar i læringsfellesskapet som de skaper sammen med lærerne hver dag. Elever tenker, erfarer og lærer i samspill med andre gjennom læringsprosesser, kommunikasjon og samarbeid. Skolen skal lære elevene å utvise dømmekraft når de ytrer seg om andre, og sørge for at de lærer å samhandle på forsvarlig vis i ulike sammenhenger.

De normene og verdiene som preger læringsfellesskapet, har stor betydning for elevenes sosiale utvikling. Vennskap skaper tilhørighet og gjør oss alle mindre sårbare. Når vi selv opplever å bli anerkjent og vist tillit, lærer vi å verdsette både oss selv og andre. Elevene skal lære å respektere forskjellighet og forstå at alle har en plass i fellesskapet. Hver elev har en historie med seg, og de har håp og ambisjoner for framtiden. Når barn og unge møter respekt og anerkjennelse i opplæringen, bidrar dette til en opplevelse av tilhørighet.

Ved å bruke varierte læringsarenaer kan skolen gi elevene praktiske og livsnære erfaringer som fremmer motivasjon og innsikt. Lokalmiljøets og samfunnets engasjement kan bidra positivt til skolens og elevenes utvikling. Ulike former for lokalt, nasjonalt og internasjonalt samarbeid forankrer elevenes læring i aktuelle spørsmål. Kunnskapsutveksling med mennesker i alle aldre og fra ulike steder i verden gir elevene perspektiver på egen læring, danning og identitet og viser verdien av samarbeid på tvers av språklige, politiske og kulturelle grenser.» (s 15)

Stortingsmelding 6 (2019-2020) Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap

I Stortingsmelding 6 er det overordna målet å videreutvikle kvaliteten i barnehager og skoler, slik at alle barn og elever får lære, mestre og utvikle seg i inkluderende fellesskap. Bedre kvalitet på det *ordinære tilbudet* kan gi mindre behov for særskilte ordninger for enkeltbarn. Samtidig kan bedre kvalitet på den spesialpedagogiske innsatsen sikre at barn og unge får en bedre utvikling og lærer mer. Skal kvaliteten bli bedre, er kultur, kunnskap, kompetanse og kapasitet sentrale faktorer:

1. For det første er det helt grunnleggende at alle barnehager og skoler har en kultur for inkludering og tidlig innsats.
2. For det andre er det behov for mer kunnskap om hva som skal til for å lykkes med å endre praksis og gi et godt tilbud til alle barn og elever.
3. For det tredje er kompetansen avgjørende. Her blir det varslet et kompetanseløft for spesialpedagogikk og inkluderende praksis særlig rettet mot barnehager, skoler og PP-tjenester.
4. For det fjerde kan vi øke kapasiteten i utdanningssystemet ved å organisere arbeidet bedre og bruke kompetansen der den gir størst nytte. Regjeringen vil bygge et lag rundt barna som blant annet inkluderer lærerne, spesialpedagogiske ressurser, PP-tjenesten og helsestasjon- og skolehelsetjenesten. Med et sterkere lag rundt barna, eleven og lærerne, kan vi få til gode helhetlige tilbud for alle barn og unge.

Nasjonal faglig retningslinje for det helsefremmende og forebyggende arbeidet i helsestasjon, skolehelsetjeneste og helsestasjon for ungdom (Helsedirektoratet), sier følgende om skolehelsetjenesten sitt samarbeid med skolen:

- Skolehelsetjenesten bør ha et systemrettet samarbeid med skolen for å bidra til å sikre elevene et godt fysisk og psykososialt miljø.
- Skolehelsetjenesten bør være kjent med skolens planer for et godt skolemiljø, og bidra til at barn og unge opplever mestring og tilhørighet
- Samarbeidet med skolen bør dreie seg om å skape trygge og inkluderende fellesskap rundt barna der alle elevene tar ansvar for et trygt og godt psykososialt miljø i klassen og på skolen.

I arbeidet for et trygt og inkluderende skolemiljø er anerkjennelsen av barn og unges opplevelse og medvirkning et grunnleggende prinsipp. Det er ikke den voksnes opplevelse av situasjonen som har betydning, men hvordan barn og unge opplever å ha det. Det er barn og unges stemme og opplevelser som skaper grunnlaget for skolens handlinger.

Formålsparagrafen i Opplæringsloven angir verdigrunnlaget for skolen og sier følgende om opplæringen: «... elevene skal utvikle kunnskap, dugleik og holdninger for å kunne mestre livene sine og for å kunne delta i arbeid og felleskap i samfunnet.»

Opplæringslovens kapittel 9A - Elevene sitt skolemiljø -, gir alle elever en individuell rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. § 9A presiserer at skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering:

§ 9 A-2. Retten til eit trygt og godt skolemiljø:

Alle elevar har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring.

§ 9 A-3. Nulltoleranse og førebyggjande arbeid

- Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering.
- Skolen skal førebyggje brot på retten til eit trygt og godt skolemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremje helsa, trivselen og læringa til elevane.

§9A-4 Aktivitetsplikt for å sikre at elevar har eit trygt og godt psykososialt skolemiljø

Alle som arbeider på skolen, skal følgje med på om elevene har eit trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg.

Alle som arbeider på skolen, skal varsle rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Rektor skal varsle skoleeigaren i alvorlege tilfelle.

Ved mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, skal skolen snarest undersøkje saka.

Når ein elev seier at skolemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skolen så langt det finst eigna tiltak sørgje for at

eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det samegjeld når ei undersøking viser at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø.

Skolen skal sørgje for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i skolen sitt arbeid.

Skolen skal lage **ein skriftleg plan** når det skal gjerast tiltak i ei sak. I planen skal det stå:

- a. Kva problem tiltaka skal løyse
- b. Kva tiltak skolen har planlagt
- c. Når tiltak skal gjennomførast
- d. Kven som er ansvarleg for gjennomføringa av tiltaka
- e. Når tiltaka skal evaluerast

Skolen skal dokumentere kva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikta etter første til femte ledd.

3. Innhold

Mål

Et helhetlig og systematisk arbeid

Opplæringsloven stiller krav om et trygt psykososialt skolemiljø. Å opprettholde og videreutvikle trygge og inkluderende skolemiljø i Hitraskolen krever derfor et helhetlig, langsiktig og systematisk arbeid, hvor det stilles store krav til skoleeier, ledelsen ved den enkelte skole, og til system og gode strukturer på kommunalt nivå og ved den enkelte skole. Et aktivt skoleeierskap der skoleeier er tett på, har ambisjoner og setter mål for arbeidet med skolemiljø, krenkelser, mobbing, trakassering og diskriminering, er særdeles viktig for å lykkes.

Denne veilederen er skoleeiers krav til skolene i Hitra kommune, og oppfølging vil skje gjennom etablerte analysemøter mellom kommunalsjef og rektorer, samt gjennom ledersamtaler og skolebesøk. Tilstandsrapporten for grunnskolen er hovedfokus i analysemøtene, hvor tilbakemelding på resultat, forbedringstiltak og erfaringsdeling står sentralt.

Kommuneplanens samfunnsdel 2014 – 2026 tydeliggjør at Oppvekstsektoren har et særlig ansvar for å ivareta følgende intensjoner nedfelt i Kommuneplanens Samfunnsdel for perioden 2014-2026:

«En god oppvekst er viktig for alle mennesker. Læring, mestring og utvikling er viktige fokusområder for oppvekstsektoren på Hitra, og foreldre skal føle hjelp og støtte i sin hverdag. Det er vedtatt at forebygging blant barn og unge skal ha hovedfokus. Hitra tenker «Helse i alt vi gjør» i alle sektorer. Folkehelse er bakteppe i forvaltningen, og fokuset skal rettes mot helsefremmende og forebyggende arbeid i et livsløpsperspektiv.»

Hovedmål for oppvekst 2022 – 2025 er:

1. Gjennom utforskning og lærelyst skal barn og unge grunnleggende ferdigheter.
2. Gjennom et inkluderende og helsefremmende læringsmiljø, skal barn og unge utvikle respekt for menneskeverdet og naturen.
3. Brukermedvirkning og mestring skal prege all tjenesteyting.

Arbeidsmåter

Kollektiv praksis i Hitraskolen

Det å jobbe frem kollektiv praksis i Hitraskolen styrker arbeidet rundt barn og unge. Felles møteplasser mellom skolene vil styrke arbeidet på alle skolene, og bidra til kontinuerlig forbedring i profesjonsfelleskapet. Forankring av mål gjennom involvering og medvirkning bidrar til å sikre eierskap og bygger en organisasjonskultur for kontinuerlig forbedring.

Anerkjennelse og opplevelse av mening i arbeidet er av stor betydning for trivsel og engasjement. Derfor må vi åpne opp for at «prøving og feiling» er en del av organisasjonskulturen vår, og at kontinuerlig forbedring kjennetegner arbeidet på oppvekstområdet. Elevenes og lærernes læring skal derfor være tema i felles utviklingstid i Hitraskolen.

De senere årene har skolene jobbet med kompetanseutvikling gjeldende skolemiljø. Kompetanseprogrammet *Et inkluderende læringsmiljø* med søkelys på forebygging av krenkelser, mobbing og utenforskap», i regi av Midt-Norsk Kompetansesenter for Atferd, bidrar i stor grad til å jobbe forebyggende og å skape et trygt, godt og inkluderende læringsmiljø. Fagsystemer som støtte for skolene er på plass og bidrar til god struktur.

Skolene i Hitra har deltatt i *Oppfølgingsordningen* gjennom UDIR. Oppfølgingsordningen skal bidra til kvalitetsutvikling i kommuner og skoler. I dette utviklingsarbeidet har skolene hatt veilederstøtte fra NTNU. Her har skolene tatt i bruk kollegaobservasjon med påfølgende refleksjon som verktøy for lærernes egen læring og utvikling. Utgangspunktet for gjennomføring av kollegaobservasjoner og refleksjon har vært elevenes trivsel og læring. Dette arbeidet fortsetter i Hitraskolen.

Forebyggende arbeid i Hitraskolen

MOT

MOT er et forebyggende og holdningsskapende program som ungdomstrinnet i Hitraskolen har jobbet etter i mange år. MOTs oppdrag er å utvikle robust ungdom, som inkluderer andre. Programmene jobber systematisk med å utvikle ungdoms robusthet og motstandskraft der målet er at de står sterkere i møte med samfunnsutfordringer som mobbing, utenforskap og psykiske vansker.

MOT- Skolen som Samfunnsbygger

Ansatte i skolen har en av samfunnets viktigste oppgaver. Skolen er en arena for alle ungdom og derfor en viktig arena for å bygge ungdom for fremtiden. Programmet MOT- *Skolen som Samfunnsbygger* er et forsterkningsprogram hvor målet er fellesforstått ansvarlighet for voksne rundt barn og unge. Kjernen i programmet er de tre relasjonsnormene; skape godfølelsen, vise bakgrunnsforståelse og praktisere tøff kjærlighet. Skolene i Hitra deltar alle i programmet.

SUPER

SUPER!! (1.-4. trinn) er et program for å bygge trygge og gode klassemiljø, og ivareta barns naturlige tendens til å like seg selv. I en «SUPERklasse» er alle like viktige og lærer om likeverd, tilhørighet og mangfold. Elevene øver og lærer om sosial kompetanse gjennom lek, refleksjon, undring og historier. De blir kjent med egne og andres følelser, selvregulering og lærer om hjernens magi. SUPER!! ønsker at hver enkelt elev skal forstå seg selv bedre, både alene og sammen med andre. Ha en bredere forståelse av egne følelser og reaksjonsmønstre. Elevene undrer seg, utfolder seg kreativt å oppleve en trygg skolehverdag, der hver enkelt elev opplever at de er like viktig. For å skape et godt miljø krever det samarbeid og forståelse. Vi lærer mens vi går, og det er lettere om vi går sammen.

MOT i ungdomstrinnet

Alle elever i Hitraskolen møter MOT i ungdomsskolen. MOT-øktene i ungdomsskolen har som mål å styrke relasjoner og hjelpe den enkelte til å se seg selv som en brikke i en større helhet. MOT styrker ungdoms robusthet og vekker bevissthet rundt viktigheten av å inkludere alle. Viktige tema er trygghet, tilhørighet, sosial kompetanse og mangfold. Trygge miljø der ungdom aksepterer forskjeller og gjør hverandre verdifulle er avgjørende for at hver enkelt skal føle seg ivaretatt. Med tette og trygge relasjoner øker også sjansen for at man sier ifra om man sliter litt selv, eller ser andre sliter.

TL-programmet

Alle skolene på Hitra deltar i Trivselslederprogrammet. På trivselslederskoler skal barn og ungdom være aktive og inkluderende – med store smil om munnen! Mobbefrie trivselsledere er elever som bidrar til et bedre samhold og et tryggere skolemiljø, gjennom organisert aktivitet i friminuttene. Nye Trivselsledere skolerer årlig.

Elevråd

I Hitraskolen foreligger en rutine som skisserer en intensjon om at skoleledelsen engasjerer seg i skolens elevråd. Elevrådet spiller en avgjørende rolle i det å fremme elevenes stemme i skolemiljøet. Det er essensielt at skoleledelsen aktivt engasjerer seg i disse møtene for å vise at de tar elevenes perspektiver og bekymringer på alvor. Ved å delta i elevråd får skoleledelsen førstehånds innsikt i elevenes opplevelser, behov og ønsker. Dette bidrar til å skape et mer inkluderende og demokratisk læringsmiljø, der elever føler seg sett, hørt og respektert. Samtidig gir det skoleledelsen muligheten til å kommunisere sine beslutninger og forklare prosesser direkte til elevene, noe som fremmer gjensidig tillit og forståelse. Gjennom aktiv deltakelse i elevrådet kan skoleledelsen og elevene sammen skape en skolekultur preget av samarbeid, respekt og åpenhet, noe som er avgjørende for en positiv og inkluderende læringsopplevelse for alle involverte parter.

Klassemiljøtimen

En ukentlig klassemiljøtime i alle klasser skal sette søkelys på trivsel, tilhørighet og samarbeid blant elevene. Klassemiljøtimen er et direkte tiltak ut fra overordnet del av læreplanverket. I klassemiljøtimen får elevene muligheten til å uttrykke seg fritt, dele erfaringer og løse konflikter på en konstruktiv måte. Gjennom strukturerte aktiviteter og samtaler lærer elevene å lytte til hverandre, respektere ulikheter og bygge sterke relasjoner.

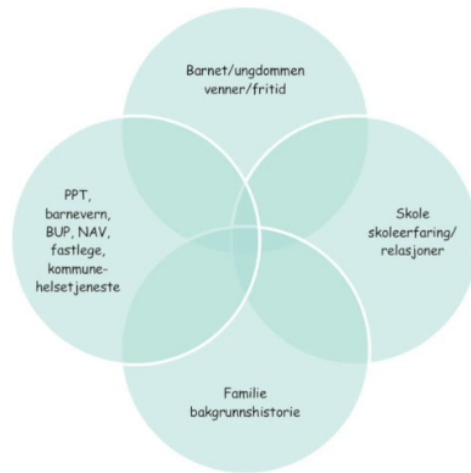

Klassemiljøtimen er et viktig tiltak i arbeidet med å skape et trygt og inkluderende klassemiljø der alle føler seg sett, inkludert og verdsatt. Ved å gi elevene en dedikert tid til å reflektere over hvordan de har det i klassen kan også hjelpe lærere med å identifisere og adressere eventuelle utfordringer tidlig. Dette bidrar til å forebygge mobbing og andre former for negativ atferd, samtidig som det fremmer et klima preget av respekt og samarbeid.

På lang sikt kan den ukentlige klassemiljøtimen bidra til å styrke sosiale ferdigheter og følelsen av inkludering og fellesskap blant elevene. Det legger grunnlaget for et positivt læringsmiljø der alle elever har muligheten til å vokse og trives. Derfor er det avgjørende at klassemiljøtimen prioriteres og gjennomføres i alle klasser, slik at elevenes trivsel og læring blir ivaretatt på best mulig måte.

Tverrfaglig samarbeid i Hitra kommune

Det skjer mye godt forebyggende arbeid for barn og unge på Hitra. BTI- Bedre tverrfaglig innsats, en samarbeidsmodell som sikrer koordinert innsats overfor barn, unge og familier er innført i Hitra kommune. Dette har ført til etablering av BFT; Barne – og familietjenesten, hvor PPT, barnevern, helsestasjon og familieteam er samordnet har bidratt til å se tiltak i sammenheng.

Familie og nære venner er viktig for barn og unge i alle aldre. I en trygg familie får barna omsorg og kjenner tillit, noe som er viktig når de senere i livet skal skape gode relasjoner til andre mennesker. Et godt oppvekstmiljø skapes gjennom et tett samspill mellom ulike aktører i lokalsamfunnet der barn og unge møtes og deltar. Unges oppvekst formes i stor grad av tilhørighet til fellesskapet.

I Hitra kommune er det unge som har svak tilknytning til skole og arbeidsliv, og som heller ikke deltar i organiserte fritidsaktiviteter. Uten et godt nettverk og sosial støtte kan disse unge søke mot negative felleskap som ytterligere svekker tilhørigheten til samfunnet. Derfor er det viktig for alle som har med barn og unge å gjøre, at vi tenker familie, fritidsaktiviteter og barnehage/skole i alt vi gjør. Å sikre mestring på barns ulike arena, er viktig for den enkeltes mestring og utvikling.

Forebygge mobbing og andre krenkelser

Forebyggende arbeid mot mobbing og andre krenkelser handler om å minske risikoen for at mobbing og krenkelser skjer. En solid ledelse og organisasjon er en forutsetning for at arbeidet med å sikre et godt og trygt læringsmiljø kan foregå systematisk og kontinuerlig.

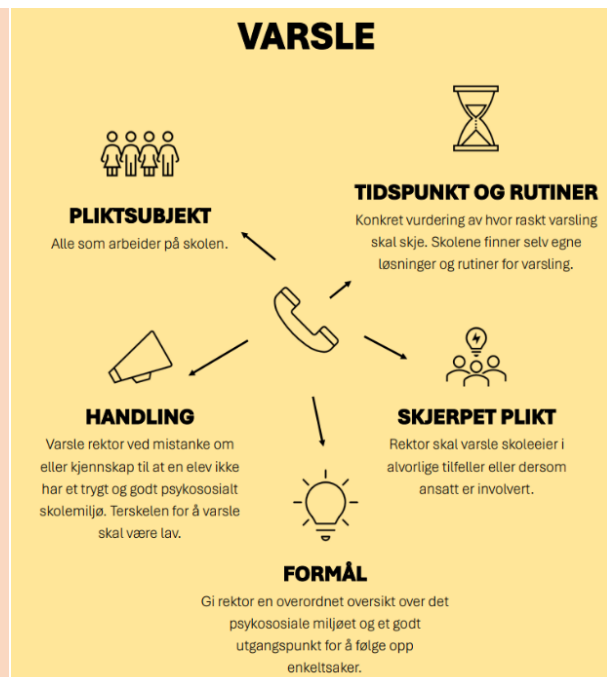
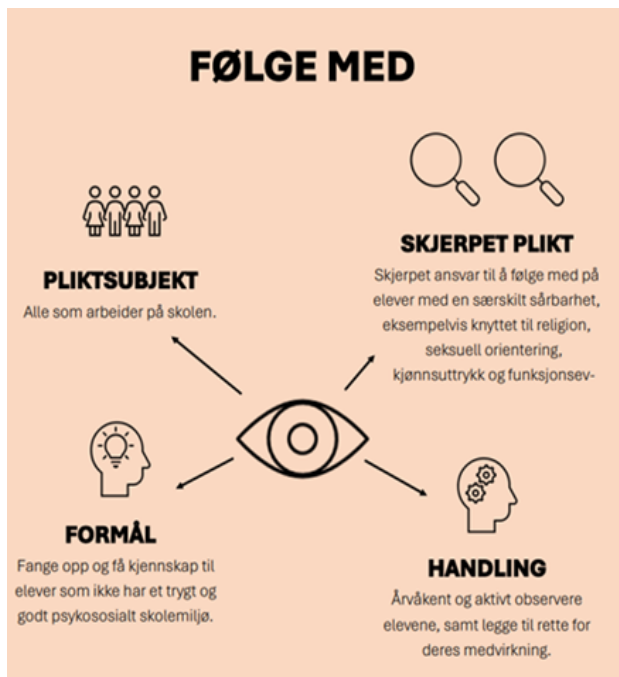
Håndtere mobbing og andre krenkelser

Alle som arbeider på skolen, skal følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mulig (Opplæringsloven § 9A-4). **Aktivitetsplikten** gjelder for alle ansatte og inntreer når en ansatt får mistanke eller kunnskap om at en elev blir utsatt for krenkende ord eller handlinger. Aktivitetsplikten inntreer om den ansatte er i tvil. Den ansatte skal:

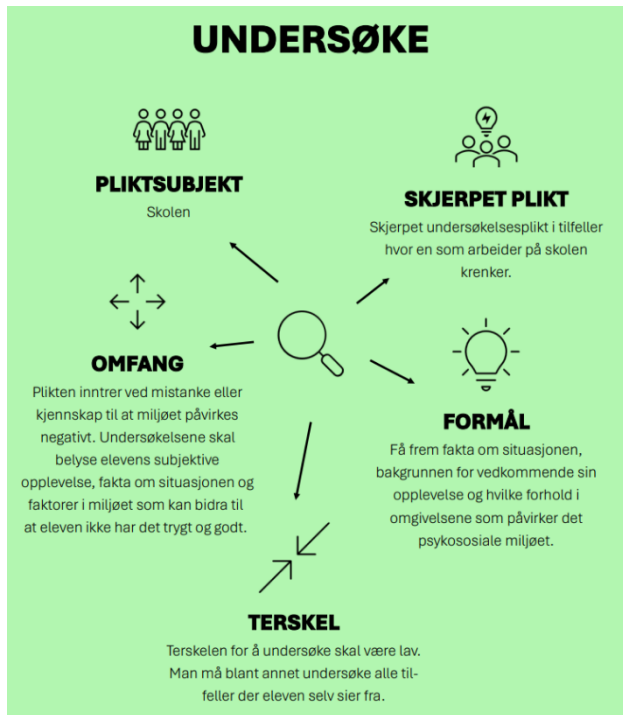
- Ta mistanken på alvor.
- Gripe inn og stoppe atferden med en gang, og snarest mulig undersøke saken.
- Varsle ledelsen.

Følge med, varsle og undersøke

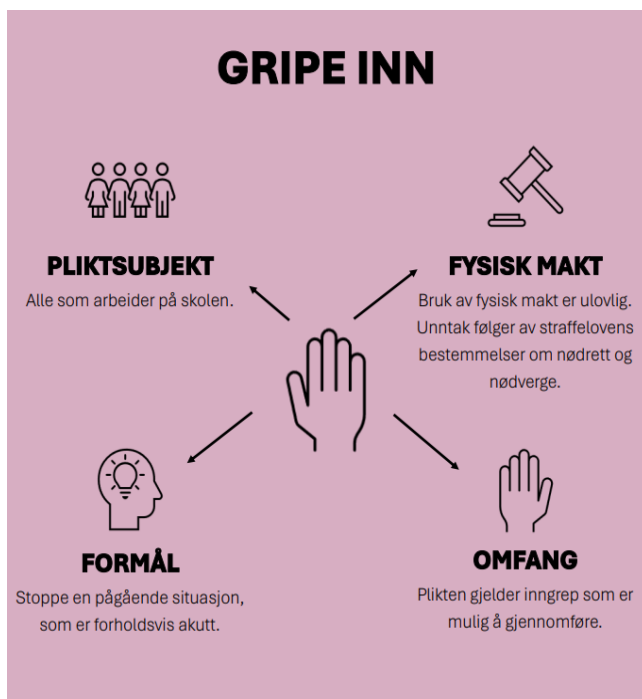
Alle ansatte ved skolen skal muntlig eller skriftlig melde til rektor dersom de mistenker at noen elever opplever krenkende ord og/eller handlinger. Selv om situasjonen kan løses innenfor klassen, informeres rektor om saken.

Det er den enkelte elevs egen opplevelse av skolemiljøet som danner utgangspunktet for skolens håndtering av opplæringsloven § 9A. Uansett om henvendelsen fra en elev eller foreldre skjer muntlig eller skriftlig, skal den tas på alvor. Det er tilstrekkelig at eleven eller foreldrene påpeker at skolemiljøet ikke er godt nok og ber om at skolen gjør noe for å bedre det. Dersom skolen er i tvil om foreldrene ber om tiltak, skal de spørre direkte: Ønsker du/dere at vi setter inn tiltak?

Rektor skal ta ansatte, elever og foreldre som varsler på største alvor og har plikt til snarest å undersøke det som har skjedd. I avdekkingsarbeidet skal skolen sikre at elevens subjektive opplevelse kommer fram og at tiltak settes i gang så raskt som mulig. Det er viktig at eleven og foreldrene får en skriftlig melding om at avdekkingsarbeidet er iverksatt, og at de blir holdt orientert om hva som vil skje framover.

Stoppe og håndtere

Opplæringsloven gir elevene rett til et trygt og godt skolemiljø, samt til å få gjenopprettet det gode skolemiljøet dersom retten ikke er oppfylt. Saken knyttet til skolemiljøet skal behandles raskt og prioriteres høyt av rektor.

Når saken er undersøkt, skal skolen lage en skriftlig plan for arbeidet. Planen skal vise:

- Hvilke problemer skolen skal løse.
- Hvilke tiltak skolen har planlagt.
- Når tiltakene skal gjennomføres.
- Hvem som er ansvarlig for tiltakene.
- Når tiltakene skal evalueres.

Tiltakene skal være til elevens beste og barn og unges stemme skal vektlegges i utforming av tiltakene. Tiltakene kan utformes på ulike nivå og svært ofte vil det iverksettes tiltak både på individnivå, gruppenivå og systemnivå.

Dersom en som arbeider på skolen, får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider på skolen, utsetter en elev for krenking som mobbing, vold, diskriminering og trakassering, skal vedkommende straks varsle rektor. Rektor skal varsle skoleeier.

Dersom det er en i ledelsen som står for krenkelse, skal skoleeier varsles direkte av den som fikk mistanke om eller kjennskap til krenkelsen.

Undersøkelsen og tiltak skal straks iverksettes.

4. Rutiner og prosedyrer

Vedlagte rutiner og prosedyrer er reviderte og i tråd med gjeldende lovverk. Veileder for et trygt, godt og inkluderende skolemiljø har følgende vedlegg:

1. Alle skoler skal følge med på elevenes skolemiljø etter denne planen
2. Prosedyre Opplæringsloven § 9A - Elevenes skolemiljø – håndtering av krenkelser og mobbing
3. Handlingsplan ved skolefravær
4. Sjekkliste for kartlegging ved stort skolefravær – skole
5. Sjekkliste for kartlegging ved stort skolefravær – elev
6. Sjekkliste for kartlegging ved stort skolefravær – foresatte
7. Registrering av hendelser
8. Aktivitetsplan skolemiljø § 9A - 4
9. Registrering av hendelser når ansatte krenker elev
10. Rutiner for uønsket atferd for grunnskolene i Hitra kommune
11. Forskrift om ordensregler for Hitraskolen

Skolefravær

Skolefravær og skolevegring er et økende problem i skolen og representerer en utfordring som vi må ta på alvor og som krever et systematisk og målrettet arbeid både fra skoleeier, fra ledelsen ved den enkelte skole i samarbeid med støttetjenesten for barn og unge og deres familier.

Fravær fra skolen kan ha faglige og sosiale konsekvenser for elevene. Bekymringsfullt fravær kan for eksempel være hyppig eller økende fravær, fravær knyttet til en bestemt dag eller til et bestemt fag. Bekymringsfullt fravær kan skyldes flere faktorer i skolemiljøet, og da er skolens arbeid med et trygt, godt og inkluderende skolemiljø, som fremmer mestring, inkludering og tilhørighet svært viktig.

For skolene er det viktig å se problematikken i nær sammenheng med arbeidet tilknyttet et trygt, godt og inkluderende skolemiljø og kap. 9a i Opplæringsloven. Derfor knyttes rutiner for håndtering av skolefravær og skolevegring også til denne planen.

Risiko- og beskyttelsesfaktorer som gjelder skolefravær:

Risikofaktorer:

- Mangelfulle rutiner, lite konsekvent registrering og håndtering av fravær
- Dårlig klasse- og læringsmiljø, mobbing, bruk av straff og lite forutsigbarhet
- Mangelfulle rutiner for skole-hjem samarbeid
- Lite kontinuitet i opplæringen, tilfeldig overføring av informasjon og lærerbytte

Beskyttelsesfaktorer:

- Gode rutiner for å følge opp fravær
- God klasseledelse, tilpasset opplæring, tydelige mål og forventninger i fag
- Trygg og god relasjon mellom lærer og elev
- Trygg og god relasjon mellom elevene
- Se den enkeltes kvalitet
- Gruppetilhørighet og felleskapsopplevelse
- Integrering
- God informasjonsflyt ved lærerbytte og overgang til ny skole
- Klar ansvarsdeling mellom kontaktlærer og andre ved skolen, gode samarbeidsrutiner med eksterne instanser
- Samarbeid med foreldre

I vedlegg vises det til hvordan skolene i Hitra skal jobbe med skolefravær.

Alle skoler skal følge med på elevenes skolemiljø etter denne planen:

Form for kartlegging	Når	Ansvar for oppfølging
Vakt – og tilsynsordninger med tydelige ansvarsbeskrivelser	Hver dag	Rektor/alle ansatte
Trinnets sosiale miljø er tema på teammøte.	Kontinuerlig	Kontaktlærere/teamledere
Trinnets sosiale miljø er tema på møter i SFO	Månedlig	Avdelingsleder/teamleder
Elevenes sosiale miljø er tema i klassegjennomgang minst to ganger i året.	Høst og vår	Kontaktlærer/rektor
Elevsamtaler med fokus på trivsel, minst to ganger i året. Kontaktlærer rapporterer funn til rektor. Rektor avgjør videre oppfølging	Høst og vår	Kontaktlærer/rektor
Utviklingssamtaler to ganger i året, der elevene svarer på spørsmål om trivsel, krenkelser og mobbing. Kontaktlærer rapporterer funn til rektor. Rektor bestemmer videre oppfølging.	Høst og vår	Kontaktlærer/rektor
Elevundersøkelsen gjennomføres for alle elever på 5.-10. trinn. Resultatene analyseres på team, i personalet, i elevråd, i ledergruppa, i SU og i møte med kommunalsjef oppvekst.	Høst	Kontaktlærer/rektor
Elevrådet tematiserer trivsel, mobbing og krenkelser som felles tema minst to ganger i året.	Høst og vår	Elevrådskontakt
Trinnets sosiale miljø er tema på foreldremøter	Høst og vår	Kontaktlærer/avdelingsleder
Hitra kommunes avvikssystem (Compilo) brukes ved brudd på loven.	Ved avvik	Alle ansatte/rektor

Prosedyre Opplæringsloven § 9a Elevenes skolemiljø – håndtering av krenkelser og mobbing.

Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. (§9a-2)
Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vold, diskriminering og trakassering (§ 9a-3).
Skolen skal arbeide kontinuerlig og systematisk for å fremme helse, miljø og trygghet til elevene slik kravene tilsier. Rektor har ansvar for at dette blir gjort.

Krenkelser og mobbing: Kan forstås som direkte handlinger og/eller verbale uttrykk rettet mot eleven. Indirekte krenkelser kan være utestenging, isolering, baksnakking o.l.
Elevenes egen opplevelse er avgjørende.

Informasjonsplikt og rett til å uttale seg: § 9a-9

Hva	Hvordan	Når	Ansvar
Informasjon om at elevene har rett til et godt og trygt skolemiljø.	Informasjon på alle foreldremøter. Digital mobbing skal tas opp som tema.	Hver høst	Rektor
Informasjon om aktivitetsplikten.	Informasjon til Samarbeidsutvalg, Skolemiljøutvalg, Elevråd og FAU. Skriftlig informasjon også til andre arbeidsgrupper tilknyttet skole, eks. renhold, vaktmester, bussjåfør	Hver høst	Rektor
Informasjon om mulighet til å melde sak til statsforvalteren etter at saken er tatt opp med rektor. Saken skal være tatt opp med rektor minimum ei uke før melding til Statsforvalteren	Kontaktlærerne informerer sine elever. Digital mobbing skal tas opp som tema. Alle foreldre får melding via Visma om hvor informasjon finnes. Informasjon på hjemmesida til Hitra kommune	Hver høst September Revideres hver høst	Kontaktlærer Rektor Rådgiver oppvekst
Informasjon om alvorlige hendelser som har oppstått	Alle foreldre og ansatte får melding via Visma. Samarbeidsutvalg og elevråd skal holdes informert og tas med i arbeidet med skolemiljøtiltak så tidlig som mulig.	Snarest mulig når forhold oppstår	Rektor

Aktivitetsplikt for å sikre at elever har et trygt og godt skolemiljø, § 9a-4

Prosedyrer ligger i *Plan for trygt, godt og inkluderende skolemiljø*

Hva	Hvordan	Når	Ansvar
Plikt til å følge med	<p>Alle ansatte blir informert om kap 9a.</p> <p>Ansatte har daglig ansvar for å følge med på hvordan elevene har det på skolen.</p> <p>Inspeksjon i friminuttene etter skolens inspeksjonsplan.</p>	<p>Før skolestart i august hvert år.</p> <p>Daglig</p>	<p>Rektor</p> <p>Alle ansatte og personer som regelmessig oppholder seg på skolen</p>
Plikt til å gripe inn	<p>Alle som arbeider på skolen har plikt til å gripe inn ved vold, mobbing, diskriminering eller trakassering dersom en ikke står i fare for å skade seg selv eller krenke elever for å få stanset situasjonen.</p>	<p>Når situasjoner oppstår</p>	<p>Alle ansatte og personer som regelmessig oppholder seg på skolen.</p>
Plikt til å varsle	<p>Alle som arbeider på skolen skal varsle nærmeste leder, som varsler rektor, dersom en ikke står i fare for å skade seg selv eller krenke elever for å få stanset situasjonen.</p> <p>Rektor må sørge for skriftlig registrering av hendelse (eget skjema)</p> <p>Rektor skal varsle skoleeier i alvorlige tilfeller:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Særlig-voldelige krenkelser - svært integritets-krenkende - flere elever alvorlig krenket en enkeltelev - skolen har ikke klart å løse en sak - digital mobbing på tvers av skoler - grove trusler 	<p>Når mistanke eller kjennskap oppstår</p> <p>Når det oppstår alvorlige tilfeller</p>	<p>Alle ansatte og personer som regelmessig oppholder seg på skolen.</p> <p>Rektor</p>
Plikt til å undersøke	<p>Ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et godt skolemiljø skal skolen undersøke saken</p>	<p>Når mistanke/ kjennskap oppstår</p>	<p>Rektor og kontaktlærer</p>

	<p>Undersøkelse bør skje i samarbeid mellom rektor, kontaktlærer og evt. sosiallærer/sosialrådgiver.</p> <p>Dersom foresatte samtykker kan PPT og/eller Helsepsykiatere delta i samarbeidet om undersøkelsen.</p> <p>Undersøkelsen kan inneholde:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Samtale med lærer, eller andre ansatte som kjenner eleven/saken godt. - Samtale med elev som opplever krenking - Samtale med involverte elever - Samtale med elevens foresatte - Samtale med elever som påstås stå bak krenkende atferd og deres foresatte - Samtale med medelever, ikke om navngitt elev, men om det generelle psykososiale miljøet <p>Observasjoner, sosiogram etc (Spekter)</p> <p>Undersøkelsen skal ende i en konklusjon som danner utgangspunkt for tiltak.</p> <p>Ved digital mobbing bør politianmeldelse vurderes.</p> <p>Kontaktlærer undersøker og dokumenterer i aktivitetsplanen.</p> <p>Rektor varsles</p>		
<p>Plikt til å sette inn tiltak (aktivitetsplan)</p>	<p>Det skal lages en skriftlig aktivitetsplan. Aktivitetsplanen skal inneholde:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Hvilket problem tiltaket skal løse 	<p>Tiltak skal settes i verk dersom en undersøkelse viser behov for det, eller når en elev melder fra at skolemiljøet</p>	<p>Rektor</p>

	<p>b) Hvilket tiltak skolen har planlagt</p> <p>c) Når tiltaka skal gjennomføres</p> <p>d) Hvem som er ansvarlig for gjennomføring av tiltaka.</p> <p>e) Når tiltaka skal evalueres</p> <p>Eksempler på tiltak: Spekter, Stopp-samtaler, oppfølgingssamtaler, resosialisering gjennom interessekartlegging, Banking-time, bruk av støttegruppe, voksen tett på.</p> <p>Skolen skal fatte enkeltvedtak når tiltak som settes inn gjelder rettigheter og plikter til eleven - Gjelder ifm tiltak som skolebytte og bortvisning</p>	ikke er trygt og godt.	
--	--	------------------------	--

Skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider på skolen krenker en elev § 9a-5

Hva	Hvordan	Når	Ansvar
Plikt til å varsle, undersøke og sette i gang tiltak ved mistanke om at ansatte utsetter elev for krenking.	<p>Når mistanke eller kjennskap til at en som arbeider ved skolen utsetter en elev for krenking skal rektor varsles straks.</p> <p>Rektor skal varsle skoleeier.</p> <p>Undersøkelse og tiltak skal igangsettes straks.</p> <p>Rektor må dokumentere at varsel er sendt og mottatt (eget skjema.)</p>	Når mistanke oppstår.	<p>Alle ansatte</p> <p>Rektor</p> <p>Rektor</p>

Fysisk miljø §9a-7

Hva	Hvordan	Når	Ansvar
Fysisk miljø	Dersom elever eller foreldre ber om tiltak om å rette på skolens fysiske miljø skal skolen snarest behandle saka som enkeltvedtak.	Når det kommer henvendelse	Kommunalsjef oppvekst

	Årlige vernerunder der også elevenes fysiske miljø sjekkes. Sjekkliste Miljøretta helsevern benyttes.	Årlig	Rektor og verneombud
--	---	-------	----------------------

Elevdeltakelse i skolemiljøarbeidet § 9a-8

Hva	Hvordan	Når	Ansvar
Elevdeltakelse	Elevene skal ta del i planlegging og arbeid for et trygt og godt skolemiljø. Skolen etablerer Skolemiljøutvalg og Elevråd etableres senest 3 uker etter skolestart.	Møteplan til Elevråd og Skolemiljøutvalget	Rektor

Ordensreglementet § 9a-10

Hva	Hvordan	Når	Ansvar
Ordensreglement	Kommunen har egen forskrift til ordensreglementet. Ordensreglementet skal gjøres kjent for foreldre og elever ved skolestart. Det er kun sanksjoner som er nevnt i ordensreglementet som kan brukes.	Revideres ved behov	Kommunalsjef oppvekst Rektor

Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler.

Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler har som formål å bidra til at miljøet i barnehager og skoler fremmer helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold samt forebygger sykdom og skade. Forskriften har fokus både på psykososialt og fysisk skolemiljø.

Opplæringsloven og forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler overlapper hverandre og inneholder stort sett de samme overordnede kravene.

Handlingsplan ved skolefravær

<p>1. Føring av fravær</p> <p>a) Kontaktlærer er ansvarlig for at fravær registreres hver dag i skolens fraværssystem med ukentlig oppfølging</p> <p>b) Timelærer må daglig føre fravær i skolens fraværssystem</p>
<p>2. Melding om fravær</p> <p>a) Ved fravær skal foresatte skrive melding i Visma – meldebok.</p>
<p>3. Ved tidlig tegn på skolevegring</p> <p><i>Forseintkomming og sporadisk fravær, innadvendt-unndrar seg kontakt, diffuse fysiske plager eller forsøker å unngå enkelte fag/situasjoner/aktiviteter.</i></p> <p>a) Kontaktlærer gjennomfører samtaler med eleven og foresatte. Det informeres om at det er skoleplikt og at det er foresattes plikt å sørge for at eleven møter på skolen til rett tid.</p> <p>b) Kontaktlærer i samarbeid med foreldre foretar en analyse/kartlegging.</p>
<p>4. Kontakt mellom skole og foresatte</p> <p>a) Foresatte skal sende sms/epost til skolen fra første fraværsdag</p> <p>b) Dersom foresatte ikke tar kontakt skal kontaktlærer ringe andre dag for å avklare om det er gyldig fravær. Ved bekymring informeres sosiallærer/rådgiver og ledelsen. Elever og evt foreldre får tilbud om samtale med helsesøster.</p> <p>c) Foresatte kontaktes umiddelbart ved ugyldig fravær, dvs fravær uten melding eller på ugyldig grunnlag. Sosiallærer og ledelsen informeres.</p> <p>d) Skolen skal ha kontakt ved møte eller telefon med foresatt vedrørende fravær.</p> <p>e) Ved høyt fravær innkalles foresatte og eleven til møte på skolen. Her blir fraværsmønster kartlagt, en leter etter mulige årsaker til fraværet. (se sjekklister) samt lager en avtale for oppmøte med nødvendige tilpasninger. Rektor informerer om foresattes/elevenes opplæringsplikt. Helsesøster skal være med i slike møter. Tiltakene evalueres innen to uker.</p>
<p>5. Grenser for bekymringsfullt fravær</p> <p>a) Ugyldig fravær fra enkelttimer. Foresatte informeres. Ved gjentatt ugyldig fravær innkaller skolen til møte med elev og foresatte.</p> <p>b) Mer enn tre enkeltdager pr måned. Årsaken til fraværet undersøkes.</p> <p>c) Høyt fravær (over 20%). Foresatte bes framlegge legeattest. Helsesøster skal engasjeres.</p> <p>d) Kommer for sent tre ganger. Foresatte informeres av kontaktlærer. Ved ytterligere forsentkomming informeres skolerådgiver og ledelsen kaller inn til møte med elev og foresatte.</p>
<p>a. Arena for drøfting av fravær på skolen</p> <p>a) Ledelsen går gjennom fraværsporingen og skolens samlede elevfravær tre ganger i året.</p> <p>b) Ved bekymring rundt enkeltelevers fravær etableres det jevnlig møtepunkter mellom kontaktlærer og ledelsen hvor fraværet og tiltak diskuteres. At tiltak kommer raskt i gang, er avgjørende.</p> <p>c) Fravær er eget punkt på møteagendaen på ukentlige trinnmøter</p> <p>d) Fravær diskuteres i ledermøte mellom rektorene og kommunalsjef to ganger pr år.</p> <p>e) Ved bekymringsfullt fravær og/eller mistanke om skolevegring, tas dette opp på første mulige ressursteammøte (ukentlig møte mellom skolen og hjelpetjenestene i kommunen)</p> <p>f) Fravær er tema i overgangsamtaler mellom trinn og mellom skoler</p>
<p>b. Melding til eksterne hjelpeinstanser</p> <p>a) Når skolen har kartlagt fraværsmønster og mulige årsaker til fraværet, har prøvd ut ulike tiltak i samarbeid med eleven og heimen, og avtalene om oppmøte ikke fører til positive endringer, melder skolen dette som sak til PPT.</p>

Sjekkliste for kartlegging ved stort skolefravær – skole

Navn: _____ Klasse: _____ Fravær: _____

Fravær og vegringsatferd hos eleven (*Varighet og hyppighet av fravær, fraværsmønster, hele dager eller enkelttimer. Fravær knyttet til fag, situasjoner, personer og aktiviteter. Mønster av vegringsatferd uten fravær, dvs. at eleven forsøker å unngå enkelte fag, situasjoner, personer og aktiviteter.*)

1. Har eleven tidligere i skoleløpet hatt mye fravær eller vist vegringsatferd?
Kommentar:
2. Blir eleven plaget eller mobbet på skolen, skoleveien eller fritiden?
Kommentar:
3. Vurdering av skolefaglig og sosial kompetanse. Fag/områder der eleven viser mestring og trivsel Fag/områder der eleven har vansker.
Kommentar:
4. Vurdering av skolefaglig og sosial kompetanse. Fag/områder der eleven viser mestring og trivsel Fag/områder der eleven har vansker.
Kommentar:
5. Vurdering av skolefaglig og sosial kompetanse. Fag/områder der eleven viser mestring og trivsel Fag/områder der eleven har vansker.
Kommentar:
6. Enkelt situasjoner der eleven klarer å møte på skolen eller delta i aktiviteter som han/hun vanligvis har vansker med å delta i. Hvorfor gikk det bra denne gangen?
Kommentar:
7. Hvilke viktige voksenrelasjoner har eleven på skolen og hvordan fungerer disse?
Kommentar:
8. Hvilke viktige relasjoner har eleven til jevnaldrende på skolen og i fritiden.
Kommentar:
9. Er skoledagen organisert, strukturert og forutsigbar for eleven?
Kommentar:
10. Hvilke tiltak er prøvd ut på skolen og hvordan har dette fungert?
Kommentar:
11. Hvilke tiltak er igangsatt i skole -hjem samarbeidet og hvordan har disse fungert?
Kommentar:
12. Hva tenker du skal til for at eleven skal få økt oppmøte?
Kommentar:

Sjekkliste for kartlegging ved stort skolefravær – elev

Navn: _____ Klasse: _____ Fravær: _____

1. Hvordan er skoleveien din? 😊 ☹️
Kommentar:
2. Hvordan liker du timeplanen/fagene dine? 😊 ☹️
Kommentar:
3. Er det noen aktiviteter på skolen du liker spesielt godt? 😊 ☹️
Kommentar:
4. Er det aktiviteter, fag eller situasjoner som du opplever som vanskelig eller ubehagelig? (*lese høyt, prøver, kroppsøving, friminutt, lunsj, be læreren om hjelp, jobbe sammen med eller leike med medelever, bruke skolens toalett, spise i klassen, dra hjemmefra om morgenen, forlate foreldrene, turdager, uteskole, skoleveien?*) 😊 ☹️
Kommentar:
5. Har du andre bekymringer eller har du opplevd noe utenom skolesituasjonen som du tenker på? 😊 ☹️
Kommentar:
6. Blir du plaget eller mobbet på skolen, skoleveien eller i fritiden? 😊 ☹️
Kommentar:
7. Er det situasjoner eller aktiviteter **utenfor** skolen i skoletiden som gjør det fristende for deg å ikke møte opp? (*dataspill, møte venner, shopping, hyggelige ting hjemme.*) 😊 ☹️
Kommentar:
8. Er det noen voksne på skolen som du har et godt forhold til, evt. negativt forhold til? 😊 ☹️
Kommentar:
9. Er skoledagen oversiktlig og forutsigbar for deg? (*har du oversikt over skoledagen og skoleuka, hvilke lærere som har timene, hvem du kan gå til ved behov for en samtale etc.?*) 😊 ☹️
Kommentar:
10. Hvem er du sammen med på skolen? 😊 ☹️
Kommentar:
11. Hvordan vil du at skolesituasjonen skal være? 😊 ☹️
Kommentar:
12. Hva tenker du skal til for at du skal møte på skolen? 😊 ☹️
Kommentar:

Sjekkliste for kartlegging ved stort skolefravær – foresatte

Navn: _____ Klasse: _____ Fravær: _____

1. Foresattes opplevelse av elevens generelle trivsel og læring på skolen.
Kommentar:
2. Foresattes beskrivelse og forståelse av elevens vansker. Tenker foresatte det kan dreie seg om skolevegring eller er det andre forklaringer?
Kommentar:
3. Beskrivelse av eventuell vegringsatferd i hjemmet. (*Utfordrende å få eleven avgårde, fysiske plager i forbindelse med krav om skole, men er ellers frisk?*)
Kommentar:
4. Dersom eleven har fravær, hva skjer i den tiden eleven er borte fra skolen? (*dataspill, besøk av familie, ekstra oppmerksomhet fra foresatte, treffer venner utenfor skolen, skolearbeid?*)
Kommentar:
5. Helsemessige forhold av betydning for elevens fungering og fravær (evt. *sjukdomshistorikk, søvnrytme, matlyst*).
Kommentar:
6. Har det skjedd plutselige endringer eller belastninger i familien som kan settes i forbindelse med elevens vansker? (*skilsmisse, flytting, søsken, sykdom, etc.*)
Kommentar:
7. Særlige belastninger i familien som kan gi eleven bekymring.
Kommentar:
8. Enkelt situasjoner der eleven klarer å møte på skolen eller delta/ikke delta i. Hvilke tanker har foresatte om hva det var som gjorde at det gikk bra/ikke?
Kommentar:
9. Foresattes ansvarsfordeling når det gjelder å følge opp skole/oppmøte.
Kommentar:
10. Eventuelle andre instanser som er involvert i familien
Kommentar:
11. Eventuelle andre støttespillere i familiens nettverk.
Kommentar:
12. Hvilke tiltak er forsøkt hjemme og hvordan har disse fungert? (*morgenrutiner, bytte av roller mellom foresatte, samtale med eleven*).
Kommentar:
13. Foresattes ønsker og mål for elevens fremtidige fungering.
Kommentar:
14. Hva tenker dere må til for at deres barn skal ha økt oppmøte på skolen?
Kommentar:

Registrering av hendelse:

Melding angående elevenes skolemiljø opplæringsloven § 9A

Dato og tid:	Sted:
Rapportert av:	
Navn på de som er involvert:	
Saken gjelder: <ul style="list-style-type: none"> ☐ slag/spark ☐ kastet gjenstand ☐ lugging ☐ kloring/bitt/kutt ☐ dytting ☐ verbal trakassering ☐ framsatte trusler ☐ kroppsvæske som urin/blod/spytt ☐ skarpe gjenstander/våpen ☐ seksuell trakassering ☐ rasistisk trakassering ☐ kroppsspråk ☐ utestenging/isolering ☐ utskjelling/uthenging ☐ baksnakking ☐ annet 	Kort hendelsesforløp:
Hva sier eleven(e):	
Beskriv hvordan du grep inn i situasjonen: <i>(konkret beskrivelse av hvordan du som voksen grep inn i situasjonen)</i>	
Kontaktlærers, eller annen aktuell ansatts, oppfølging i etterkant av hendelsen:	
Tatt imot av:	
Er foresatte informert, når og hvordan?:	

Aktivitetsplan skolemiljø Opplæringsloven §9A-4

§ 9A-2 Retten til eit trygt og godt skolemiljø. Alle elevar har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring. **§9A-4 Skolens aktivitetsplikt**, fjerde ledd. Når ein elev seier at skolemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skolen så langt det finst eigna tiltak sørje for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det same gjeld når ei undersøking viser at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø.

Problembeskrivelse/ elevens beskrivelse av situasjonen: (Hva mener eleven? Gjengi eksakt hva eleven sier. Husk at elevens subjektive opplevelse skal ligge til grunn. Skolen skal sørge for at eleven blir hørt.)					
Oppsummering av samtale med eleven:					
Oppsummering av samtale med foresatte:					
Mål for tiltakene: (Elevens navn) skal oppleve å ha et trygt og godt skolemiljø. (Sett kryss)					
<ul style="list-style-type: none"> • Er elevens beste i varetatt i skolens vurdering av tiltakene? • Er elevens rett til å bli hørt ivaretatt i utarbeidelsen av tiltakene, (Barnekonvensjonen artikkel 12) • Har eleven deltatt i vurdering og evaluering av tiltakene, (Barnekonvensjonen artikkel 12) 				☐ ☐ ☐	
Tiltak	Når	Ansvar	Kommentar	Evaluering	
(Tiltak kan være på individnivå, gruppenivå, og/eller systemnivå. Tiltak kan også omhandle delmål for helse)		(navn på ansvarlig)		(Her skal informasjon om hvordan tiltak har virket komme fram. Samt at elevens opplevelse og vurdering av tiltakene må gjengis)	
Dato/sted	Elev	Foresatte	Kontaktlærer	Rektor	
Hvis du mener skolen ikke har gjort nok, kan du melde fra til Statsforvalteren. De skal finne ut om skolen har gjort jobben sin, og hjelpe deg slik at du får det bra.					

Registrering av hendelse når ansatt krenker elev:

Plikten til å varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen, krenker en eller flere elever § 9A

*Dersom en som arbeider på skolen, får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider på skolen, utsetter en elev for krenking som mobbing, vold, diskriminering og trakassering, skal vedkommende **straks varsle rektor**. Rektor skal varsle skoleeieren. Dersom det er en i ledelsen ved skolen som står bak krenkinga, skal skoleeieren varsles direkte av den som fikk mistanke om eller kjennskap til krenkinga. Undersøkelse og tiltak etter § 9 A-4 tredje og fjerde ledd skal settes i verk **straks**.*

Av denne plikten fremgår det et særlig skjerpet aktivitetskrav til de ansatte og ledelsen ved skolen. At varsel i denne typen saker skal skje straks, innebærer et særskilt skjerpet krav til varsling og tempo. Dette innebærer at rektor skal varsles umiddelbart etter at den som arbeider ved skolen får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider ved skolen utsetter en elev for krenking mobbing, vold, diskriminering eller trakassering. Dersom rektor ikke er til stede på enheten (kurs/møter/sykefravær) skal assisterende rektor/inspektør eller teamleder varsles. Det samme kravet gjelder for varsling til skoleeier dersom ledelsen står bak krenkinga. Skoleeier skal i første omgang varsles pr. telefon/SMS, og deretter få oversendt dette meldeskjema. For at det ikke skal være tvil om hvem skoleeier er i slike saker, presiseres det at det er kommunalsjef oppvekst som skal varsles.

Dato, tid og sted:	Meldt av:
Rektor ble varslet tid/dato:	Skoleeier ble varslet tid/dato:
Navn på krenket: Den krenkede er blitt varslet om at rektor/skoleeier er varslet Navn på krenker(e): Grunn til mistanke: Direkte mistanke (Varsler er vitne til krenkelsen): Indirekte mistanke (Varsler er ikke vitne til krenkelsen):	
Beskrivelse av krenkelse: Saken gjelder: <ul style="list-style-type: none"> o slag/spark o kastet gjenstand o lugging o kloring/bitt/kutt o dytting o verbal trakassering o framsatte trusler o kroppsspråk o kroppsvæske som urin/blod/spytt o skarpe gjenstander/våpen 	Rektors undersøkelse av saken: Dato: Elevens opplevelse av saken: Foresatte er varslet på følgende måte:

<ul style="list-style-type: none"> o ironi o utestenging/isolering o utskjelling/uthenging o baksnakking o seksuell trakassering o rasistisk trakassering o annet 	<p>Skoleeier er varslet på følgende måte:</p>
<p>Tiltak:</p>	<p>Evaluering:</p> <p>Dato:</p> <p>Tid:</p>

RUTINE VED UØNSKET ATFERD FOR GRUNNSKOLENE I HITRA KOMMUNE

Håndtering: Det er som regel greit å håndtere ting på laveste nivå først, for deretter å gå videre i saken ved gjentakelser. Det er også selvfølgelig avhengig av grovheten i forseelsen. Gjelder det alvorlige hendelser kan oppfølgingen foretas av ledelsen direkte. Her må hver enkelt utøve skjønn, eventuelt drøfte situasjonen med kolleger/ledelsen, før man avgjør hvordan og hvem som skal følge opp.

Hva skjer	Hvem håndterer	Tiltak	Hvem informeres	Oppfølging	
Forstyrrer undervisning	Involvert lærer	Graden av alvorlighet i forseelsen må alltid vurderes i forhold til hva som bør med av de følgende punktene: 1. Tilsnakk av involvert lærer/ annen voksen 2. Samtale med involvert lærer/annen voksen 3. Samtale kontaktlærer, involvert lærer/voksen og elev 4. Kontaktlærer ringer hjem 5. Kontaktlærer kaller inn foresatte til samtale 6. Sosiallærer koples på og bistår 7. Tiltaksleder informeres, tar saken opp i tiltaksteam 8. Tiltaksleder informerer ledelsen 9. Ledelsen kaller inn foresatte til samtale 10. Saken meldes til ressursteam	Kontaktlærer og foresatte	Elevsamtaler/ Utviklings-samtale	
Kommer for sent	Involvert lærer		Kontaktlærer og foresatte	Elevsamtaler/ Utviklings-samtale	
Følger ikke instruks	Involvert lærer/annen voksen		Kontaktlærer og foresatte	Elevsamtaler/ Utviklings-samtale	
Tar ikke tilsnakk fra voksne	Involvert lærer/annen voksen		Kontaktlærer og foresatte	Elevsamtaler/ Utviklings-samtale	
Negativ og/eller rasistisk språkbruk	Involvert lærer/annen voksen		Kontaktlærer og foresatte	Elevsamtaler/ Utviklings-samtale	
«Leke-slossing» ute og/eller inne	Involvert lærer/annen voksen		Kontaktlærer, Tiltaksleder, Tiltaksteam og foresatte	Elevsamtaler/ Utviklings-samtale	
Lite respektfull adferd ovenfor en medelev eller en voksen	Involvert lærer/annen voksen		Kontaktlærer, Tiltaksteam, ledelse og foresatte	Elevsamtaler/ Utviklings-samtale	
Skaper konflikt i friminuttet	Involvert lærer/annen voksen		Kontaktlærer, ledelsen og foresatte	Elevsamtaler/ Utviklings-samtale	
Plager medelever	Involvert lærer/annen voksen/ kontaktlærer		Punkt 1-10 Skjema for varsling og dokumentasjon- elevens skolemiljø, vurdere om det er krenking/mobbing	Kontaktlærer/ Sosiallærer og Foresatte	Unnskyldning Konfliktløsnings-samtale med involverte elever Elevsamtale/ utviklingssamtale

Kommer med trusler	Kontakt-lærer/ ledelsen	Punkt 1-10 Skjema for varsling og dokumentasjon- elevens skolemiljø Samtale med kontaktlærer / ledelsen, evt. politikontakt evt. politianmeldelse	Kontaktlærer Sosiallærer, ledelsen, foresatte, evt. politi	Foresatte Kontaktlærer Ledelsen
Utøver vold	Kontakt-lærer /ledelsen	Skjema for varsling og dokumentasjon- elevens skolemiljø Samtale med ledelsen, foresatte kontaktes Eventuelt samtale med politiet /anmeldelse Utvisning vurderes	Kontaktlærer Sosiallærer, ledelsen, foresatte, evt. politi	Foresatte Kontaktlærer Ledelsen Politiet
Krenkelser/ Mobbing	Sosiallærer Rektor Ledelse Kontaktlærer	Skjema for varsling og dokumentasjon- elevens skolemiljø Samtale med ledelsen, foresatte kontaktes Eventuelt samtale med politiet /anmeldelse Aktivitetsplikten igangsettes, og aktivitetsplan utarbeides.	Alle involverte lærere og foresatte	Aktivitetsplan følges opp av ledelsen.
Utøver hærverk	Kontaktlærer/ sosiallærer/ ledelsen	Punkt 1-10 Samtale med kontaktlærer/ ledelsen, evt. politikontakt evt. politianmeldelse	Kontaktlærer, sosiallærer, foresatte, ledelsen, evt. politi	Elever bidrar med å reparere skaden der det er mulig. Erstatning vurderes. Ledelse/foresatte
Tyveri	Kontaktlærer/ Sosiallærer/ ledelsen			Evt. erstatning Ledelse/ foresatte

FORSKRIFT OM ORDENSREGLER FOR HITRASKOLEN

Innledning

§ 1 Hjemmel

Med hjemmel i lov 17.juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den videregående opplæringen (opplæringslova) § 9A-10, med vedtak i oppvekstkomiteen i møte den 25.09.19, fastsettes forskrift om felles ordensreglement for skolene i Hitra.

§ 2 Formål

Hitraskolen skal fremme samarbeid, trivsel, respekt og medansvar. Hitraskolen skal støtte og bidra til elevenes sosiale læring og utvikling, gjennom arbeid med fagene og i skolehverdagen forøvrig. Skolen skal være et sted der alle trives og utvikler seg i et sosialt fellesskap.

§ 3 Virkeområde

Ordensreglementet gjelder alle grunnskoler og kan ikke fravikes. Reglementet for orden og oppførsel beskriver hvilke tiltak som kan brukes ved brudd på reglene og fremgangsmåten når slike saker skal behandles (saksbehandlingsregler).

Ordensreglementet må videre ses i sammenheng med Hitra kommunes *Plan for et trygt, godt og inkluderende skolemiljø*. Planen er utarbeidet med bakgrunn i opplæringslovens kapittel 9 A og er felles for hitraskolen. Planen gir skolene føringer for hvordan de skal sikre et trygt og godt skolemiljø.

Ordensreglementet gjelder for alle aktiviteter i skolens regi, uavhengig av sted som eks skoleturer, klasseturer og leirskoleopphold. Ordensreglementet gjelder også skoleveien.

Skolen plikter å gjøre ansatte, elever og foresatte kjent med dette ordensreglementet.

Regler og konsekvenser ved regelbrudd

Hitraskolen skal gi elevene de beste muligheter for læring og utvikling. Alle må derfor bidra til å skape et trygt og godt skolemiljø for både elever og ansatte ved å følge vanlige regler for hvordan man oppfører seg.

§ 4 Regler for orden

Elevene i hitraskolen skal:

1. Møte presis til timer og avtaler.
2. Møte forberedt til opplæringen.
3. Gjøre skolearbeidet til avtalt tid.
4. Ha med nødvendig utstyr.
5. Holde orden med skolesaker/utstyr og bidra for fellesskapet.

§ 5 Regler for atferd

Elevene i hitraskolen skal:

1. Være til stede i undervisningen.
2. Yte god arbeidsinnsats i alle timer og i alle fag.
3. Holde arbeidsro i timene.
4. Vise hensyn og respekt for medelever, ansatte og andre som de møter i skolehverdagen.
5. Rette seg etter beskjeder fra ansatte.
6. Varsle dersom eleven opplever å bli krenket av andre elever eller av voksne.
7. Ta vare på alt som tilhører skolen og følge skolens regler for bruk av hjelpemidler og annet spesialutstyr.
8. Vise digital dannelse og nettvett og følge nasjonal anbefaling om mobilfrie undervisningstimer og friminutt alle skoledager.

Skolen aksepterer ikke at noen:

- Utsetter medelever eller voksne i skolemiljøet for krenkende ord eller handlinger som mobbing, diskriminering, psykisk eller fysisk vold, rasisme, trakassering eller utestenging på skolen, skoleveien eller i det digitale rom.
- Fuser i skolearbeidet.
- Forlater skolens område uten tillatelse.
- Tar med våpen og /eller farlige gjenstander til skolen.
- Tar med brus eller godteri til skolen.
- Bruker tobakk, snus eller e-sigaretter eller er påvirket av alkohol, narkotika eller andre rusmidler.

§ 6 Konsekvenser ved regelbrudd

Alle konsekvenser ved regelbrudd skal være av en slik art at eleven forstår hvilke regler som er brutt og hvorfor skolen må reagere på dette. Eleven skal, hvis det er mulig, få anledning til å gjøre opp for seg.

Hitraskolen vil normalt benytte følgende sanksjoner ved regelbrudd:

- a. Anmerkning.
- b. Skriftlig advarsel til elev.
- c. Kontakt med foresatte.
- d. Skriftlig melding til foresatte.
- e. Pålegg om oppgaver for å rette opp skade som er påført skolens eiendom eller eiendeler (rydde søppel, vaske gulv, fjerne tagging og lignende).
- f. Beslaglegge farlige gjenstander som kan benyttes til å utøve skade på andre.
- g. Sette ned karakter i orden og/eller oppførsel etter gjentatte regelbrudd dersom foresatte på forhånd er varslet, jfr. forskrift til oppll §3-5 til § 3-7. Ved særlige grove enkelthendelser kan også karakter settes ned, jf forskrift til opplæringsloven § 3-5.
- h. Bortvisning fra undervisningen inntil tre dager gjelder kun 8.-10 trinn, oppll § 9 A -11
- i. Bytte klasse midlertidig eller permanent.

- j. Elever med sterk utagerende atferd, skjermes i enkeltsituasjoner for ikke å volde skade på medelever eller gjenstander.
- k. I helt spesielle tilfeller kan kommunen vedta et midlertidig eller permanent skolebytte (oppl § 8-1).

§ 7 Presisering av regelverket

§ 7.1 Fravær

Elevene har rett og plikt til grunnskoleopplæring. I tråd med *Plan for et trygt, godt og inkluderende skolemiljø*, skal foresatte varsle om fravær fra første fraværsdag. Gjentatt ugyldig fravær er brudd på ordensreglementet og skal tillegges vekt når ordens og oppførselskarakterer fastsettes. Hovedgrunnlaget skal være orden og oppførsel siste halvår. Elevenes foresatte skal varsles ved ugyldig fravær, både ved gjentatt for sent komming og annet fravær, for å få klarlagt årsaker til fraværet. Skolene følger rutineene for oppfølging av fravær som beskrevet i *Plan for et trygt, godt og inkluderende skolemiljø*.

Når det er forsvarlig, kan skolen etter søknad fra foresatte gi den enkelte elev permisjon i inntil to uker (oppl §2-11).

§ 7.2 Vurdering av orden og oppførsel

Vurdering i orden og oppførsel gjøres etter reglene om orden og oppførsel i dette reglementet, jmf §§ 4 og 5. Elevens orden og oppførsel kan ikke vurderes ut fra andre vurderingsgrunnlag enn dette. Karakterene i orden og oppførsel vil vanligvis bli satt ned ved gjentatte brudd på en eller flere regler. Karakterene kan også settes ned ved enkelthendelser dersom regelbrudd er et spesielt grovt brudd på reglementet (forskrift til opplæringsloven § 3-5). I vurderingen av orden og oppførsel skal det tas hensyn til elevens forutsetninger (forskrift til opplæringsloven § 3-5).

§ 7.4 Bortvisning

Bortvisning er den mest alvorlige sanksjonen for grunnskolen og kan bare brukes i de mest alvorlige tilfellene, eller ved gjentatte brudd på ordensreglementet.

Elever på 1.-7.trinn kan vises bort fra undervisningen for enkelttimer (inntil to timer) eller for resten av skoledagen (oppl 9 A-11). Det kreves tilsyn av eleven. Bortvisning inntil to klokketimer kan delegeres lærer og krever ikke enkeltvedtak etter forvaltningsloven. Bortvisning resten av dagen eller bortvisning inntil tre dager (kun for 8.-10.trinn) krever enkeltvedtak fattet av rektor. Foresatte til eleven på 1.- 7.trinn skal varsles før det blir satt i verk bortvisning for resten av dagen.

Elever som truer med vold eller utøver vold kan vises bort fra undervisningen eller skolen. Lengden av bortvisningstiden vil avhenge av elevens alder, jmf oppl § 9 A-11, samt alvoret i situasjonen. Før vedtak om bortvisning, skal skolen ha vurdert andre tiltak.

§ 7.5 Beslag av gjenstander

På skolens område er det ikke tillatt med gjenstander som kan benyttes til å skade andre. Gjenstandene kan beslaglegges av skolen. Ulovlige gjenstander overleveres politiet. Andre beslaglagte gjenstander overleveres til eleven etter skoletid samme dag.

§ 7.6 Rusmidler

Tobakk, snus, e-sigaretter, alkohol, narkotika eller andre rusmidler er ikke tillatt i skoletiden. Skolen skal beslaglegge rusmidlene. Tobakk, snus, e-sigaretter og alkohol overlates til foresatte, ulovlige rusmidler til politiet.

§ 7.7 Skade-hærverk

Ved skade eller hærverk på skolens bygninger og eiendeler kan eleven i tillegg til å bli ilagt sanksjoner etter dette reglement, også bli erstatningsansvarlig (skadeerstatningsloven § 1-1). Foresatte kan bli erstatningsansvarlige etter skadeerstatningslovens regler. Eleven kan gis anledning til å utbedre skadene selv dersom dette anses hensiktsmessig.

§ 8 Straffbare forhold

Skolen skal melde straffbare forhold til politiet. Elevens foresatte skal så raskt som mulig varsles muntlig, samtidig som politiet anmodes om bistand. Foresatte skal uansett varsles skriftlig om det er søkt om politiets bistand.

§ 9 Fremgangsmåte ved vedtak om tiltak og sanksjoner

Ved bevisst skade eller skadeverk på skolens eiendom eller andres utstyr, kan eleven bli erstatningsansvarlig etter Lov om skadeserstatning § 1.1. Foreldre er pliktig til å erstatte skade etter Lov om skadeserstatning § 1-2.

Ved alvorlige eller gjentatte regelbrudd (jmf. §§ 4-og 5) der det er aktuelt med sanksjoner som nevnt i § 6 punktene h-j, skal det fattes vedtak etter forvaltningsloven § 2. Elevens foresatte skal varsles og ha rett til å uttale seg før vedtak fattes.

Vedtaket kan påklages av foresatte etter forvaltningsloven § 28. Fristen for å klage er tre uker fra det tidspunkt de foresatte har mottatt enkeltvedtaket, jmf. Forvaltningsloven § 29. En eventuell klage kan rettes til skolen som har fattet enkeltvedtaket. Dersom skolen ikke gir klager medhold, sender skolen klagen til Fylkesmannen i Trøndelag som er endelig klageinstans.

Sanksjoner kan bare benyttes overfor den eller de elevene som har gjort seg skyldig i brudd på ordensreglementet. Kollektiv avstraffelser er ikke tillatt.

Eleven har rett til å uttale seg til den som treffer avgjørelsen før det besluttes eller treffes vedtak som nevnt under § 6.

Skolen kan ikke benytte andre sanksjoner enn de som er omtalt i dette reglementet.

Vedtatt i Utvalg Oppvekst den 2.4.2024

Ordensreglene er gjeldende fra 1.5.2024

FORSKRIFT OM ORDENSREGLER FOR HITRASKOLEN

Innledning

§ 1 Hjemmel

Med hjemmel i lov 17.juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den videregående opplæringen (opplæringslova) § 9A-10, med vedtak i oppvekstkomiteen i møte den 25.09.19, fastsettes forskrift om felles ordensreglement for skolene i Hitra.

§ 2 Formål

Hitraskolen skal fremme samarbeid, trivsel, respekt og medansvar. Hitraskolen skal støtte og bidra til elevenes sosiale læring og utvikling, gjennom arbeid med fagene og i skolehverdagen forøvrig. Skolen skal være et sted der alle trives og utvikler seg i et sosialt fellesskap.

§ 3 Virkeområde

Ordensreglementet gjelder alle grunnskoler og kan ikke fravikes. Reglementet for orden og oppførsel beskriver hvilke tiltak som kan brukes ved brudd på reglene og fremgangsmåten når slike saker skal behandles (saksbehandlingsregler).

Ordensreglementet må videre ses i sammenheng med Hitra kommunes *Plan for et trygt, godt og inkluderende skolemiljø*. Planen er utarbeidet med bakgrunn i opplæringslovens kapittel 9 A og er felles for hitraskolen. Planen gir skolene føringer for hvordan de skal sikre et trygt og godt skolemiljø.

Ordensreglementet gjelder for alle aktiviteter i skolens regi, uavhengig av sted som eks skoleturer, klasseturer og leirskoleopphold. Ordensreglementet gjelder også skoleveien.

Skolen plikter å gjøre ansatte, elever og foresatte kjent med dette ordensreglementet.

Regler og konsekvenser ved regelbrudd

Hitraskolen skal gi elevene de beste muligheter for læring og utvikling. Alle må derfor bidra til å skape et trygt og godt skolemiljø for både elever og ansatte ved å følge vanlige regler for hvordan man oppfører seg.

§ 4 Regler for orden

Elevene i hitraskolen skal:

1. Møte presis til timer og avtaler.
2. Møte forberedt til opplæringen.
3. Gjøre skolearbeidet til avtalt tid.
4. Ha med nødvendig utstyr.
5. Holde orden med skolesaker/utstyr og bidra for fellesskapet.

§ 5 Regler for atferd

Elevene i hitraskolen skal:

1. Være til stede i undervisningen.
2. Yte god arbeidsinnsats i alle timer og i alle fag.
3. Holde arbeidsro i timene.
4. Vise hensyn og respekt for medelever, ansatte og andre som de møter i skolehverdagen.
5. Rette seg etter beskjeder fra ansatte.
6. Varsle dersom eleven opplever å bli krenket av andre elever eller av voksne.
7. Ta vare på alt som tilhører skolen og følge skolens regler for bruk av hjelpemidler og annet spesialutstyr.
8. Vise digital dannelse og nettvett og følge nasjonal anbefaling om mobilfrie undervisningstimer og friminutt alle skoledager.

Skolen aksepterer ikke at noen:

- Utsetter medelever eller voksne i skolemiljøet for krenkende ord eller handlinger som mobbing, diskriminering, psykisk eller fysisk vold, rasisme, trakassering eller utestenging på skolen, skoleveien eller i det digitale rom.
- Fusker i skolearbeidet.
- Forlater skolens område uten tillatelse.
- Tar med våpen og /eller farlige gjenstander til skolen.
- Tar med brus eller godteri til skolen.
- Bruker tobakk, snus eller e-sigaretter eller er påvirket av alkohol, narkotika eller andre rusmidler.

§ 6 Konsekvenser ved regelbrudd

Alle konsekvenser ved regelbrudd skal være av en slik art at eleven forstår hvilke regler som er brutt og hvorfor skolen må reagere på dette. Eleven skal, hvis det er mulig, få anledning til å gjøre opp for seg.

Hitraskolen vil normalt benytte følgende sanksjoner ved regelbrudd:

- a. Anmerkning.
- b. Skriftlig advarsel til elev.
- c. Kontakt med foresatte.
- d. Skriftlig melding til foresatte.
- e. Pålegg om oppgaver for å rette opp skade som er påført skolens eiendom eller eiendeler (rydde søppel, vaske gulv, fjerne tagging og lignende).
- f. Beslaglegge farlige gjenstander som kan benyttes til å utøve skade på andre.
- g. Sette ned karakter i orden og/eller oppførsel etter gjentatte regelbrudd dersom foresatte på forhånd er varslet, jfr. forskrift til oppl §3-5 til § 3-7. Ved særlige grove enkelthendelser kan også karakter settes ned, jf forskrift til opplæringsloven § 3-5.
- h. Bortvisning fra undervisningen inntil tre dager gjelder kun 8.-10 trinn, oppl § 9 A -11
- i. Bytte klasse midlertidig eller permanent.
- j. Elever med sterk utagerende atferd, skjermes i enkeltsituasjoner for ikke å volde skade på medelever eller gjenstander.

- k. I helt spesielle tilfeller kan kommunen vedta et midlertidig eller permanent skolebytte (oppl § 8-1).

§ 7 Presisering av regelverket

§ 7.1 Fravær

Elevene har rett og plikt til grunnskoleopplæring. I tråd med *Plan for et trygt, godt og inkluderende skolemiljø*, skal foresatte varsle om fravær fra første fraværsdag. Gjentatt ugyldig fravær er brudd på ordensreglementet og skal tillegges vekt når ordens og oppførselskarakterer fastsettes. Hovedgrunnlaget skal være orden og oppførsel siste halvår. Elevenes foresatte skal varsles ved ugyldig fravær, både ved gjentatt for sent komming og annet fravær, for å få klarlagt årsaker til fraværet. Skolene følger rutine for oppfølging av fravær som beskrevet i *Plan for et trygt, godt og inkluderende skolemiljø*. Når det er forsvarlig, kan skolen etter søknad fra foresatte gi den enkelte elev permisjon i inntil to uker (oppl §2-11).

§ 7.2 Vurdering av orden og oppførsel

Vurdering i orden og oppførsel gjøres etter reglene om orden og oppførsel i dette reglementet, jmf §§ 4 og 5. Elevens orden og oppførsel kan ikke vurderes ut fra andre vurderingsgrunnlag enn dette. Karakterene i orden og oppførsel vil vanligvis bli satt ned ved gjentatte brudd på en eller flere regler. Karakterene kan også settes ned ved enkelthendelser dersom regelbrudd er et spesielt grovt brudd på reglementet (forskrift til opplæringsloven § 3-5). I vurderingen av orden og oppførsel skal det tas hensyn til elevens forutsetninger (forskrift til opplæringsloven § 3-5).

§ 7.4 Bortvisning

Bortvisning er den mest alvorlige sanksjonen for grunnskolen og kan bare brukes i de mest alvorlige tilfellene, eller ved gjentatte brudd på ordensreglementet.

Elever på 1.-7.trinn kan vises bort fra undervisningen for enkelttimer (inntil to timer) eller for resten av skoledagen (oppl § 9 A-11). Det kreves tilsyn av eleven. Bortvisning inntil to klokke timer kan delegeres lærer og krever ikke enkeltvedtak etter forvaltningsloven. Bortvisning resten av dagen eller bortvisning inntil tre dager (kun for 8.-10.trinn) krever enkeltvedtak fattet av rektor. Foresatte til eleven på 1.- 7.trinn skal varsles før det blir satt i verk bortvisning for resten av dagen.

Elever som truer med vold eller utøver vold kan vises bort fra undervisningen eller skolen. Lengden av bortvisningstiden vil avhenge av elevens alder, jmf oppl § 9 A-11, samt alvoret i situasjonen. Før vedtak om bortvisning, skal skolen ha vurdert andre tiltak.

§ 7.5 Beslag av gjenstander

På skolens område er det ikke tillatt med gjenstander som kan benyttes til å skade andre. Gjenstandene kan beslaglegges av skolen. Ulovlige gjenstander overleveres politiet. Andre beslaglagte gjenstander overleveres til eleven etter skoletid samme dag.

§ 7.6 Rusmidler

Tobakk, snus, e-sigaretter, alkohol, narkotika eller andre rusmidler er ikke tillatt i skoletiden. Skolen skal beslaglegge rusmidlene. Tobakk, snus, e-sigaretter og alkohol overlates til foresatte, ulovlige rusmidler til politiet.

§ 7.7 Skade-hærverk

Ved skade eller hærverk på skolens bygninger og eiendeler kan eleven i tillegg til å bli ilagt sanksjoner etter dette reglement, også bli erstatningsansvarlig (skadeerstatningsloven § 1-1). Foresatte kan bli erstatningsansvarlige etter skadeerstatningslovens regler. Eleven kan gis anledning til å utbedre skadene selv dersom dette anses hensiktsmessig.

§ 8 Straffbare forhold

Skolen skal melde straffbare forhold til politiet. Elevens foresatte skal så raskt som mulig varsles muntlig, samtidig som politiet anmodes om bistand. Foresatte skal uansett varsles skriftlig om det er søkt om politiets bistand.

§ 9 Fremgangsmåte ved vedtak om tiltak og sanksjoner

Ved bevisst skade eller skadeverk på skolens eiendom eller andres utstyr, kan eleven bli erstatningsansvarlig etter Lov om skadeserstatning § 1.1. Foreldre er pliktig til å erstatte skade etter Lov om skadeserstatning § 1-2.

Ved alvorlige eller gjentatte regelbrudd (jmf. §§ 4-og 5) der det er aktuelt med sanksjoner som nevnt i § 6 punktene h-j, skal det fattes vedtak etter forvaltningsloven § 2. Elevens foresatte skal varsles og ha rett til å uttale seg før vedtak fattes.

Vedtaket kan påklages av foresatte etter forvaltningsloven § 28. Fristen for å klage er tre uker fra det tidspunkt de foresatte har mottatt enkeltvedtaket, jmf. Forvaltningsloven § 29. En eventuell klage kan rettes til skolen som har fattet enkeltvedtaket. Dersom skolen ikke gir klager medhold, sender skolen klagen til Fylkesmannen i Trøndelag som er endelig klageinstans.

Sanksjoner kan bare benyttes overfor den eller de elevene som har gjort seg skyldig i brudd på ordensreglementet. Kollektiv avstraffelser er ikke tillatt.

Eleven har rett til å uttale seg til den som treffer avgjørelsen før det besluttes eller treffes vedtak som nevnt under § 6.

Skolen kan ikke benytte andre sanksjoner enn de som er omtalt i dette reglementet.

Vedtatt i Utvalg oppvekst den 2.4.2024

Ordensreglene er gjeldende fra 1.5.2024

Rapport fra eierskapskontroll av kommunens eierstyring - kommunedirektørens oppfølging av vedtak

Behandles i utvalg Kontrollutvalget i Hitra kommune	Møtedato 13.05.2024	Saknr 30/24
Saksbehandler Eva J. Bekkavik		
Arkivkode FE-037, TI-&58		
Arkivsaknr 23/510 - 8		

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget tar kommunedirektørens tilbakemelding til orientering.
2. Kontrollutvalget ber kommunedirektøren om en ny tilbakemelding om hvordan anbefalingene er fulgt opp. Tilbakemeldingen sendes kontrollutvalgets sekretariat innen 08.11.2024.

Vedlegg

Kommunedirektørens oppfølging av kommunestyrets vedtak i sak 9-24
KS - Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll

Saksopplysninger

På kontrollutvalgets møte 4. desember 2023 (sak 51/23) ble rapport fra eierskapskontroll av kommunens eierstyring behandlet.

Nedenfor kommer et kort utdrag fra rapporten.

Revisjon Midt-Norge SA formulerte følgende problemstillinger for prosjektet:

1. Er kommunens eierstyring i samsvar med utvalgte krav og anbefalinger?
2. Har kommunen system for oppfølging av sine eierskap og følges disse, herunder forutsigbare kommunikasjonsformer mellom kommunestyret og eierrepresentant?

Revisors konklusjon

Er kommunens eierstyring i samsvar med utvalgte krav og anbefalinger?

Hitra kommunes eierstyring er i hovedsak i samsvar med utvalgte krav og anbefalinger. Kommunen har vedtatt en eierskapsmelding i forrige valgperiode, som oppfyller lovkravet til innhold. Det er videre plan om å revidere eierskapsmeldingen i 2024. Det savnes en tydeligere avklaring knyttet til eierrepresentantenes mandat, samt eierføringer for behandling av vedtekter, selskapsavtaler og andre styringsdokumenter for eide selskap i eierstrategiene.

Kommunestyret får opplæring i eierskap, men for noen er ikke denne opplæringen tilstrekkelig for å ha en god forståelse av roller, styringslinjer og ansvarsfordeling, som er viktig i kommunens eierstyring.

Kommunestyret oppnevner sentrale folkevalgte som eierrepresentanter, og disse møter delvis i eierorganene. Myndigheten til eierrepresentantene er i hovedsak avklart. Det er behov for presiseringer knyttet til hva det medfører å møte uten bundet mandat, samt hvordan sentrale endringer i vedtekter i eide selskap skal behandles i kommunen.

Av de to selskapene som er undersøkt, har et selskap bestemmelser om bruk av valgkomité for styrevalg. Begge utvalgte selskap mangler instruks for valgkomitéen. Videre er styret i morselskapet DalPro Holding AS også styre i flere av datterselskapene, noe som strider med KS-anbefalingene og kan medføre rolleblanding og habilitetsutfordringer. Styret og generalforsamling i datterselskapet DalPro AS utøves av de samme personene i en dobbeltrolle, noe som også kan medføre rolleblanding og habilitetsutfordringer. Kommunestyret som eier av konsernselskapet DalPro Holding AS bør ha oppmerksomhet på krav til styringsforhold og dobbeltroller. Dette for å gi føringer for å unngå rolleblanding i sine vedtatte eierstrategier til eide selskap. Styrevervregisteret har mangelfulle opplysninger

om styreverv i de to utvalgte selskapene. Kommunestyret har ikke hatt en prinsipiell diskusjon knyttet til fastsettelse av styregodtgjørelse i eide selskap.

Har kommunen system for oppfølging av sine eierskap og følges disse, herunder forutsigbare kommunikasjonsformer mellom kommunestyret og eierrepresentant?

Hitra kommune har i hovedsak systemer for oppfølging av sine eierskap som følges, samt etablert forutsigbare kommunikasjonsformer.

Det kan være hensiktsmessig å diskutere og avklare arbeids- og informasjonsdeling i oppfølgingsarbeidet. Dette for å sikre tilstrekkelig involvering fra kommunestyret som eier. Hitra kommune eier mange ulike selskaper. Derfor er det nyttig med en arbeidsfordeling i oppfølgingsarbeidet. Noen selskaper er av ulike årsaker viktigere for Hitrasamfunnet, og må følges tettere opp enn andre. Kommunestyret bør vurdere hvilke selskaper de ønsker å være tettere på som eier, og i den forbindelse klargjøre hvilke selskaper som følges opp av kommunestyret og/eller formannskapet, samt i dialogen med eierrepresentant som utfører eierstyringen. Hvilken informasjon som skal være tilgjengelig årlig fra selskapene og til hvilket folkevalgt organ, bør også avklares tydeligere.

Revisors anbefalinger

- Revidere og tydeliggjøre eierstrategiene knyttet blant annet til:
 - Eierrepresentantens myndighet
 - Behandling av vedtekter i eide selskap
 - Styring av eide konsernselskap
- Gi føringer for at alle selskaper har vedtektsfestet bruk av valgkomité og instruks for valgkomitéens arbeid.
- Oppdatere selskapsinformasjon om DalPro Holding AS i eierskapsmeldingen.
- Være aktiv pådriver for at styreverv registreres i styrevervregisteret.
- Gjennomføre en prinsipiell diskusjon om styregodtgjørelse i eide selskap.
- Å tilby opplæring om eierstyring til kommunestyrets medlemmer ut over folkevalgt-opplæringen.
- Revidere arbeids- og informasjonsdelingen i oppfølgingsarbeidet av eide selskap.
- Avklare hvilken informasjon som skal være tilgjengelig for eide selskap i folkevalgte organ

Politisk behandling

Kommunestyret hadde rapporten opp til behandling i sitt møte 25.01.2024 i sak 9/24 og gjorde følgende vedtak:

1. Kommunestyret tar rapport fra eierskapskontroll av Hitra kommunes eierstyring til orientering.
2. Kommunestyret ber kommunedirektøren sørge for at anbefalingene i rapporten følges opp:
 - Revidere og tydeliggjøre eierstrategiene knyttet blant annet til:
 - Eierrepresentantens myndighet
 - Behandling av vedtekter i eide selskap
 - Styring av eide konsernselskap
 - Gi føringer for at alle selskaper har vedtektsfestet bruk av valgkomité og instruks for valgkomitéens arbeid.
 - Oppdatere selskapsinformasjon om DalPro Holding AS i eierskapsmeldingen.
 - Være aktiv pådriver for at styreverv registreres i styrevervregisteret.
 - Gjennomføre en prinsipiell diskusjon om styregodtgjørelse i eide selskap.
 - Å tilby opplæring om eierstyring til kommunestyrets medlemmer ut over folkevalgt-opplæringen.
 - Revidere arbeids- og informasjonsdelingen i oppfølgingsarbeidet av eide selskap.
 - Avklare hvilken informasjon som skal være tilgjengelig for eide selskap i folkevalgte organ
3. Kommunestyret ber kommunedirektøren gi kontrollutvalget en skriftlig tilbakemelding om hvordan anbefalingene er fulgt opp innen 30.04.2024.

Kommunedirektørens oppfølging

Kommunedirektøren har i brev av 19.04.2024 gitt en skriftlig tilbakemelding til kontrollutvalget om at kommunen er i ferd med å revidere sin nåværende eierskapsmelding og skal fremme denne for politisk behandling i løpet av høsten 2024. Videre sier kommunedirektøren at de vil, gjennom denne prosessen, følge opp punktene som er anbefalt i punkt 2 i vedtaket.

Konklusjon

Revidert eierskapsmelding skal legges frem til politisk behandling i løpet av høsten 2024, på bakgrunn av dette så anbefaler kontrollutvalgets sekretariat at kontrollutvalget ber kommunedirektøren om en ny tilbakemelding om hvordan anbefalingene er fulgt opp innen 08.11.2024. Kontrollutvalget kan da behandle tilbakemeldingen på sitt møte 25.11.2024.

KONSEK TRØNDELAG IKS
Postboks 2564
7735 STEINKJER

Dato
19.04.2024

Deres ref.

Vår ref. / Arkivkode
2022/3856-16/ 210

Saksbehandler
Emil Melting

Tilbakemelding om eierskapskontroll i Hitra kommune

Viser til rapport fra eierskapskontroll av Hitra kommunes eierstyring, og sak 9/2024 i Hitra KST den 25.01.2024 (se vedlegg). Jmf. kommunestyrets vedtak punkt 3 skal kommunedirektøren gi kontrollutvalget en skriftlig tilbakemelding om hvordan anbefalingene er fulgt opp innen **30.04.2024**.

Kommunedirektøren er i ferd med å revidere sin nåværende eierskapsmelding og skal fremme denne for politisk behandling i løpet av høsten 2024. Gjennom denne prosessen vil man gå gjennom og følge opp punktene som er anbefalt i punkt 2 i vedtaket.

Videre vil vår revidering av eierskapsmeldingen også ses opp mot KS` sin veiledning/anbefaling som også er vedlagt dette brevet.

Dette til orientering.

Med hilsen

Emil Melting
Økonomisjef

Dokumentet er elektronisk og inneholder derfor ikke underskrift

Vedlegg:

- 1 Rapport fra eierskapskontroll av kommunens eierstyring
- 2 Vedtak kontrollutvalget 04.12.2023
- 3 Vedtak Hitra KST 25.01.2024
- 4 KS - Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll

KS FOLKEVALGTPROGRAM 2019–2023

Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll.

Innhold

- 4 Eierstyring og selskapsledelse, selskapsformer og alternative organisasjonsformer**
- 10 Organisasjonsformenes forhold til forvaltningsloven og offentlighetsloven**
- 11 Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll**

Forsidefoto:
Adobe Stock

Ansvarlig redaktør:
Dag-Henrik Sandbakken

Grafisk formgivning:
Ståle Hevrøy, Bly

Utgivelsesår:
2020

ISBN 978-82-93100-69-0

Dette heftet er utgitt av KS.
KS er kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon i Norge. Alle landets 356 kommuner og 11 fylkeskommuner (pr. 2020) er medlemmer.

Forord

Kommuner og fylkeskommuner har stor frihet til å velge hvordan tjenestene og virksomheten skal organiseres. Når kommunen eller fylkeskommunen organiserer tjenesteproduksjonen innenfor kommunen eller fylkeskommunen som organisasjon, gjelder de styringssystemene som følger av kommuneloven: Kommunestyret og fylkestinget har i utgangspunktet all beslutningsmyndighet.

Når kommunestyret eller fylkestinget velger å organisere en del av kommunens virksomhet i aksjeselskaper eller interkommunale selskaper, endres imidlertid betingelsene for folkevalgt styring og kontroll. Kommunestyret eller fylkestinget får da en eierrolle og må styre selskapet gjennom selskapets eierorgan. Denne rolleendringen endrer likevel ikke kommunestyrets eller fylkestingets ansvar for kommunens eller fylkeskommunens samlede virksomhet, dvs. også tjenester som er organisert i selvstendige rettssubjekter utenfor kommune- eller fylkeskommuneorganisasjonen.

For at de folkevalgte skal kunne påvirke og styre selskapene i tråd med de formål som er satt, er det viktig å være bevisst de mulighetene som finnes og at eierskapspolitikken blir gjenstand for en bred og helhetlig prosess. Et grep for å sikre dette, kan være å forankre eierskapspolitikken i kommuneplanen eller fylkesplanen.

Med dette heftet ønsker KS å bidra til kunnskap om viktige hensyn og hva som bør på plass for å få til en god eierstyring av selskaper og foretak, men også å gi kunnskap til styremedlemmene i foretak og selskaper om god selskapsledelse og praktisering av roller og oppfølging når styringsformen endres.

Heftet er revidert og oppdatert ut fra endringer i kommuneloven av 2018. Samfunnsbedriftene og KS konsulent har bidratt i dette arbeidet.

Bjørn Arild Gram
Styreleder i KS

Lasse Hansen
Administrerende direktør i KS

Eierstyring og selskapsledelse, selskapsformer og alternative organisasjonsformer

EIERSTYRING OG SELSKAPSLEDELSE

Selskapsorganisering innebærer at virksomheten er skilt ut fra kommunen eller fylkeskommunen som organisasjon og er et eget rettssubjekt. Kommunens eller fylkeskommunens styringsrolle endres derfor fra å styre gjennom linjeorganisasjonen til å styre gjennom å være eier av selskapet. Forvaltningen av selskapet ligger hos styret og daglig leder.

Kommunestyret eller fylkestinget utøver eierstyring gjennom representantskapet eller generalforsamlingen som er selskapets eierorgan. Representantskapet/generalforsamlingen velger styret, kan instruere styret og omgjøre dets beslutninger.

Et viktig prinsipp ved selskapsorganisering er at selskapets ledende organer skal ha betydelig grad av frihet til å drive virksomheten. Lovfestede bestemmelser og vanlige normer for god selskapsstyring setter grenser for hvor mye kommunen eller fylkeskommunen som eier disse selskapene kan og bør involvere seg i selskapenes virksomhet. Oppgaven til selskapets styre og administrasjon er å planlegge, forvalte og drive virksomheten innenfor en ytre ramme som er trukket opp av eieren/eierne. Den ytre rammen består av eierstrategien, eierskapsmeldingen og selskapsavtalen eller vedtektene for selskapet.

Foto: Adobe Stock

KRAV I KOMMUNELOVEN

Eierskapsmelding

Kommuner og fylkeskommuner skal minst én gang i valgperioden utarbeide en *eierskapsmelding* som skal vedtas av kommunestyret eller fylkestinget selv. Eierskapsmeldingen skal inneholde:

- kommunens eller fylkeskommunens prinsipper for eierstyring
- en oversikt over selskaper, kommunale eller fylkeskommunale foretak og andre virksomheter som kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser eller tilsvarende interesser i
- kommunens eller fylkeskommunens formål med sine eierinteresser eller tilsvarende interesser i virksomhetene

Eierskapskontroll

Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring. Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan for hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføres. Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering. Planen skal vedtas av kommunestyret eller fylkestinget selv, men kommunestyret eller fylkestinget kan delegere til kontrollutvalget å gjøre endringer i planen.

SELSKAPSFORMER OG ALTERNATIVE ORGANISASJONSFORMER

Som nevnt innledningsvis har kommunene og fylkeskommunene stor frihet til å organisere tjenestene slik de finner det hensiktsmessig. Den helhetlige gjennomgangen og avveiningene som tas ved valg av organisasjonsform, eksempelvis hvorvidt virksomheten skal organiseres innenfor eller utenfor kommune- eller fylkeskommuneorganisasjonen, ligger imidlertid utenfor dette heftet.

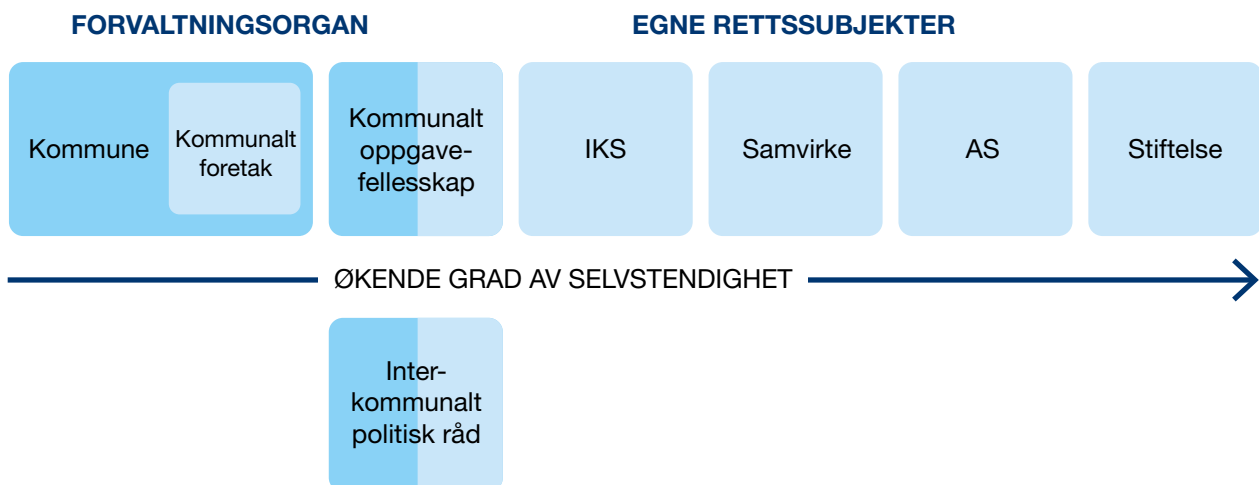
Temaet for heftet er organisasjonsformer som er egne rettssubjekter samt kommunale foretak, og hva valg av selskapsorganisering betyr for kommunen eller fylkeskommunen som eier og hva god eierstyring innebærer. Anbefalingene for godt eierskap, god selskapsledelse og god

kontroll av kommunale og fylkeskommunale selskaper og foretak begrenser seg derfor til interkommunale selskaper (IKS), aksjeselskaper (AS) og foretak etter kommunelovens kapittel 9. For oversiktens skyld gjør vi imidlertid kort rede for alle de alternative organiseringsformene.

Kommunalt foretak

Når kommunen eller fylkeskommunen ønsker å gi en virksomhet en noe mer selvstendig stilling enn det som gjelder i den tradisjonelle etatsmodellen, kan det etableres et kommunalt foretak etter kommunelovens kapittel 9. Foretaket er da ikke en egen juridisk enhet, men del av kommunen eller fylkeskommunen som rettssubjekt. Kommunen eller fylkeskommunen er derfor part i alle avtaler og hefter for foretakets forpliktelser. I motsetning til organisatorisk utskilling av

Alternative organisasjonsmodeller

virksomhet ved bruk av aksjeloven og lov om interkommunale selskaper, vil de ansatte fortsatt ha kommunen eller fylkeskommunen som arbeidsgiver i et kommunalt foretak. Foretaket ledes av et styre, som er utpekt direkte av kommunestyret eller fylkestinget. Daglig leder står i linje under styret, som igjen er underlagt kommunestyret eller fylkestinget. Foretakene er på denne måten direkte underlagt kommunestyrets eller fylkestingets budsjettmyndighet.

Kommunedirektøren har ikke instruksjons- eller omgjøringsmyndighet overfor foretakets daglige leder. Det er imidlertid ett unntak fra denne hovedregelen. Etter kommunelovens §9-16 kan kommunedirektøren instruere styret og daglig leder om at et vedtak i foretaket ikke skal iverksettes før kommunestyret eller fylkestinget har behandlet saken. Kommunedirektøren skal også gis anledning til å uttale seg før styret treffer vedtak i saker som også skal behandles av kommunestyret eller fylkestinget. Uttalelsen skal legges fram for styret i foretaket når styret skal behandle saken. Styrets vedtak skal sendes til kommunestyret eller fylkestinget via kommunedirektøren.

Interkommunalt politisk råd og kommunalt oppgavefelleskap

Ved kommuneloven av 2018 ble reglene om samarbeid etter § 27 erstattet av to nye organisasjonsformer; interkommunalt politisk råd og kommunalt oppgavefelleskap. Det fremgår av forarbeidene at bestemmelsen om kommunalt oppgavefelleskap i kommunelovens kapittel 19, kan både benyttes til enkle og mindre omfattende samarbeid, som samarbeid om kontrollutvalgssekretariat, kommuneadvokat og

Foto: Adobe Stock

liknende, og til større og mer omfattende samarbeid. Bestemmelsen åpner i utgangspunktet for samarbeid om å løse alle typer oppgaver, både lovpålagte og ikke-lovpålagte. Den enkelte lov vil imidlertid kunne legge begrensninger på muligheten til å samarbeide på et område. Et interkommunalt politisk råd er et politisk samarbeidsorgan. Rådet kan gis myndighet til å behandle saker som går på tvers av kommune- eller fylkesgrensene, det vil si saker som er grenseoverskridende. Dette kan for eksempel være å behandle og eventuelt avgi uttalelser i høringsaker eller å drøfte ulike regionale satsinger eller tiltak. Rådet kan ikke produsere tjenester for innbyggerne eller kommunene eller fylkeskommunene i regionen.

Samvirkeforetak har trekk både fra aksjeselskaps- og foreningsformen, men skiller seg likevel klart fra begge disse organisasjonsformene.

Interkommunale selskaper (IKS)

Et interkommunalt selskap etter lov om interkommunale selskaper kan bare eies av kommuner, fylkeskommuner eller andre interkommunale selskaper. Eierne har samlet sett et ubegrenset ansvar for selskapets forpliktelser. Det er Lov om interkommunale selskaper (IKS-loven) av 29. januar 1999 nr. 6 som regulerer denne organisasjonsformen.¹

Deltakerkommunene eller fylkene utøver eierstyring gjennom sine valgte medlemmer i representantskapet. Selve forvaltningen av selskapet ligger imidlertid hos styret og daglig leder. Med «forvaltningen av selskapet» menes at styret skal lede selskapets virksomhet i vid forstand, herunder at styret har ansvaret for at de verdier deltakerne har lagt i selskapet anvendes i samsvaret med formålet.

Selskapets eierorgan og øverste myndighet er representantskapet, og eierne skal opprette en skriftlig selskapsavtale. Hver enkelt deltakerkommune eller fylkeskommune skal ha minst en representant i representantskapet. Det enkelte kommunestyre eller fylkesting har instruksjonsrett overfor sine medlemmer i representantskapet.

Representantskapet velger også styret. Styret skal ha minst tre medlemmer, og omfattes av

kravet om balansert kjønnsrepresentasjon. Daglig leder eller medlemmer av representantskapet kan ikke være medlem av styret.

Representantskapet som eierorgan utøver kontroll over styret på flere måter:

- bestemmer sammensetningen på styret
- kan instruere styret og omgjøre beslutninger
- kan gjennom selskapsavtalen fastslå at nærmere angitte saker må godkjennes i representantskapet

Samvirkeforetak

Kommuner eller fylkeskommuner kan også delta i samvirkeforetak. Det er lov om samvirkeforetak (samvirkelova) av 29. juni 2007 nr. 81 som regulerer denne organisasjonsformen.

Samvirkeforetak har trekk både fra aksjeselskaps- og foreningsformen, men skiller seg likevel klart fra begge disse organisasjonsformene. I motsetning til i aksjeselskapet, der eierinteressene i prinsippet primært er knyttet til kapitalavkastningen, er eierinteressene i samvirkeselskapet knyttet til bruken av selskapets varer/ tjenester. Medlemmene har ved sitt medlemskap direkte nytte av den virksomheten som drives, og hovedformålet er å fremme medlemmenes økonomiske interesser. Samvirkeforetak eies av

¹ KMD sendte i november 2014 forslag til endringer i lov om interkommunale selskaper ut på høring. Høringsnotatet inneholder forslag om at IKS-lovens ansvarsregler erstattes av nye regler om begrenset deltakeransvar. Forslaget er fortsatt under behandling.

medlemmene og foretaket forvaltes av styret i tråd med vedtektene, mens daglig leder har ansvaret for den daglige driften av virksomheten.

Samvirkeforetak har ikke fritt omsettelige eierandeler. Utgangspunktet er likevel at de som kan få sine økonomiske interesser ivaretatt av et samvirkeforetak, har rett til å bli medlem av foretaket ved innmelding. Foretaket kan bare nekte medlemskap dersom det er saklig grunn for det. På årsmøtet, samvirkets øverste organ, fattes beslutninger som hovedregel ut fra prinsippet om ett medlem, én stemme.

Aksjeselskap

Et aksjeselskap kan eies av en kommune eller fylkeskommune alene, sammen med andre kommuner og fylkeskommuner eller sammen med private rettssubjekter. Det er Lov om aksjeselskaper (aksjeloven) av 13.juni 1997 nr. 44 som regulerer denne organisasjonsformen.

I et AS har eierne begrenset økonomisk risiko for selskapets økonomiske forpliktelser. Selskapets øverste eierorgan er generalforsamlingen. Gjennom generalforsamlingen, utøver eierne den øverste myndigheten i selskapet. Her kan eierne gjennom vedtekter, instruksjoner og andre generalforsamlingsvedtak fastsette rammer og gi nærmere regler for styret og daglig leder. Det er generalforsamlingen som velger styret.

Selskapet ledes av styret og en daglig leder. Styret har det overordnede ansvaret for at selskapet drives i samsvar med eiernes formål, selskapsvedtektene og eventuelle instruksjoner fra eier, og innenfor rammen av lovverket. Styret har også en viktig funksjon for å sikre strategisk planlegging for selskapet. Daglig leder skal forholde seg til de pålegg og retningslinjer som styret har gitt.

Stiftelse

Kommuner og fylkeskommuner kan også opprette stiftelser. Det er lov om stiftelser (stiftelsesloven) av 15. juni 2001 nr. 59 som regulerer denne organisasjonsformen.

En stiftelse er et selvstendig rettssubjekt og etableres gjerne for å ivareta et bestemt formål. Stiftelsens styre skal ivareta dette formålet uten å se hen til andre interesser. Som oppretter av en stiftelse kan kommunen eller fylkeskommunen dermed ikke utøve direkte styring over stiftelsens virksomhet eller gjøre krav på andel i stiftelsens overskudd (ta utbytte). Oppretteren kan heller ikke løse opp stiftelsen. Organisering gjennom å opprette en stiftelse gjør virksomheten helt uavhengig av kommunen eller fylkeskommunen.

Organisasjonsformenes forhold til forvaltningsloven og offentlighetsloven

Foto: Adobe Stock

Forvaltningsloven gjelder for all virksomhet som drives innenfor kommunen eller fylkeskommunen som eget rettssubjekt, inkludert kommunale eller fylkeskommunale foretak. Selskaper omfattes som utgangspunkt ikke av forvaltningsloven, men dersom de har så tett tilknytning til forvaltningen at de kan anses å være «organer for stat, kommuner eller fylkeskommuner» vil forvaltningsloven likevel gjelde. Grensedragningen her beror på en helhetsvurdering. Relevante vurderingstemaer er selskapsform, formålet og bakgrunnen for opprettelsen, hva slags virksomhet selskapet driver, om selskapet har monopolvirksomhet, og om den må regnes som et ledd i gjennomføringen av kommunal eller fylkeskommunal politikk. Det sentrale vurderingstemaet vil være hvor sterk reell tilknytning det er mellom selskapet og forvaltningen.

Offentlighetsloven gjelder for kommunalt eller fylkeskommunalt eide selskaper dersom det offentlige har eierandeler som gir rett til mer enn halvparten av stemmene i det øverste organet, eller direkte eller indirekte har rett til å velge mer enn halvparten av medlemmene med stemmerett i det øverste organet. Offentlighetsloven gjelder likevel ikke for offentlig eide selskaper som hovedsakelig driver næringsvirksomhet i direkte konkurranse med og på samme vilkår som private.

Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll

Anbefalingene for godt eierskap, god selskapsledelse og god kontroll av kommunale og fylkeskommunale selskaper og foretak begrenser seg til interkommunale selskaper (IKS) og aksjeselskaper (AS) og foretak etter kommunelovens kapittel 9.

Foto: Adobe Stock

1

ANBEFALING 1:

Velge selskapsform ut fra formål og behov

Kommunen eller fylkeskommunen bør som eier sørge for en selskapsform som er tilpasset virksomhetens formål og oppgaver, behovet for eierstyring, samfunnsansvar, hensynet til inn-syn, markedsforhold og det aktuelle lovverket.

Et aktivt og godt eierskap er grunnleggende for en best mulig lokalpolitisk forvaltning av kommunens eller fylkeskommunens samlede verdier og har direkte konsekvenser for selskapene, deres disposisjoner og deres markedsposisjon. Kommunen eller fylkeskommunen bør derfor kommunisere klart hva den ønsker å oppnå med sine selskaper og samarbeid. På denne måten gis viktige signaler overfor omverden, noe som styrker kommunens eller fylkeskommunens omdømme.

Når deler av virksomheten skal legges ut i et selskap, og selskapsformen diskuteres, bør kommunestyret eller fylkestinget med utgangspunkt i de oppgavene som skal løses vurdere hvilket styringsbehov kommunen eller fylkeskommunen har. Hvis det er snakk om å delegere myndighetsoppgaver, f.eks. ansvar for å utøve tilsyn, treffe forvaltningsvedtak på et fagområde eller sørge for individrettede tjenester, vil også dette få betydning for vurderingen av hvilken selskapsform kommunen eller fylkeskommunen kan og bør velge.

rettssubjekter kan konkurranseregelverket som Norge er bundet av gjennom EØS-avtalen også legge føringer for valg av selskapsform og drift. Dersom det er snakk om oppgaver og tjenester som tilbys og selges i konkurranse med private tilbydere, bør kommunen eller fylkeskommunen velge en selskapsform som er egnet for slik virksomhet. Selskapsformen er også viktig ut fra hvorvidt selskapet skal ta risiko og operere i et marked.

Kommunen eller fylkeskommunen bør kommunisere klart hva den ønsker å oppnå med sine selskaper og samarbeid. På denne måten gis viktige signaler overfor omverden, noe som styrker kommunens eller fylkeskommunens omdømme.

Ved utskilling av virksomhet i selvstendige

2

ANBEFALING 2:

Skille mellom skjermet virksomhet og virksomhet i konkurranse med private

Selskaper som opererer i et marked i konkurranse med andre aktører, samtidig som de utfører kommunale- eller fylkeskommunale oppgaver som ikke skjer i konkurranse med andre, bør sørge for et skille mellom de to delene for å unngå brudd på reglene om offentlig støtte.

En del kommunalt eller fylkeskommunalt eide selskaper utfører lovpålagte oppgaver eller andre forvaltningsoppgaver som er skjermet fra konkurranse, samtidig som de utfører og selger tjenester i et marked i konkurranse med andre. Selskapene har på denne måten en blandet virksomhet. Her kan det oppstå spørsmål om den delen av selskapet som konkurrerer i markedet mottar en eller annen form for offentlig støtte (fordeler med en økonomisk verdi), og om denne støtten er i strid med regelverket om offentlig støtte. Det sentrale her er at selskapets konkurranseutsatte virksomhet ikke må subsidières av offentlige midler ved at denne delen mottar fordeler, for eksempel i form av husleie under markedspris eller rimelig lån av personell og utstyr fra den skjermede delen av virksomheten. Slike fordeler kan innebære ulovlig kryssubsidiering av den konkurranseutsatte virksomheten, og er ikke tillatt. Prinsippet er at den konkurranseutsatte delen av selskapet som utgangspunkt skal kunne stå økonomisk på egne ben, selv må bære alle kostnader knyttet til virksomheten eller en forholdsmessig andel av kostnadene ved tjenester den har felles med den skjermede delen av virksomheten.

Det kan i noen tilfeller være hensiktsmessig at den konkurranseutsatte delen skilles ut i et eget selskap, og at man slik gjennomfører et regnskapsmessig skille.

Det må som et minimum føres separate regnskaper, med korrekt fordeling av inntekter og utgifter i regnskapet, for å unngå kryssubsidiering mellom den skjermede og den konkurranseutsatte delen av virksomheten. Dette utelukker ikke i seg selv ulovlig offentlig støtte, men vil kunne gjøre virksomheten mer transparent og dermed gjøre det lettere å påvise at dette ikke skjer.

3

ANBEFALING 3:

Sørge for god kunnskap til folkevalgte om eierskap

For å styrke det kommunale eierskapet anbefales det at kommunestyret eller fylkestinget får tid til kompetanseutvikling eksempelvis ved å avholde eierskapsseminarer for samtlige folkevalgte tidlig i perioden.

Når kommunestyret eller fylkestinget har valgt å legge en del av sin virksomhet inn i et selskap, medfører det også overføring av styringsrett til virksomheten. Oppgaven til selskapets styre og administrasjon er å planlegge, forvalte og drive virksomheten innenfor en ytre ramme som er trukket opp av eieren/eierne. Den ytre rammen består av eierskapsmeldingen og eierstrategien, samt selskapsavtalen eller vedtektene for selskapet.

Det er viktig at kommunestyret eller fylkestinget som eier får kunnskap og innsikt i omfanget av selskapsorganisering og de styringsmuligheter kommunen eller fylkeskommunen har for de selskapene kommunen eller fylkeskommunen har eierandeler i. Det er også viktig at de folkevalgte får innsikt i de ulike rollene de har som folkevalgte, som styremedlemmer eller som medlemmer av representantskap eller generalforsamling. Rollen som folkevalgt i kommunestyret eller fylkestinget er ulik den rollen man har i et selskapsorgan. Det er viktig å være bevisst roller, styringslinjer og ansvarsfordeling.

Foto: Adobe Stock

4

ANBEFALING 4:

Utarbeide en årlig eierskapsmelding eller rapport om selskapene for kommunestyret eller fylkestinget

Kommunestyret eller fylkestinget bør årlig få en rapport om tilstanden (økonomi, spesielle forhold osv.) for selskapene.

Kommunestyret eller fylkestinget skal etter kommuneloven § 26-1 minst én gang i valgperioden utarbeide en eierskapsmelding som blant annet fastsetter overordnede prinsipper for kommunens eller fylkeskommunens eierskap. Lovens krav om utarbeiding av eierskapsmeldinger én gang i valgperioden er ikke til hinder for at dette kan skje oftere. Særlig dersom kommunen eller fylkestinget har eierandeler i mange selskaper kan det være hensiktsmessig å ta eierskapsmeldingene opp til vurdering oftere. Samtidig kan det være litt voldsomt å legge fram en full vurdering av eierskapet hvert år, så hvis dette ikke skjer fullt så ofte, så bør uansett kommunestyret eller fylkestinget få seg forelagt en rapport om selskapene hvert år om økonomi, spesielle saker osv.

Eierskapsmeldingen, som skal behandles i kommunestyret eller fylkestinget, gir et godt grunnlag for en politisk gjennomgang av all virksomhet som er organisert som selvstendige rettssubjekter.

Eierskapsmeldingen, som skal behandles i kommunestyret eller fylkestinget, gir et godt grunnlag for en politisk gjennomgang av all virksomhet som er organisert som selvstendige rettssubjekter. Eierskapsmeldingen skal primært omhandle selskaper der kommunen eller fylkestinget har eierinteresser, det vil si der kommunen eller fylkeskommunen er hel- eller deleier, men bør også reflektere styringen av de interkommunale samarbeidene og andre virksomheter som kommunen eller fylkeskommunen har tilsvarende interesser i.

Eierskapsmeldingen må beskrive de overordnede prinsippene for den kommunale eller fylkeskommunale eierstyringen, hva formålet med selskapene er og sette dette i sammenheng med kommunens eller fylkeskommunens totale virksomhet. De overordnede prinsippene bør fastsette hvilke typer spørsmål og saker de folkevalgte skal og bør befatte seg med, og hva som skal håndteres av selskapsorganene. Eierskapsmeldingen bør være kommunisert og tilgjengelig, ikke bare for selskapets organer, men også for kommunens eller fylkeskommunens innbyggere.

Eierskapsmeldingen skal etter kommuneloven § 26-1 ha disse hovedpunktene:

- Kommunens eller fylkeskommunens prinsipper for eierstyring
- En oversikt over selskaper, kommunale eller fylkeskommunale foretak og andre virksomheter som kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser eller tilsvarende interesser i
- Kommunens eller fylkeskommunens formål med sine eierinteresser i virksomheter som nevnt

Lovens krav til innholdet i eierskapsmeldingen er minimumskrav. Eierskapsmeldingen kan også inneholde andre elementer enn de loven stiller eksplisitt krav om. Det kan blant annet være aktuelt å si noe om hvordan arbeidet med eierskapsstyring skal organiseres i kommunen eller fylkeskommunen; prinsipper knyttet til selskapenes samfunnsansvar, miljø, likestilling, etikk mv.

En eierskapsmelding vil sikre et grunnlag for nødvendige styringssignaler til selskapene og tydeliggjøre de folkevalgtes ansvar. Den vil også bidra til å skaffe oversikt over kommunens eller fylkeskommunens samlede virksomhet og bidra til mer åpenhet overfor omverden. Når det gjelder kravet om at formålet med eierskapet skal komme frem av meldingen, kan det være grunn til å merke seg at formålet med eierskapet ikke nødvendigvis er identisk med selskapets formål. Med formålet med eierskapet menes det kommunen eller fylkeskommunen ønsker å oppnå med eierskapet – det skal med andre ord gi svar på spørsmålet om hvorfor kommunen eller fylkeskommunen eier/har eierandeler i selskapet.

Kommuner eller fylkeskommuner som organiserer deler av sin virksomhet som fristilte selskaper, bør samtidig vurdere om betingelsene er til stede for å bygge opp en organisert, kompetent støttefunksjon i kommune- eller fylkesadministrasjonen. Det kan være hensiktsmessig med en egen enhet som kan håndtere en forberedende oppgave for kommunestyret eller fylkestinget i form av et «eierskapssekretariat» eller lignende.

Det bør også utarbeides en felles eierskapsmelding med andre medeiere hvis kommunen eller fylkeskommunen er medeier i flere selskaper sammen med andre kommuner eller fylkeskommuner. En slik eierskapsmelding vil sikre felles føringer fra eierne der det er mulig.

5

ANBEFALING 5:

Revidere styringsdokumenter og avtaler jevnlig

Kommunestyret eller fylkestinget skal utarbeide og bør jevnlig revidere styringsdokumentene og avtalene som regulerer styringen av selskapet.

Når kommunestyret eller fylkestinget har valgt å legge en del av sin virksomhet inn i et selskap, medfører det også overføring av styringsrett til virksomheten. Oppgaven til selskapets styre og administrasjon er å planlegge, forvalte og drive virksomheten innenfor en ytre ramme som er trukket opp av eieren/eierne. Den ytre rammen består av eierskapsmeldingen og selskapsavtalen eller vedtektene for selskapet. Vedtektene for aksjeselskaper, kommunale foretak, og selskapsavtalen for IKS regulerer viktige sider ved selskapenes og det kommunale foretakets rettsforhold. Formålet med vedtektene er å regulere og avklare forholdet mellom eierne og

mellom eierne og selskapet, eller interne forhold i virksomheten.

Dersom vedtektene/selskapsavtalen kun regulerer de forholdene som er påkrevet (minstekrav) etter den aktuelle selskapsloven, kan det noen ganger være hensiktsmessig å utarbeide andre styringsdokumenter. Kommunen eller fylkeskommunen kan ha strategi- og styringsdokumenter som alle selskapene må forholde seg til, for eksempel en generell miljøpolicy, åpenhetsprofil eller mål om lokale utviklingstiltak som selskapene skal bidra til å realisere. Slike dokumenter er ikke lovfestet, men kan være en del av eierstyringen. Det er først og fremst eierne, det vil si de folkevalgte, som har behov for slike dokumenter. Innenfor alt dette skal selskapet ha betydelig grad av spillerom.

Styret kan, med bistand fra administrasjonen, i tillegg utarbeide egne interne strategidokumenter som peker ut hvordan og med hvilke innsatsfaktorer selskapet skal oppnå de målene eierne har fastsatt. I mange selskaper vil det også være aktuelt å ha en styreinstruks som legger føringerne for styrets arbeid og saksbehandling.

Foto: Adobe Stock

6

ANBEFALING 6:

Holde jevnlige eiermøter

KS anbefaler at det jevnlig gjennomføres eiermøter for å bidra til god kunnskap om og dialog med selskapet.

Noen ganger har eierne behov for å diskutere strategier seg imellom uten å treffe formelle beslutninger. Dette bør kunne gjøres uten å måtte innkalle til møte i generalforsamlingen eller representantskapet etter de formelle reglene i loven. Et eiermøte er et møte mellom kommunen eller fylkeskommunen som eier, styret og daglig leder for selskapet. Et eiermøte er ikke lovregulert og er en uformell arena der det ikke skal treffes vedtak, men hvor både eieren og selskapet kan ha gjensidig informasjonsutveksling, forventningsavklaringer og drøfte generell utvikling og rammevilkår for virksomheten. Det bør ikke legges føringer eller «gis signaler» i eiermøtene som kan anses å gripe inn i styrets myndighetsområde. All eierstyring skal formelt skje i representantskapet eller generalforsamlingen. Eiermøtene er uforpliktende for eierne og for selskapet.

Foto: Adobe Stock

7

ANBEFALING 7:

Som hovedregel bør sentrale folkevalgte oppnevnes som representanter i eierorganet

Avhengig av selskapets formål, anbefales det som en hovedregel at kommunestyret eller fylkestinget oppnevner sentrale folkevalgte som selskapets eierrepresentanter i eierorganet.

Eierstyring skal utøves innenfor rammen av kommunestyrets eller fylkestingets vedtak. Eierstyringen skal skje gjennom eierorganet for selskapene og gjennom kommunestyret eller fylkestinget for foretakene. Samhandlingen mellom kommunestyret eller fylkestinget og eierorganet er ikke lovregulert.

For selskapsformene AS og IKS bør det etableres forutsigbare kommunikasjonsformer mellom kommunestyret eller fylkestinget og eierorganet som forankres i eierskapsmeldingen. Slik sikrer man engasjement, debatt og reell politisk avklaring av eierorganets myndighet.

Aksjeloven sier ikke noe om hvem som skal møte som aksjonær, men oppnevning av sentrale folkevalgte til eierorganet vil bidra til å forenkle samhandlingen og kommunikasjonen mellom kommunestyret eller fylkestinget og eierorganet. Ordfører eller andre kommunestyre- eller fylkestingsrepresentanter må gis fullmakt for å kunne stemme på generalforsamling.

Medlemmer av et representantskap (IKS) er valgt av kommunestyret eller fylkestinget etter kommunelovens regler, og i motsetning til aksje-

loven, kan ikke andre møte etter fullmakt. Det bør oppnevnes et tilstrekkelig antall (minst to) varamedlemmer, slik at det ikke oppstår tilfeller der en eierkommune eller et eierfylke ikke er representert og ikke kan delta når saker skal avgjøres av representantskapet. Av forarbeidene til IKS-loven fremgår at representantskapsmedlemmene representerer sine respektive kommuner eller fylkeskommuner i selskapsforholdet, og at vedkommende kommune eller fylkeskommune har instruksjonsrett overfor sine medlemmer i representantskapet.

Dersom formålet med selskapet er rene driftsoppgaver er det ingen ting i veien for at ansatte i kommunens eller fylkeskommunens administrasjon sitter i eierorganet. Dette kan bidra til at eierorganet tilføres ønskelig og nødvendig fagkompetanse. Selskapets daglige leder skal imidlertid ikke sitte der.

8

ANBEFALING 8:

Sørge for bestemmelser om innkallingsfrist til generalforsamlinger og representantskapsmøter

Bestemmelser om innkallingsfrist bør tas inn i vedtektene, slik at det tas hensyn til kommunens eller fylkeskommunens behov for å ha tid til å behandle aktuelle saker.

Generalforsamlingen eller representantskapet er formelle eierorganer og har den øverste myndigheten i selskapene. Det er styret som innkaller. Det er gjennom saksbehandling og vedtak i de øverste selskapsorganene eierstyringen skal skje. Styreleder og daglig leder har plikt til å delta på generalforsamlingen i aksjeselskap. Andre styremedlemmer har rett, men ikke plikt. Revisor har rett til å være til stede og noen ganger plikt når de saker som skal behandles gjør dette nødvendig. For interkommunale selskap har styrets leder og daglig leder plikt til å være til stede på representantskapsmøtet. Dette gjelder ikke for

revisor, men det anbefales å følge aksjelovens regler på dette punkt.

Gjennom IKS-loven er representantskapet tillagt flere oppgaver enn generalforsamlingen i et aksjeselskap. Representantskapet skal fastsette budsjett, økonomiplan og regnskap. Vedtak om salg eller pantsetting av fast eiendom eller andre større investeringer er også tillagt representantskapet. Disse bestemmelsene gir i utgangspunktet representantskapet noe større innflytelse over forvaltningen av selskapet enn generalforsamlingen i et aksjeselskap.

Generalforsamlingen eller representantskapet er formelle eierorganer og har den øverste myndigheten i selskapene.

9

ANBEFALING 9:

Sørge for god sammensetning og kompetanse i styret

Eier bør gjennom selskapets eierorgan sørge for at styrets kompetanse samlet sett er tilpasset det enkelte selskapets formål og virksomhet. Vurder også spørsmål om habilitet i valg av styremedlemmer. Det anbefales at selskapet sikrer opplæring av styremedlemmene.

Både kommunen eller fylkeskommunen og eierorganet må definere hva slags kompetanse og kapasitet som forventes av styremedlemmene. Et godt utgangspunkt for denne vurderingen kan være selskapets formålsparagraf, de langsiktige strategiene som er lagt for selskapet og situasjonsbestemte forhold de nærmeste årene (omstillingsbehov, markedstilpasning, lovendringer, etc.). Det bør tilstrebes en sammensetning med komplementær kompetanse og erfaring. Det

er viktig å oppnevne styremedlemmer som kan sikre styrets tilsyns- og kontrollfunksjon overfor daglig leder.

Styret skal gjenspeile og representere selskapets behov og bør ha forskjellig og supplerende kompetanse innen blant annet økonomi, organisasjon og om det markedet som selskapet opererer i. Videre bør styret inneha faglig innsikt og god kjennskap til selskapets formål.

Foto: Adobe Stock

Eierorganet oppnevner styre, men kommunen eller fylkeskommunen selv har også et ansvar for å sørge for at styret i selskapet samlet sett har den kompetanse som trengs.

Styreverv i selskaper er et personlig verv. Medlemmer av styrer representerer bare seg selv, ikke noen av eierne, og skal ivareta selskapets interesser til det beste for alle eierne. Det betyr at man ikke representerer verken politiske partier, kommunen, fylkeskommunen eller andre interessenter eller særlige interesser, men ivaretar selskapets interesser og eierne kollektivt på best mulig måte, ut fra selskapets formål og innenfor lovens rammer.

Det er ikke noe til hinder for at medlemmer av folkevalgte organer kan velges til styremedlemmer i selskaper. Forståelse og erfaring fra det politiske systemet i kommunen eller fylkeskommunen kan gi en viktig innsikt og kompetanse som styret bør besitte. Når det er spørsmål om å velge folkevalgte eller ansatte i kommunen eller fylkeskommunen til styremedlemmer i selskaper kommunen eller fylkeskommunen har eierandeler i, bør kommunen eller fylkeskommunen imidlertid vurdere hvor ofte vedkommende kan bli inhabil. Dersom inhabilitet ofte vil skje bør det vurderes om dette vil gjøre det u hensiktsmessig

å velge den aktuelle personen til styremedlem. Det er ikke hensiktsmessig å velge en person som i mange sammenhenger likevel må fratres som inhabil fordi han eller hun kommer i en dobbeltrolle. Typisk gjelder dette der det er snakk om at sentrale folkevalgte eller ansatte i kommunale lederstillinger ønskes valgt inn i styret i et kommunalt eid selskap. Om ulempene ved å velge slike personer til styremedlemmer overstiger behovet for å ha den aktuelle personen i styret er en vurdering som kommunestyret eller fylkestinget selv bør gjøre.

Styreverv i selskaper er et personlig verv. Medlemmer av styrer representerer bare seg selv, ikke noen av eierne, og skal ivareta selskapets interesser til det beste for alle eierne.

10

ANBEFALING 10:

Vedtøftsbeste bruk av valgkomité ved styreutnevnelser

Det bør fastsettes i vedtøftene eller selskapsavtalen at valg av styrer i eller fylkeskommunalt eide selskaper bør skje ved bruk av valgkomité. Det bør lages retningslinjer som regulerer komitéens arbeid.

Ordringen med valgkomité er ikke lovregulert, og den bør derfor vedtøftsfestes eller nedfelles i selskapsavtalen. Valgkomitéen skal på oppdrag fra selskapets eierorgan finne og foreslå kandidater til styret i selskapet. Det bør være forsvarlige og gjennomtenkte prosesser rundt valg av kandidater i styrene med fokus på kompetanse og personlige egenskaper. Ansvar, rolleforståelse og habilitet er viktige tema. En valgkomité kan arbeide langsiktig og bruke god tid på å kartlegge og finne egnede styrekandidater med den rette kompetansen og bidra til at helheten ivaretas ved den endelige sammensetningen av styret.

og videreføring av kompetanse. Det kan derfor være hensiktsmessig med overlappende valgperiode for ulike styremedlemmer.

Representantskapet/generalforsamlingen bør velge leder av valgkomitéen. I selskap med flere eierkommuner eller eierfylker bør valgkomitéen sammensettes slik at den reflekterer eierandelene.

Det anbefales at valgkomitéen har en dialog med styret før forslag til styrekandidater fremmes, og at valgkomitéen begrunner sine forslag.

Eier står fritt til å endre styresammensetningen uavhengig av valgperioden. Hele styret bør normalt ikke skiftes ut samtidig for å sikre kontinuitet

11

ANBEFALING 11:

Sørge for balansert kjønnsrepresentasjon i styrene

Eierorganet bør uavhengig av organisasjonsform tilstrebe balansert kjønnsrepresentasjon i styret. Kjønnsbalansen bør sikres både blant de faste medlemmene til styret og blant varamedlemmene.

Styremedlemmene i selskaper behøver ikke være bosatt i kommunen eller fylkeskommunen. I henhold til IKS-loven § 10 er det krav om balansert kjønnsrepresentasjon i styrene. Reglene i aksjeloven § 20-6 om representasjon av begge kjønn i styret gjelder tilsvarende for aksjeselskap hvor kommuner og fylkeskommuner til sammen eier minst to tredeler av aksjene i selskapet. Dette følger av kommuneloven § 21-1.

Foto: Adobe Stock

12

ANBEFALING 12:

Lage rutiner for å sikre nødvendig kompetanse i selskapsstyrene

Eier bør anbefale styret jevnlig å vurdere egen kompetanse ut fra eiernes formål med selskapet. Styret bør derfor etablere rutiner for å sikre nødvendig kompetanse.

Eier har ansvar for å sikre at styret har den nødvendige kompetansen for å nå selskapets mål. For å sikre utvikling av nødvendig kompetanse i styret anbefales det at styret etablerer følgende rutiner:

- Foretar en egevaluering hvert år.
- Vurderer behovet for ekstern styreopplæring. Nye styremedlemmer skal gis opplæring om ansvar, oppgaver og rollefordeling.
- Gjennomfører egne styreseminarer om roller, ansvar og oppgaver.
- Fastsetter en årlig plan, herunder møteplan, for sitt arbeid med vekt på mål, strategi og gjennomføring.
- Gir en samlet redegjørelse for selskapets styring og ledelse i en årsrapport.

Foto: Adobe Stock

13

ANBEFALING 13:

Som hovedregel bør styremedlemmer i morselskapet ikke sitte i styrene i datterselskaper

Styremedlemmer i morselskapet bør som hovedregel ikke sitte i styret til et datterselskap.

Dette er viktig for å unngå rolleblanding og dobbeltroller i konsernforhold. Det må også tas hensyn til at den styrekompetansen som trengs i de respektive selskap innen konsernet kan være ulik. Særlig må man være oppmerksom på problemstillinger knyttet til anbud og inhabilitet dersom ett av selskapene inngir anbud til et annet selskap i samme konsern.

Foto: Adobe Stock

14

ANBEFALING 14:

Oppnevne numeriske vararepresentanter

Det anbefales at det oppnevnes varamedlemmer til styret i selskaper. Ordningen med numeriske varamedlemmer bør benyttes for å sikre kontinuitet og kompetanse i styret.

Foto: Adobe Stock

Lovverket gir mulighet for å utpeke enten personlige eller numeriske vara. Anbefalingen om numerisk vara er gitt ut fra behovet for kontinuitet og kompetanse. Det vil si at 1. varamedlem alltid stiller ved faste styremedlemmers fravær, uansett hvem som er fraværende. 1. varamedlem bør rykke opp som fast styremedlem dersom et av de faste styremedlemmene fratrer i løpet av valgperioden, og inntil neste ordinære generalforsamling/representantskapsmøte holdes.

15

ANBEFALING 15:

Etablere rutiner for vurdering og håndtering av habilitet

Det anbefales at styrene etablerer faste rutiner for å håndtere mulige habilitetskonflikter. Ordfører og kommunedirektør bør ikke sitte i styrer i selskaper.

Spørsmål om inhabilitet når virksomhet er lagt til selskaper kan oppstå på to måter. For det første kan det oppstå inhabilitet i saker som selskapet skal behandle. Inhabilitet for ansatte og medlemmer av styrende organer i interkommunale selskaper er regulert i IKS-loven. For aksjeselskaper har aksjeloven egne regler om inhabilitet. For det andre kan inhabilitet oppstå når kommunen eller fylkeskommunen skal behandle en sak hvor selskapet er part. Denne situasjonen er regulert i kommuneloven og forvaltningsloven. Personer i de kommunale eller fylkeskommunale selskapenes eierorganer og styrer må alltid vurdere sin egen habilitet i forhold til sakene som skal behandles, og bør si fra til organet dersom det kan foreligge forhold som kan lede til inhabilitet.

At en person er inhabil innebærer at vedkommende ikke kan tilrettelegge saksgrunnlaget eller treffe avgjørelser i en sak. Forvaltningsloven fastslår at en person er inhabil når han leder eller har en ledende stilling i, eller er medlem av styret eller bedriftsforsamling, for et selskap som er part i saken, eller en forening, sparebank eller stiftelse som er part i saken. Ingen kommunalt

ansatte eller folkevalgte skal håndtere saker i kommunen eller fylkeskommunen som gjelder et selskap der de selv er styremedlem. Dette gjelder uansett om selskapet er privat eid eller helt eller delvis offentlig eid. Det å være styremedlem i et foretak og samtidig kommunestyremedlem, utløser ikke automatisk habilitetsspørsmål i kommunestyrets behandling, ettersom et foretak ikke er et selskap, men del av kommunen eller fylkeskommunen.

16

ANBEFALING 16:

Foreta en prinsipiell avklaring av godtgjøring for styreverv

Kommunen eller fylkeskommunen bør i forbindelse med utarbeidelse av eierskapsmelding ha en prinsipiell diskusjon om godtgjøring av styreverv. Denne bør danne grunnlag for eierorganets fastsetting av styrehonorar.

Styremedlemmer bør være uavhengige og ikke ha økonomisk egeninteresse i selskapet. Styremedlemmer bør derfor ikke påta seg særskilte oppgaver for det aktuelle selskapet i tillegg til styrevervet. En advokat som er styremedlem, bør f.eks. ikke påta seg oppdrag for det samme selskapet. Det anbefales også at styremedlemmer ikke omfattes av selskapets incentiv-/bonusordninger, da dette vil kunne påvirke deres uavhengighet.

Godtgjørelsen for styrevervet bør reflektere styrets økonomiske og strafferettslige ansvar, i tillegg til styremedlemmenes kompetanse og forventet tidsbruk, samt virksomhetens kompleksitet. Dette innebærer blant annet at honorar i selskaper som opererer i et marked og hvor det er betydelig risiko, bør reflektere dette ansvaret. Generelt bør styreleder godtgjøres høyere enn styremedlemmene pga. det særlige arbeidet som følger med styreledervervet. Det anbefales at selskapene gjør en konkret vurdering av behovet for styreforsikring for styremedlemmene. Forsikringen gjelder det økonomiske ansvaret, ikke det strafferettslige.

Aksjeloven gir generalforsamlingen ansvar for å fastsette godtgjøring til styremedlemmene. I et IKS er det representantskapet som fastsetter godtgjøringen til styremedlemmene, mens det er kommunestyret eller fylkestinget selv som fastsetter godtgjøringen til styret i et kommunalt eller fylkeskommunalt foretak.

17

ANBEFALING 17:

Registrere styreverv i KS styrevervregister

Alle som påtar seg styreverv og som sitter i ledelsen for kommunale eller fylkeskommunale foretak og selskaper bør registreres i KS styrevervregister <https://www.styrevervregisteret.no/> velkommen

Kommuner og fylkeskommuner er avhengig av allmennhetens tillit når det gjelder både forvaltning og styring. Åpenhet rundt hvilke roller lokalpolitikere har er viktig for å unngå mistanke om rolleblanding.

KS styrevervregister er et godt verktøy for å sikre åpenhet om folkevalgte og ledes roller og verv. Alle kommuner og fylkeskommuner er automatisk en del av dette. Kommunale- og fylkeskommunale foretak/bedrifter/selskap må selv vedta å slutte seg til registeret. Opplysninger innhentes deretter automatisk fra Brønnøysund registeret. Den enkelte får en epost og mulighet til å føye til opplysninger.

18

ANBEFALING 18:

Sørge for at selskapene melder seg inn i en arbeidsgiverorganisasjon

Det anbefales at selskapene melder seg inn i en arbeidsgiverorganisasjon. Samfunnsbedriftene vil være det naturlige valget for disse selskapene.

Kommunalt tilknyttede selskaper organisert som selvstendige rettssubjekter har ikke et avledet medlemskap i KS gjennom kommunens eller fylkeskommunens eierskap. Selskapet må selv melde seg inn i en arbeidsgiverorganisasjon for å være omfattet av organisasjonens tariffavtaler og det interessepolitiske arbeidet organisasjonen gjør. Vår klare anbefaling er at de kommunalt eller fylkeskommunalt tilknyttede selskapene bør være en del av det fellesskapet som ligger i å være medlem av en arbeidsgiverorganisasjon. Samfunnsbedriftene (tidligere KS Bedrift) vil være det naturlige valget for alle kommunalt eller fylkeskommunalt tilknyttede selskaper. På denne måten sikres at rammebetingelsene selskapene opererer under er tilpasset deres egenart og behov.

Det er et nært og godt samarbeid mellom KS og Samfunnsbedriftene både politisk, faglig og administrativt. Etter utskillingen av KS Bedrift (nå Samfunnsbedriftene) fra KS bygger samarbeidet formelt på en inngått Samarbeidsavtale. Samarbeidsavtalen går blant annet opp grensene mellom KS og Samfunnsbedriftene for hvor kommuner, fylkeskommuner og virksomheter

Foto: Adobe Stock

skal være organisert. Etter Samarbeidsavtalen og vedtektene i henholdsvis KS og Samfunnsbedriftene kan kommuner og fylkeskommuner være organisert i KS og alle selskaper organisert som selvstendige rettssubjekter i Samfunnsbedriftene. Senest under KS sitt Landsting i 2020 ble betydningen av at KS og Samfunnsbedriftene sammen skal arbeide for at kommunalt eide bedrifter/selvstendige rettssubjekter skal være medlemmer i Samfunnsbedriftene understreket og framhevet.

Landstinget vedtok følgende; «Landstinget understreker betydningen av at de kommunale bedriftene er organisert i KS Bedrift, og dermed en del av den samlede KS-familien. Bedriftene løser viktige kommunale oppgaver og representerer viktig kompetanse for kommunesektoren. Landstinget ønsker at KS og KS bedrift skal samhandle og arbeide systematisk for å rekruttere kommunale bedrifter til KS bedrift.» (KS bedrift er nå Samfunnsbedriftene)

Det tariffrettslige samarbeidet mellom KS og Samfunnsbedriftene bygger på en felles

Hovedavtale. Gjeldende Hovedavtale er inngått for perioden 2020-2021. Gjennom medlemskap i Samfunnsbedriftene vil selskapene dels være omfattet av de tariffavtalene kommunen eller fylkeskommunen er omfattet av og dels være omfattet av egne Hovedtariffavtaler som er utviklet av Samfunnsbedriftene og spesialtilpasset bedrifter, og ikke i samme grad forvaltning. Samfunnsbedriftenes arbeid med utvikling av tariffavtaler spesielt tilpasset medlemmenes behov har så langt resultert i en Hovedtariffavtalen for konkurranseutsatte bedrifter (Bedriftsavtalen) og Energiavtale I og II. Drøyt 200 av medlemmene i Samfunnsbedriftene følger den kommunale Hovedtariffavtalen.

19

ANBEFALING 19:

Sørge for at selskapsstyrene utarbeider og jevnlig reviderer etiske retningslinjer for selskapsdriften

Kommunens eller fylkeskommunens selskaper bør ha en aktiv og bevisst holdning til etiske spørsmål, gjerne fastlagt i egne etiske retningslinjer som utarbeides for og brukes aktivt i det enkelte selskap.

Kommunale eller fylkeskommunale selskaper forvalter fellesskapets ressurser. Forvaltningen skal derfor skje på en måte som samsvarer med befolkningens oppfatninger om rett og galt. Kommunenes eller fylkeskommunens omdømme vil også avhenge av hvordan en forvalter sitt samfunnsansvar gjennom egne selskaper.

Et mål for mange kommunale eller fylkeskommunale selskaper er at driften og virksomheten skal være ansvarlig i et samfunnsperspektiv. Etikk er en viktig del av de vurderinger som gjøres i forbindelse med det å drive et selskap, fordi de etiske holdningene legger grunnlaget for hvordan man faktisk handler. For å legge til rette for at styret har et aktivt forhold til retningslinjene bør de diskuteres og eventuelt revideres årlig.

20

ANBEFALING 20:

Avklare forholdet mellom kommunedirektøren og daglig leder av foretaket ved opprettelse av kommunale eller fylkeskommunale foretak

Det anbefales at kommunestyret eller fylkestinget ved opprettelse av kommunale foretak gjennomgår kommunelovens regulering av forholdet mellom kommunedirektøren og daglig leder av foretaket.

Kommunale eller fylkeskommunale foretak er ikke et selvstendig rettssubjekt, men en del av kommunen eller fylkeskommunen. Styret er direkte underordnet kommunestyret eller fylkestinget, men organisasjonsformen har en selvstendig stilling sammenliknet med kommunen eller fylkeskommunen for øvrig. Kommunedirektøren har ingen styringsrett overfor foretakene, og daglig leder er underordnet styret i foretaket.

Kommunedirektørens formelle rolle overfor foretaket er at han/hun kan instruere daglig leder om at iverksettelsen av en sak utsettes til kommunestyret eller fylkestinget har behandlet den aktuelle saken. Videre skal kommunedirektøren i saker som behandles i kommunestyret eller fylkestinget, gis anledning til å uttale seg før styret i foretaket treffer vedtak. Dette henger sammen med det generelle overordnede ansvaret kommunedirektøren har overfor hele kommuneorganisasjonen.

Kommunedirektøren eller dennes stedfortreder og medlem av kommune- eller fylkesråd kan ikke velges til styret i kommunale eller fylkeskommunale foretak. Med «dennes sted-

fortreder» siktes det til personer som, i tillegg til kommunedirektøren, har fullmakt til å beslutte utsatt iverksettelse etter Kommuneloven § 9-16, annet ledd. Dette må vurderes konkret for de aktuelle personene i kommunen eller fylkeskommunen. Det kan være personer som har det som en del av sine oppgaver å tre inn i kommunedirektørens fullmakter, for eksempel i kommunedirektørens fravær, og personer som har disse fullmaktene i bestemte kommunale foretak som faller innenfor hennes eller hans ansvarsområde. Det er kun stillinger i den kommunen eller fylkeskommunen hvor vedkommende har rollen som kommunedirektør, dennes stedfortreder, eller er kommuneråd eller fylkesråd bestemmelsen gjelder. Det er fullt mulig å ha styremedlemmer i kommunale eller fylkeskommunale foretak som har slike roller i andre kommuner eller fylkeskommuner.

21

ANBEFALING 21:

Sørge for at kontrollutvalget sikres gode nok rammebetingelser til å utøve sin funksjon på en god måte

Det anbefales at kommunen eller fylkeskommunen innenfor rammen av kommunelovens bestemmelser fastsetter regler og etablerer rutiner for kontrollen med selskapene, hvilke dokumenter som uoppfordret skal sendes kontrollutvalget og hvem som har plikt til å sørge for dette.

Kommunestyret eller fylkestinget har kontrollansvar for å sikre at kommunen eller fylkeskommunen når sine mål, at regelverket etterleves og at etiske hensyn ivaretas. Kontrollen utføres blant annet gjennom regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll. Kontrollansvaret gjelder også når virksomheten er skilt ut i egne selskaper.

Kontrollutvalget har en lovregulert funksjon som organet utfører på vegne av og for kommunestyret. Kontrollutvalget har derfor også en viktig rolle i kommunens eller fylkeskommunens kontroll med selskapene. Kontrollutvalgets oppgave i forbindelse med selskapskontroll er todelt; en obligatorisk del som benevnes eierskapskontroll og en frivillig del som kan omfatte forvaltningsrevisjon. Det er viktig at kontrollutvalget sikres gode nok rammebetingelser slik at de har mulighet til å utøve sin funksjon på en god måte.

For at kontrollutvalget skal kunne ivareta sine kontrolloppgaver i selskaper, gir kommuneloven § 23-6 kontrollutvalget både en vidtgående rett til opplysninger og innsyn i selskaper som kommunen eller fylkeskommunen i sin helhet eier

alene eller sammen med andre kommuner eller fylkeskommuner, og en rett til å foreta undersøkelser i slike selskaper.

Denne innsynsretten og retten til å foreta undersøkelser er i kommuneloven av 2018 også gjort gjeldende for virksomheter som utfører oppgaver på vegne av kommunen eller fylkeskommunen, enten dette er selskaper eller annet, og enten de er privat eller offentlig eid.

I selskaper med flere eiere bør eierne koordinere sin kontrollvirksomhet, slik at ikke mange eiere iverksetter kontrolltiltak uten å koordinere dette med de andre. Det bør derfor være en dialog mellom eierkommunene eller eierfylkene om hvordan en skal drive selskapskontrollen med selskaper der flere kommuner eller fylkeskommuner er eiere.

Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som er eiers representant og utøver kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring. Det er opp til kommunestyret eller fylkestinget å avgjøre

om selskapskontrollen også skal omfatte forvaltningsrevisjon som innebærer systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger. Eierskapskontrollen blir dermed en form for juridisk etterkontroll, blant annet for å vurdere om eierstyringen har vært tilstrekkelig og om den har gitt de resultatene og målene som eier har fastsatt for selskapet.

Etter kommuneloven skal kontrollutvalget minst én gang i valgperioden utarbeide en plan for hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføres. Planen, som skal vedtas av kommunestyret eller fylkestinget, skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens og fylkeskommunens eierskap. Hensikten med denne vurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for eierskapskontroll. Planen skal angi hvilke eierinteresser og selskaper som vil kunne være aktuelle for kontroll, og den bør også angi i hvilken grad det er aktuelt å gjennomføre forvaltningsrevisjon. Med utgangspunkt i planen, skal kontrollutvalget avgi rapport til kommunestyret eller fylkestinget om gjennomførte kontroller samt resultatene av disse.

De kommunale eller fylkeskommunale foretakene er en del av kommunen eller fylkeskommunen som juridisk person og faller inn under kontrollutvalgets generelle ansvar for å påse at kommunens eller fylkeskommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte, og at det utføres forvaltningsrevisjon av den kommunale eller fylkeskommunale virksomheten i samsvar med kommunelovens bestemmelser. Det anbefales at de kommunale eller fylkeskommunale foretakene blir viet oppmerksomhet når plan for forvaltningsrevisjon av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet utarbeides og vedtas av kommunestyret eller fylkestinget.²

² Det fremgår av forarbeidene til kommuneloven av 2018 at eierskapskontroll skal utføres av revisjonen i tråd med god kommunal revisjonsskikk (Prop. 46 L (2017-2018) s. 324.

KS
Postadresse: Postboks 1378 Vika, 0114 Oslo
Besøksadresse: Haakon VII's gt. 9, 0161 Oslo

Telefon: 24 13 26 00
ks@ks.no
www.ks.no

Plan for eierskapskontroll 2024 - 2028

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Hitra kommune

Møtedato

13.05.2024

Saknr

31/24

Saksbehandler Eva J. Bekkavik

Arkivkode FE-037, TI-&30

Arkivsaknr 24/104 - 7

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget slutter seg til forslag til plan for eierskapskontroll for 2024-2028. Planen legges frem for kommunestyret med følgende innstilling:

1. Kommunestyret vedtar plan for eierskapskontroll 2024-2028 og slutter seg til kontrollutvalgets prioriteringer i planen.
2. Kontrollutvalget gis fullmakt til å gjøre endringer i planen.

Vedlegg

Plan for eierskapskontroll 2024-2028

Saksopplysninger

Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eierskap i selskaper som kommunen har eierinteresser i. Eierskapskontrollene skal følge en plan, som kontrollutvalget skal lage i løpet av det første året etter at det er konstituert.

Planen bygger på risiko- og vesentlighetsvurderinger som er utført av kommunens revisor, Revisjon Midt-Norge SA. Revisors vurderinger er supplert med innspill fra kommunens politiske og administrative ledelse. Risiko- og vesentlighetsvurderingene skal bidra til at kommunens ressurser til kontrollarbeid blir brukt mest mulig målrettet. Eierskapskontrollene som vurderes å utgjøre størst risiko og vesentlighet er prioritert og nærmere beskrevet i vedlagt plan.

Kommunen har årlig 340 timer til rådighet til forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll og andre undersøkelser. Sett over en fireårsperiode utgjør dette 1360 timer. Gjennomsnittlig antall timer per forvaltningsrevisjon er ca. 300 timer, og eierskapskontroll ca. 100 timer.

I planen er det listet opp og prioritert fem eierskapskontroller, samt en generell kontroll av kommunens eierstyring. Det er ikke sikkert det er mulig å gjennomføre alle disse i planperioden, men det er viktig at kontrollutvalget har et tilstrekkelig antall eierskapskontroller å ta av. Endringer i risikobildet kan gjøre det nødvendig å gjøre omprioriteringer i planen. Kontrollutvalget bør, slik kommuneloven legger opp til, gis fullmakt til å foreta nødvendige endringer ved behov.

Planen inneholder forslag til vinklinger og til spørsmål som skal besvares i de ulike eierskapskontrollene. Forslagene er ikke bindende og bør vurderes i forbindelse med bestilling av den enkelte eierskapskontroll.

Vurdering og konklusjon

På bakgrunn av kontrollutvalgets vedtak i sak 19/24, basert på revisors risiko- og vesentlighetsvurderinger, innspill fra politisk og administrativ ledelse er det nå utarbeidet en plan for eierskapskontroll 2024 - 2028.

Endringer i risikobildet kan gjøre det nødvendig å endre prioriteringsrekkefølgen og det vil være tidsbesparende om kontrollutvalget kan gjøre endringene selv. Hvis kontrollutvalget ønsker å gjennomføre eierskapskontroller som ikke er beskrevet i vedlagt plan skyldes det at risikobildet har endret seg, eller at det har oppstått ekstraordinære forhold. Utvalget vil i slike tilfeller holde kommunestyret orientert.

Vi anbefaler at kontrollutvalget slutter seg til vedlagt plan, og sender den til kommunestyret for endelig behandling og vedtak.

Konsek
TRONDELAG IKS Kontrollutvalgenes sekretariat

Plan for
eierskapskontroll
2024-2028

Hitra kommune

Om eierskapskontroll

Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eierinteresser i selskaper. Kontrollen kan rette seg mot kommunens eierrepresentant i et selskap, eller gjennomføres som en generell kontroll av kommunens rutiner for eierstyring.

Et vanlig tema for eierskapskontroll er om den som utøver kommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Plan for eierskapskontroll

Kontrollutvalget har laget denne planen våren 2024. Planen gjelder til og med 2028.

Det kan bli nødvendig å oppdatere planen midtveis i planperioden på grunn av endringer i risikobildet. Slike endringer kan også føre til endringer i prioriteringen av eierskapskontroller.

Planen bygger på en risiko- og vurderingsvurdering av selskaper som kommunen har eierinteresser i.

For å finne fram til selskaper med høyest risiko, er planen basert på et bredt utvalg kilder: revisors risiko- og vesentlighetsvurderinger, innspill fra administrativ og politisk ledelse, i sum gir dette et godt grunnlag for planen.

Ressurser

Kontrollutvalget har en begrenset årlig ressurs til forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll og andre undersøkelser på 340 timer.

Gjennomføring

Revisjon Midt-Norge, som er kommunens revisor, leverer eierskapskontroller etter bestilling fra kontrollutvalget. Kontrollutvalget godkjenner revisors prosjektplan før arbeidet starter. Etter at eierskapskontrollen er gjennomført, rapporterer revisor til kontrollutvalget. Selskapets representanter og/eller kommunens eierrepresentant får vanligvis anledning til å uttale seg om rapporten før den behandles i kontrollutvalget. Rapporten sendes også på høring til kommunedirektøren, dersom den berører kommunedirektørens ansvarsområde.

Rapportering og oppfølging

Kontrollutvalget legger rapporter fra eierskapskontroll fram for kommunestyret med forslag til vedtak og videre oppfølging. Kontrollutvalgets skal sørge for at kommunestyrets vedtak blir fulgt opp, og rapporterer om oppfølgingen til kommunestyret. Rapporteringen skjer vanligvis gjennom kontrollutvalgets årsrapport, men kan i enkelte tilfeller gå som egen sak til kommunestyret.

Prioriterte selskaper for eierskapskontroll

Kontrollutvalgets prioriteringer går fram av oversikten på neste side.

Plan for eierskapskontroll

Prioritert selskap	Forslag til spørsmål/vinkling/innretning
Trønderenergi AS med datterselskaper	<ul style="list-style-type: none"> • Har kommunestyret lagt føringer for hvordan eierskapet skal utøves? • Utøves eierskapet i tråd med aksjeloven og kommunestyrets føringer? • Er kommunikasjonen mellom eieren og selskapet i tråd med prinsippene for god eierstyring? • Skjer utvelgelse og valg av styremedlemmer i tråd med lovkrav og anbefalinger?
Dalpro Holding AS	<ul style="list-style-type: none"> • Har kommunestyret lagt føringer for hvordan eierskapet skal utøves? • Utøves eierskapet i tråd med aksjeloven og kommunestyrets føringer? • Er kommunikasjonen mellom eieren og selskapet i tråd med prinsippene for god eierstyring? • Skjer utvelgelse og valg av styremedlemmer i tråd med lovkrav og anbefalinger?
ReMidt IKS	<ul style="list-style-type: none"> • Har kommunestyret lagt føringer for hvordan eierskapet skal utøves? • Utøves eierskapet i tråd med aksjeloven og kommunestyrets føringer? • Er kommunikasjonen mellom eieren og selskapet i tråd med prinsippene for god eierstyring? • Skjer utvelgelse og valg av styremedlemmer i tråd med lovkrav og anbefalinger?
Trondheim havn IKS	<ul style="list-style-type: none"> • Har kommunestyret lagt føringer for hvordan eierskapet skal utøves? • Utøves eierskapet i tråd med IKS-loven og kommunestyrets føringer? • Er kommunikasjonen mellom eieren og selskapet i tråd med prinsippene for god eierstyring? • Skjer utvelgelse og valg av styremedlemmer i tråd med lovkrav og anbefalinger?
Tjelbergodden utvikling AS	<ul style="list-style-type: none"> • Har kommunestyret lagt føringer for hvordan eierskapet skal utøves? • Utøves eierskapet i tråd med aksjeloven og kommunestyrets føringer? • Er kommunikasjonen mellom eieren og selskapet i tråd med prinsippene for god eierstyring? • Skjer utvelgelse og valg av styremedlemmer i tråd med lovkrav og anbefalinger?

<p>Kommunens eierstyring</p>	<p>Det gjennomføres en kontroll av flere eierskap for å få en generell vurdering av kommunens eierstyring og oppfølging av eierskapene. Det gjøres en vurdering av eierskapene som er vurdert til å ha høy risiko/vesentlighet i revisors risiko og vesentlighetsvurdering. Andre selskap som kontrollutvalget anser for å ha høy vesentlighet for kommunen, kan også tas med i vurderingen. Fordi det ble gjennomført en tilsvarende undersøkelse i 2023, er det mest aktuelt å gjøre en ny mot slutten av valgperioden.</p> <p>Eksempler på problemstillinger:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Har kommunen et overordnet system, tydelig retningslinjer og føringer for eierskapsoppfølging som samsvarer med det som er anbefalt? - Sikrer kommunen at eierrepresentantene kjenner til og følger de retningslinjer og føringer som er lagt til grunn? - Velges sentrale folkevalgte som eierrepresentanter? - Er det opprettet rutiner for rapportering og kommunikasjon mellom kommunestyret, eierrepresentantene og selskapene?
------------------------------	--

Gjennomførte eierskapskontroller i perioden 2019-2023

1. Kommunens eierstyring (2023)
2. Kristiansund og Nordmøre havn IKS (2020)

Plan for forvaltningsrevisjon 2024 -2028

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Hitra kommune

Møtedato

13.05.2024

Saknr

32/24

Saksbehandler Eva J. Bekkavik

Arkivkode FE-217, TI-&30

Arkivsaknr 24/103 - 8

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget slutter seg til forslag til plan for forvaltningsrevisjon for 2024-2028. Planen legges frem for kommunestyret med følgende innstilling:

1. Kommunestyret vedtar plan for forvaltningsrevisjon 2024-2028 og slutter seg til kontrollutvalgets prioriteringer i planen.
2. Kontrollutvalget gis fullmakt til å gjøre endringer i planen.

Vedlegg

Plan for forvaltningsrevisjon 2024-2028

Saksopplysninger

Kontrollutvalget skal påse at det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhet og av selskaper kommunen har eierinteresser i. Forvaltningsrevisjonene skal følge en plan, som kontrollutvalget skal lage i løpet av det første året etter at det er konstituert.

Vedlagt utkast til plan angir forslag til hvilke tjenesteområder og selskaper som skal undersøkes i planperioden. Planen bygger på risiko- og vesentlighetsvurderinger som er utført av kommunens revisor, Revisjon Midt-Norge SA. Revisors vurderinger er supplert med innspill til risikoområder fra kommunens politiske og administrative ledelse, hovedverneombud og fra hovedtillitsvalgte. Risiko- og vesentlighetsvurderingene skal bidra til at kommunens ressurser til kontrollarbeid blir brukt mest mulig målrettet.

Forvaltningsrevisjon i selskaper med flere eiere, kan derfor være hensiktsmessig å samordne med øvrige eiere.

Områdene som vurderes å være av størst vesentlighet er nærmere beskrevet i vedlagt plan.

Kommunen har årlig ca 340 timer til rådighet til forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll og andre undersøkelser. Sett over en fireårsperiode utgjør dette ca 1360 timer. Gjennomsnittlig antall timer pr forvaltningsrevisjon er ca 300 timer, og eierskapskontroller ca 100 timer. Kommunen kan på bakgrunn av dette forvente til sammen 3-4 forvaltningsrevisjoner og 1-2 eierskapskontroller i perioden, avhengig av omfang.

I planen er det listet opp 12 forvaltningsrevisjoner. Det vil ikke være mulig å gjennomføre alle disse i planperioden, men det er viktig at kontrollutvalget har et tilstrekkelig antall forvaltningsrevisjoner å ta av. Erfaringsmessig vil det være forvaltningsrevisjoner som naturlig vil gå ut av planen av ulike årsaker.

Vurdering

På bakgrunn av kontrollutvalgets vedtak i sak 18/24, basert på revisors risiko- og vesentlighetsvurderinger, innspill fra politisk og administrativ ledelse samt hovedverneombud og hovedtillitsvalgte er det nå utarbeidet en plan for forvaltningsrevisjon for 2024-2028.

Forslag til områder/selskaper går fram av oversikten i planen. Det vil ikke være mulig å gjennomføre alle forvaltningsrevisjonene i perioden, men det er viktig at kontrollutvalget har et tilstrekkelig antall forvaltningsrevisjoner å ta av.

I oversikten gis det også forslag til hvilke spørsmål forvaltningsrevisjonen bør gi svar på. Forslag til spørsmål/vinkling/innretning er ikke bindende for kontrollutvalget, og vil bli nærmere vurdert i forbindelse med oppstart av hver enkelt forvaltningsrevisjon.

Kontrollutvalget bør, slik kommuneloven legger opp til, gis fullmakt til å foreta omprioriteringer innenfor planen. Endringer i risikobildet kan gjøre det nødvendig å endre prioriteringsrekkefølgen og det vil være tidsbesparende om kontrollutvalget kan gjøre endringene selv. Hvis kontrollutvalget ønsker å gjennomføre forvaltningsrevisjoner som ikke er beskrevet i den vedlagte planen skyldes det at risikobildet har endret seg, eller at det har oppstått ekstraordinære forhold. Utvalget vil i slike tilfeller holde kommunestyret orientert. Vi anbefaler at kontrollutvalget slutter seg til vedlagt plan, og sender den til kommunestyret for endelig behandling og vedtak.

Konsek
TRONDELAG IKS Kontrollutvalgenes sekretariat

Plan for
forvaltningsrevisjon
2024-2028

Hitra kommune

Om forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalget skal påse at det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhet og av selskaper kommunen har eierinteresser i. Forvaltningsrevisjon er systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak.

Plan for forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalget har i løpet av våren 2024 laget denne planen. Planen gjelder til og med 2028.

Risikobildet i kommunen vil vanligvis endre seg over tid. Det kan føre til at det blir nødvendig å oppdatere planen midtveis i planperioden. Endringer i risikobildet kan også føre til endringer i prioriteringen av forvaltningsrevisjoner. For å ta høyde for dette, har kontrollutvalget prioritert flere områder enn det har ressurser til å undersøke.

Planen bygger på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens og selskaper som kommunen har eierinteresser i.

For å finne fram til områder og selskaper med høyest risiko, er planen basert på et bredt utvalg kilder: revisors risiko- og vesentlighetsvurderinger, innspill fra administrativ og politisk ledelse, samt innspill fra hovedtillitsvalgte og fra hovedverneombudet. I sum gir dette et godt grunnlag for plan for forvaltningsrevisjon.

Ressurser

Kontrollutvalget har en begrenset årlig ressurs til forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll og andre undersøkelser på 340 timer.

Gjennomføring

Revisjon Midt-Norge, som er kommunens revisor, leverer forvaltningsrevisjon etter bestilling fra kontrollutvalget. Kontrollutvalget godkjenner revisors prosjektplan før arbeidet begynner. Etter at forvaltningsrevisjonen er gjennomført, rapporterer revisor til kontrollutvalget. Kommunedirektøren får anledning til å uttale seg om rapporten før den behandles i kontrollutvalget.

Rapportering og oppfølging

Kontrollutvalget legger rapport fra forvaltningsrevisjonen fram for kommunestyret med forslag til vedtak og videre oppfølging. Kontrollutvalget skal sørge for at kommunestyrets vedtak blir fulgt opp, og rapporterer om oppfølgingen til kommunestyret. Rapporteringen skjer vanligvis gjennom kontrollutvalgets årsrapport, men kan i noen tilfeller gå som egen sak til kommunestyret.

Prioriterte områder for forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalgets prioriteringer går fram av oversikten på neste side. Oversikten inneholder også forslag til hva forvaltningsrevisjonen skal gi svar på. Forslagene er begrunnet i risiko- og vesentlighetsvurderingene. De er likevel ikke bindende for kontrollutvalget når det bestiller forvaltningsrevisjon.

Plan for forvaltningsrevisjon - prioriterte områder for forvaltningsrevisjon

Prioritert område/selskap	Forslag til tema/vinkling/innretning
<p>Rekruttering, vikarbruk, beholde kompetanse</p>	<p>Hitra kommune har stort behov for arbeidskraft. Når kommunen ikke klarer å løse rekrutteringsproblemene, settes det i verk tiltak som fører til høyere kostnader og mindre stabilitet i bemanningen, eksempelvis bruk av vikarbyråer.</p> <p>Eksempler på problemstillinger:</p> <ul style="list-style-type: none"> • I hvilken grad følger Hitra kommune gjeldene regelverk ved ansettelser? • Hvordan er praksis for vurdering av vikarbehov? • Hvordan sørger Hitra kommune for å beholde eksisterende kompetanse? • Hvilke tiltak har kommunen gjort for å utvikle medarbeidernes kompetanse?
<p>Sykefravær</p>	<p>Hitra kommune har hatt stigende sykefravær de siste årene og da spesielt innafor helse- og omsorg og barnehage. Sykefraværet har både en økonomisk kostnad og en fare for at tjenestene ikke blir bemannet med riktig og tilstrekkelig kompetanse.</p> <p>Eksempler på problemstillinger:</p> <ul style="list-style-type: none"> • I hvilken grad arbeides det systematisk med å forebygge og redusere sykefravær i kommunen? • Har kommunen tilstrekkelig oversikt over sykefraværet, og konsekvensene av dette? • Blir sykmeldte ansatte fulgt opp i samsvar med lovverket og kommunens egne rutiner? • Hvordan fungerer samarbeidet mellom kommunen og andre involverte, f.eks. NAV, bedriftshelsetjenesten, fastlege og verneombud?
<p>Økonomisk bærekraft</p>	<p>En bærekraftig økonomi innebærer at kommunen må ha evne til å holde stabil tjenesteproduksjon over tid. Denne evnen kan måles gjennom størrelsen på kommunens netto driftsresultat, lånegjeld og disposisjonsfond. Kommunen har høy gjeldsgrad.</p> <p>Risikoen for å komme i et økonomisk uføre kan reduseres ved å fastsette tydelige og konkrete regler for hvordan kommunedirektør og kommunestyre skal forholde seg til de vedtatte måltallene når økonomiplanen skal behandles.</p> <p>Eksempler på problemstillinger:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Har Hitra kommune vedtatt måltall som sikrer økonomisk bærekraft? • Styres det etter de fastsatte måltallene og handlingsreglene? • Er kommunens gjeldsutvikling økonomisk bærekraftig? • Er økonomistyringen tilfredsstillende?

<p>Barn med særlige behov</p>	<p>Barn med særlige behov skiller seg fra den ordinære elevmassen ved at de ikke får tilstrekkelig utbytte av den ordinære opplæringen. Andel barn i Hitra kommune som er henvist til PP-tjenesten har økt de siste årene. Dette vil føre til økt behov for ressurser og lenger ventetid. Flyktningestrømmen vil også kunne føre til økt behov for tjenester. Det er mangel på personale innafor barnevernsområdet.</p> <p>Eksempler på problemstillinger:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Får elever i skole og barnehage undervisning som er tilpasset sine evner og forutsetninger? • Bidrar PPT inn mot skoler og barnehager for å sikre tidlig innsats og bistand ved behov? • Har Hitra kommune organisert tjenestene slik at det er mulig å kunne tilby spesialpedagogisk hjelp til barn som ikke går i barnehage? • Får fremmedspråklige elever som har krav på det særskilt norskopplæring og/ eller morsmålsopplæring?
<p>Demensomsorg</p>	<p>Antallet eldre øker framover, og mange av disse kan bli rammet av demenssykdom. Utfordringene er knyttet til å ivareta ulike behov, grader og typer av demenssykdom samt bruk av tvang.</p> <p>Eksempler på problemstillinger:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tilrettelegges det for at personer med demens kan bli boende i eget hjem? • Får brukerne tjenester som er tilpasset deres individuelle behov? • Følger kommunen regelverket for vurdering av pasientenes samtykkekompetanse og bruk av tvungen helsehjelp? • Får pårørende tilstrekkelig bistand og oppfølging?
<p>Tildeling av tjenester</p>	<p>Tildeling av tjenester berører utskrivningsklare pasienter og mottaksmuligheter i kommunen samt arbeidsfordelingen mellom spesialhelsetjenesten og kommunen. En konsekvens av feil i tildelingene er at brukerne ikke får det tilbudet de har krav på, som i neste omgang kan gi dårligere livskvalitet.</p> <p>Eksempler på problemstillinger:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Har kommunen kapasitet og kompetanse til å ta imot alle utskrivningsklare pasienter fra spesialhelsetjenesten? • Er kommunikasjonen mellom primærhelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten tilfredsstillende? • Har kommunen tilfredsstillende saksbehandlingsrutiner for vedtak om helsetjenester i hjemmet og plass ved sykehjem? • Oppfyller kommunen de krav som stilles til enkeltvedtak om sykehjemsplasser? • Oppfyller kommunen de krav som stilles til enkeltvedtak om helsetjenester i hjemmet?

<p>Taushetsplikt og personvern (tverrfaglighet)</p>	<p>Tydelige retningslinjer og rutiner for ivaretagelse av personvern og taushetsplikt er viktig for å redusere konsekvenser som kan oppstå som følge av tverrfaglig samarbeid. Brudd på personvern og taushetsplikt kan få store konsekvenser for den enkelte og økonomiske og omdømmemessige konsekvenser for kommunen.</p> <p>Eksempler på problemstillinger:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Har Hitra kommune tydelige retningslinjer og rutiner for ivaretagelse av personvern og taushetsplikt? • Er praktiseringen av taushetsplikt, opplysningsplikt og avvergeplikt mellom barnehage, skole, PPT, barnevern og helsestasjon- og skolehelsetjeneste til barn og unges beste? • Er personopplysninger om elever tilstrekkelig sikret i skolene?
<p>Utenforskap</p>	<p>Flere og flere faller utenfor i samfunnet, det er blant annet et økende behov for psykisk helsehjelp og det er økt sannsynlighet for fattigdom blant barn og voksne. Hitra har hatt mer enn en² dobling av utbetaling i sosialstøtte de siste årene. Det gis tjenester knyttet til økonomisk rådgiving i tråd med landsgjennomsnitt, men behovet blant innbyggerne øker og de høye kostnadene til sosialhjelp har gjort det vanskeligere å bruke ressurser på forebygging.</p> <p>Eksempler på problemstillinger:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jobber kommunen systematisk med forebyggende innsats rettet mot barn og unge? • Hva er omfanget av elevfraværet og hva kjennetegner fraværet? • Følger Hitra kommune opp elever med høyt fravær? • Har kommunen tilstrekkelig oversikt over trekk ved samfunnsutviklingen som kan påvirke forekomsten av barnefattigdom? • Hvordan kartlegger kommunen behovene til det enkelte barn ved tildeling av økonomisk sosialhjelp og andre relevante sosiale tjenester? • Brukes erfaringer fra tjenestemottakere og berørte barn for å evaluere kommunens arbeid mot barnefattigdom?
<p>Offentlige anskaffelser</p>	<p>Regelverket om offentlige anskaffelser er komplisert, Klagenemnda for offentlige anskaffelser kan bøtelegge hvis det gjøres feil. Feil kan også føre til dyre rettssaker, negativ omtale og prosjekter som må utsettes fordi det må gjennomføres ny konkurranse.</p> <p>Eksempler på problemstillinger:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Følger Hitra kommune regelverket for offentlige anskaffelser? • I hvilken grad har kommunen kontrollrutiner som sikrer at regelverket følges i anskaffelser? • I hvilken grad følges regler om krav til konkurranse og etterprøvnbarhet av konkurranse?

<p>Saksbehandling til barnets beste</p>	<p>I alle saker som gjelder barn, skal barnets beste vurderes og vektet opp mot andre momenter i saken. Synspunktene til barnet skal tillegges «behørig vekt i samsvar med barnets alder og modenhet.» Minimumskravene til enkeltvedtak i forvaltningsloven er ikke tilstrekkelig for å ivareta saksbehandling med fokus på barnets beste.</p> <p>Hvordan saksbehandler vurderer hva som er til det beste for barnet, samsvarer ikke nødvendigvis med hva barnet selv forteller eller hva foreldrene ønsker. Det må gjøres en selvstendig vurdering basert på faglig kompetanse av hvilke tiltak som er til det beste for det enkelte barnet.</p> <p>Eksempler på problemstillinger:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Har Hitra kommune system som sikrer tilfredsstillende kvalitet i saksbehandlingen? • Følger Hitra kommune lovpålagte krav om forsvarlig saksutredning? • Dokumenteres det i vedtak hvordan barnets beste er vurdert og hvilken vekt barnets mening er tillagt?
<p>TrønderEnergi AS med datterselskaper</p>	<p>Selskapet eies av 19 kommuner samt KLP (Kommunal Landspensjonskasse). Selskapet er organisert som konsern, med TrønderEnergi som morselskap. Konsernorganisering innebærer at det oppstår et holdingselskap mellom kommunen som eier og de selskapene hvor virksomheten skjer. Dette har betydning for kommunens muligheter til å utøve eierstyring.</p> <p>Eksempler på problemstillinger:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er det etablert en hensiktsmessig rapportering mellom mor- og datterselskaper? • Er selskapsomdannelsene i selskapet håndtert innenfor reglene for habilitet? • Er Hitra kommune sine interesser ivaretatt i selskapsomdannelsene? • Skjer transaksjoner mellom kommunen og konsernet til markedsmessige vilkår?
<p>ReMidt IKS</p>	<p>ReMidt IKS har 17 eierkommuner i Trøndelag og Møre og Romsdal. Selskapet leverer tjenester til innbyggerne knyttet til husholdningsavfall og slam.</p> <p>Eksempler på problemstillinger:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ivaretar selskapet eiernes behov for kildesortering, gjenbruk, materialgjenvinning av ulike typer avfall ut fra krav og selvkost? • Etterlever selskapet reglene om offentlige anskaffelser ved sine innkjøp?

Gjennomførte forvaltningsrevisjoner i perioden 2019-2023

1. Samhandlingsreformen (2024)
2. Psykososialt skolemiljø (2023)
3. Boligsosialt arbeid (2021)
4. Kristiansund og Nordmøre havn IKS (2020)

Oppfølging av selskaper - Midt-Norge IUA

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Hitra kommune

Møtedato

13.05.2024

Saknr

33/24

Saksbehandler Eva J. Bekkavik

Arkivkode FE-037

Arkivsaknr 24/267 - 3

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar informasjonen om til orientering.

Vedlegg

Protokoll fra representantskapsmøte 23.04.2024

Årsberetning og årsregnskap 2023

Saksopplysninger

Som et ledd i sin lovpålagte oppgave om å føre kontroll med kommunens eierinteresser i selskaper (kommuneloven § 23-2 bokstav d) har kontrollutvalget bedt om å få fremlagt protokoller fra generalforsamlinger, representantskap og årsmøter i selskaper som Hitra kommune har eierandeler i.

Fakta om Midt-Norge IUA:

Midt-Norge IUA (MNIUA) er et kommunalt oppgavefellesskap mot akutt forurensning. MNIUA er organisert som et kommunalt oppgavefellesskap etter kommuneloven §19 og ble opprettet fra 1. januar 2023. MNIUA har 24 deltakerkommuner og Trondheim kommune er kontorkommune.

Protokoll fra representantskapsmøte 23.04.2024 , samt årsberetning og årsregnskap 2023 følger med som vedlegg til saken.

Hitra kommune har ingen vedtatt strategi for oppgavefellesskapet. Kommunene har, gjennom forurensningsloven, beredskaps- og aksjonsplikt overfor mindre tilfeller av akutt forurensning. Ansvarer gjelder innenfor kommunens grenser ved hendelser som ikke dekkes av privat beredskap, der forurensere selv ikke er i stand til å aksjonere, eller der forurensere er ukjent

Konklusjon

Kontrollutvalgets sekretariat anbefaler kontrollutvalget å ta med informasjonen som en del av sin rutinemessige oppfølging av Hitra kommune.

Midt-Norge IUA

Kommunalt oppgavefelleskap mot akutt forurensning

MØTEPROTOKOLL

Midt-Norge IUAs representantskap

Møtet gjelder: Representantskapsmøte Midt-Norge IUA
Dato og tid: 23.04.2023, 08:00-09:00
Sted: Nettmøte

Tilstede:

Frosta	Frode Revhaug
Frøya	Roger Antonsen
Heim	Marit Sandvik
Hitra	Ingjerd Astad
Holtålen	Jan Arild Sivertsgård
Indre Fosen	Sigurd Saue
Malvik	Irén Aina Bastholm
Melhus	Einar Gimse-Syrstad
Meråker	Kari Anita Furunes
Midtre Gauldal	Trude Heggdal
Oppdal	Tor Snøve
Orkland	Oddvar Kjøren
Os	Ivar Midtdal
Osen	Astrid Jacobsen
Rennebu	Per Arne Lium
Rindal	Mildrid Katterm Aune
Selbu	Lars Rolseth
Skaun	Anniken Astaklev
Trondheim	Camilla S. Moe
Tydal	Hans Runar Sandnes Kojedal
Ørland	Hallgeir Grøntvedt
Åfjord	Erling Iversen

Forfall:

Røros	Isak V. Busch
Stjørdal	Rolf Charles Berg

Andre deltakere:

Styreleder	Torbjørn Mæhlumsveen
Daglig leder	Anna Carlsson
Kontrollutvalg	Eldar Carlson
	Linn Brå Østgård

Midt-Norge IUA

Kommunalt oppgavefelleskap mot akutt forurensning

Saksliste

Sak 1/24 Godkjenning av innkalling og saksliste

Vedtak:

Representantskapet godkjenner innkalling og saksliste.

Sak 2/24 Valg av to deltagere til å underskrive protokoll sammen med representantskapets leder

Vedtak: Representantskapet velger Oddvar Kjøren, Orkland kommune og Sigurd Saue, Indre Fosen kommune til å signere protokollen.

Sak 3/24 Orienteringer fra styreleder/daglig leder

Vedtak:

Representantskapet tar saken til orientering.

Sak 4/24 Midt-Norge IUA årsberetning og årsregnskap 2023

Vedtak:

Representantskapet godkjenner Midt-Norge IUA årsberetning og årsregnskap 2023 som fremlagt.

Sak 5/23 Budsjettramme 2025

Vedtak:

Representantskapet vedtar budsjettramme 2025.

Sak 6/24 Revisjon av MNIUAs samarbeidsavtale

Vedtak:

Representantskapet godkjenner utkast til revidert samarbeidsavtale og oversender denne til deltakerkommunenes kommunestyre for vedtak. Samarbeidsavtalen er gjeldende når alle deltakere har behandlet saken med liklydende vedtak.

Representantskapet ber om at kommunestyrene fatter følgende vedtak:

Kommunestyret/bystyret vedtar revidert samarbeidsavtale om Kommunalt oppgavefelleskap mot akutt forurensning Midt-Norge.

Sak 7/24 Virksomhetsoverdragelse - endring av ansettelsesforhold daglig leder

Vedtak:

Representantskapet godkjenner virksomhetsoverdragelse av ansettelsesforholdet til av daglig leder fra Trøndelag brann- og redningstjeneste IKS, til Trondheim kommune.

Neste møte gjennomføres 10. desember kl. 08:00-09:00 som nettmøte.

Midt-Norge IUA

Kommunalt oppgavefellesskap mot akutt forurensning

Representantskapsmøte for
Midt-Norge IUA
23.04.2024

Midt-Norge IUA

Kommunalt oppgavefelleskap mot akutt forurensning

Bakgrunn

Mandat og forankring

Etter vedtak i representantskapsmøtet til Midt-Norge 110-sentral 20.12.2023 anbefalte representantskapet, bestående av Trøndelags ordførere, at prosjektet etableres

Følgende er hentet fra prosjektmandat

- Mulighetsstudien skal gjennomføres i perioden 01.01.2024 – 31.12.2024.
- Sluttrapport skal være ferdig 01.12.2024, og presenteres ordførere i løpet av desember 2024.
- Økonomisk ramme: Tildelte skjønnsmidler fra statsforvalteren på 1.2 MNOK.
- Studien skal hensynta regionalt risikobilde og avdekke fornuftige samarbeidsområder.
- Studien skal hensynta nasjonale føringer og stortingsmelding om brann og redning.
- Studien skal foreslå budsjett, finansieringsmodell og samarbeidsavtale.
- Det forutsettes bred involvering og medvirkning fra alle brannvesen i Trøndelag.

Midt-Norge IUA

Kommunalt oppgavefelleskap mot akutt forurensning

Nasjonale føringer

Rapport om fremtidens brann- og redningsvesen

Rapporten «Fremtidens brann- og redningsvesen – Helhetlig gjennomgang av brann- og redningsområdet» [1] ble overlevert til Justis- og beredskapsdepartementet 01.06.2023.

Rapporten anbefaler at flere tiltak gjennomføres for å sikre at brann- og redningsvesenene blir i stand til å håndtere framtidens utfordringer innen eget sektoransvar, og i samarbeid med andre nødetater og beredskapsaktører [1].

Mange av landets brann- og redningsvesen er for små til å alene håndtere bredden av oppgaver og kompetansebehov som ventes framover. Rapporten foreslår derfor at det, for særskilte oppgaver, etableres **regionale samarbeid** mellom brann- og redningsvesenene som ligger innenfor samme 110-distrikt [1].

Et regionalt samarbeid bør legge til rette for **større fagmiljøer** der hvert enkelt brannvesen hver for seg har begrensede ressurser [1].

Rapporten danner grunnlaget for melding til Stortinget (Meld. St. 16), «Brann- og redningsvesenet – Nærhet, lokalkunnskap og rask respons i hele landet» [2].

Fremtidens brann- og redningsvesen

Helhetlig gjennomgang av
brann- og redningsområdet

Juni 2023

Midt-Norge IUA

Kommunalt oppgavefelleskap mot akutt forurensning

Meld. St. 16

(2023–2024)

Melding til Stortinget

Brann- og redningsvesenet

Nærhet, lokalkunnskap og rask respons i hele landet

Meld.St.16 – Brann- og redningsvesenet – Nærhet, lokalkunnskap og rask respons i hele landet

Brann- og redningsvesenene er den mest desentraliserte nødetaten i Norge. Den kommunale organiseringen sikrer nærhet til innbyggerne, lokalkunnskap og rask bistand. Dette er en fordel. Samtidig er hvert enkelt brannvesen alene ikke i stand til å håndtere alle utfordringene framover. Lokale beredskapsbehov påvirkes både av vårt eget samfunn, og globale endringer. Konflikter og krig påvirker vår sikkerhet. Klimaendringene påvirker oss, og økt risiko for naturhendelser som flom, skred, ekstremvær og skogbrann krever tilpasning brannvesenenes kompetanse og ressurser

Regjeringen legger derfor særskilt vekt på følgende tre områder:

1. Lokal, regional og nasjonal oppgaveløsning og samarbeid.
2. Brannforebyggende arbeid.
3. Utdanning, kompetanse og rekruttering.

Midt-Norge IUA

Kommunalt oppgavefelleskap mot akutt forurensning

Regionalt risikobilde i Trøndelag

Scenarioene inkluderer skog- og lyngbrann, ulykke med farlig gods, naturhendelser, brann i tankanlegg, atomulykke, sammenbrudd i transportsystemer, med mere

Eksempler på noen slike hendelser er blant annet ekstremværet «Hans» i 2023, skredet på Gjerdrum i 2020, og lyngbrannene i Flatanger og på Frøya i 2014.

Beredskapen i hvert enkelt brannvesen er **ikke dimensjonert** for slike store, langvarige hendelser. **Koordinering av beredskapsressurser** mellom brannvesen og andre, er derfor nødvendig, og kompetanse, opplæring og øvelser er noen av forutsetningene.

ROS TRØNDELAG 2023

Risiko- og sårbarhetsanalyse for Trøndelag - Hovedrapport

Midt-Norge IUA

Kommunalt oppgavefelleskap mot akutt forurensning

Risiko- og sårbarhetsanalyser for brann og redning i Trøndelag

Trøndelag fylke har 38 kommuner. Disse ligger innenfor Midt-Norge 110-sentral sitt distrikt. I tillegg hører Os kommune i Innlandet, og Bindal kommune i Nordland, inn under det samme distriktet. Brann- og redningsoppgaver i disse 40 kommunene ledes av brannsjefer fra 14 brannvesen.

Nasjonale føringer [1, 2] peker både på en **grunnportefølje** som hvert enkelt brannvesen bør være i stand til å håndtere, og en **regional oppgaveportefølje**.

Et samarbeid om grunnportefølje skal bidra til at de ulike brannvesen kommer på nivå med det som minimum kan forventes de skal kunne håndtere.

Den regionale porteføljen inneholder regionale kapasiteter som vanskelig kan opprettholdes av hvert enkelt brannvesen alene, og hvor kostnad og ansvar bør/må fordeles.

Grunnportefølje

Regional oppgaveportefølje

Midt-Norge IUA

Kommunalt oppgavefelleskap mot akutt forurensning

Andre orienteringer

- IUA Innherred skal utrede ønsket fremtidig organisering. (Steinkjer, Snåsa, Inderøy, Verdal og Levanger)
- Øvelse statlig aksjon, 29-30. mai på Brekstad. Kystverket kommer hit og gjennomfører en stabsøvelse i IUAs håndtering av statlige aksjoner.
- Deltakere fra
 - Ørland kommune (økonomi og personal)
 - Fosen brann- og redningstjeneste (Ørland, Åfjord)
 - Trøndelag brann- og redningstjeneste (Frøya, Trondheim), Værnesregionen brann- og redningstjeneste (Stjørdal)
 - Statsforvalteren (miljø)

REGION
MIDT-NORGE

2023 Årsberetning Årsregnskap

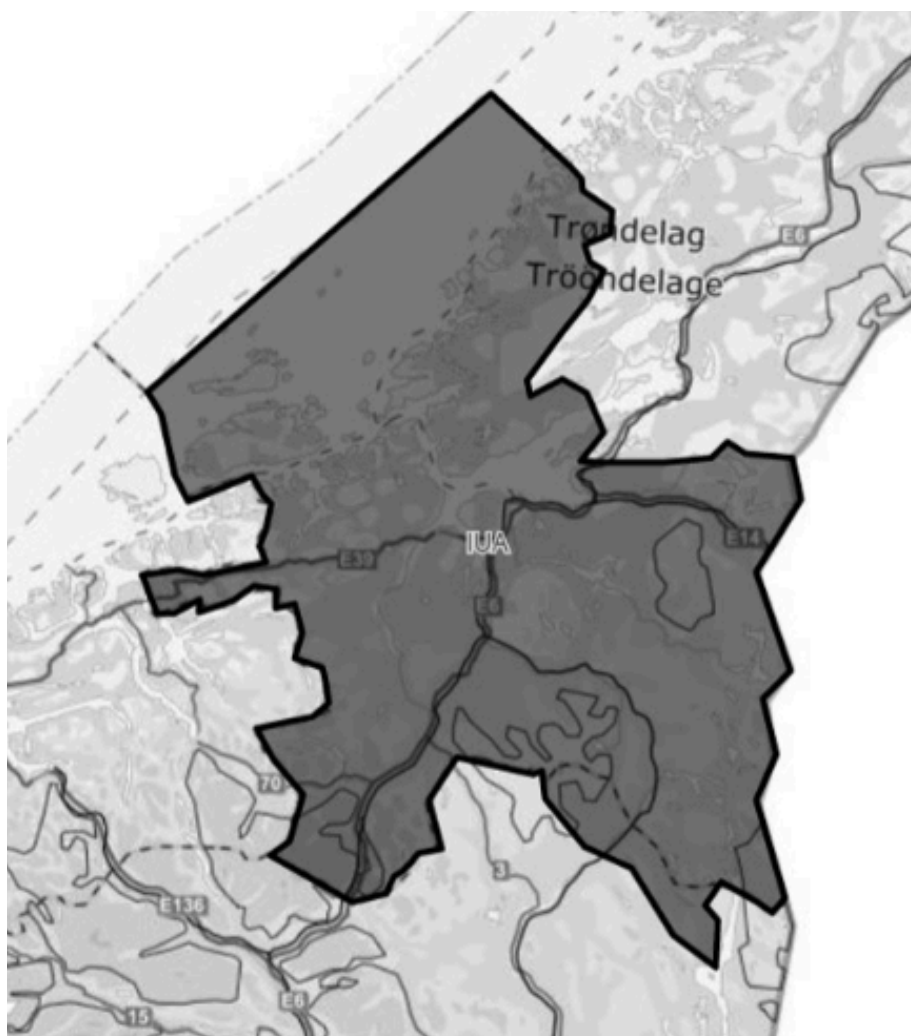
Kommunalt oppgavefelleskap mot akutt forurensning Midt-Norge

Styrets beretning for 2023

Kommunene har, gjennom forurensningsloven, beredskaps- og aksjonsplikt overfor mindre tilfeller av akutt forurensning. Ansvaret gjelder innenfor kommunens grenser ved hendelser som ikke dekkes av privat beredskap, der forurensere selv ikke er i stand til å aksjonere, eller der forurensere er ukjent.

Kommunene samarbeider om denne beredskapen gjennom 32 interkommunale beredskapsregioner (IUA-regioner). Hensikten med IUA-regioner er å styrke den lokale og regionale beredskapsevnen på en økonomisk og administrativt mer effektiv måte. Gjennom samarbeid på tvers av kommunegrensene sikres en bedre beredskapsevne. God beredskap betyr oppdatert utstyr, jevnlig øvelser og kunnskap om området som skal beskyttes. Regionen dekker alt fra kystområder til fjell, med til tider ekstremt vær, kulturlandskap og verneverdige områder. Arbeidet med å holde mannskap og utstyr oppdatert pågår fortløpende og det innhentes innspill fra både kommuneledelse og beredskapspersonell for å sikre at arbeidet blir så godt som mulig.

Midt-Norge IUA (MNIUA) er organisert som et kommunalt oppgavefelleskap etter kommunelovens §19. MNIUA ble opprettet som kommunalt oppgavefelleskap fra 1. januar 2023, og har Trondheim kommune som kontorkommune.

Midt-Norge IUA-region

Deltakerkommuner i Midt-Norge IUA

Kommune	Org.nr.	Eierandel	Representantskap 2023, medlem/vara	
Trondheim (kontorkommune)	942 110 464	56,62 %	Camilla S. Moe	Anita Fenstad
Stjørdal	939 958 851	6,53 %	Rolf Charles Berg	Anja Elisabeth Ristad
Orkland	921 233 418	4,98 %	Oddvar Kjøren	Ola Bjørkøy
Melhus	938 726 027	4,61 %	Jorid O. Jagtøyen	Stine Estenstad
Malvik	971 035 560	3,88 %	Trond Hoseth	Ole Herman Sveian
Ørland	964 982 686	2,79 %	Ogne Undertun	Finn Olav Odde
Indre Fosen	944 305 483	2,66 %	Bjørnar Buhaug	Knut Ola Vang
Skaun	939 865 942	2,25 %	Øystein Syrstad	Barbro Bolme
Oppdal	964 983 003	1,90 %	Geir Arild Espnes	Elisabeth Hals
Midtre Gauldal	970 187 715	1,65 %	Arild Karlsen	
Heim	920 920 004	1,58%	Odd Jarle Svanem	Marit Sandvik
Røros	939 898 743	1,50 %	Isak V. Busch	Christian Elgaaen
Frøya	964 982 597	1,42 %	Johan Pettersen	Marit Wisløff Norborg
Hitra	938 772 927	1,39 %	Dag Robert Bjørshol	
Åfjord	964 982 864	1,14 %	Vibeke Stjern	Einar Eian
Selbu	971 197 609	1,10 %	Per Erik Eidem	Frode Welve
Frosta	944 482 253	0,70 %	Frode Revhaug	Kari Ydsti Presthus
Rennebu	940 083 672	0,66 %	Ola Øie	Marit Bjerkås
Meråker	835 231 712	0,65 %	Kjersti Kjenes	Anne Karin Langsåvold
Rindal	940 138 051	0,53 %	Vibeke Langli	Magnar Dalsegg
Holtålen	937 697 767	0,53 %	Ingar Engan	Knut Arne How
Os	943 464 723	0,50 %	Runa Finborud	Per Ousten
Osen	944 350 675	0,24 %	John Einar Høvik	Egil Arve Johannessen
Tydal	864 983 472	0,20 %	Hans Runar Sandnes Kojedal	Per Ingebrigt Græsli

Styret 2023

Rolle	Medlem	Varamedlem
Styreleder	Torbjørn Mæhlumsveen	Anna-Karin Hermansen
Nestleder	Bernt B. Lein	Solvår Reiten
Medlem	Hans Fredrik Kvitvang	Ole-Bjørn Nordland
Medlem	Svein Olav Fagerdal	Roar Johnsen
Medlem	Geir Arne Sjøhagen	Kjell Bergland
Medlem	Erik Klomsten	Svein Asmussen
Medlem	Håvard Nicolausson	Frode Skogås

MNIUA driftes av en daglig leder i 100 % stilling.

Overordnet målsetting og prioriterte tiltak

Styret i MNIUA har utarbeidet en strategi som skal bidra til et langsiktig og helhetlig perspektiv. Det er definert sju mål som skal være førende i arbeidet.

Midt-Norge IUA skal:

1. Være en aktiv bidragsyter og pådriver i kommunens arbeid med miljørisikoanalyse, beredskapsanalyse og beredskapsplan.
2. Utvikle og revidere en overordnet beredskapsplan som beskriver tilgjengelig kompetanse og utstyr i IUA-regionen for å understøtte kommunens håndteringsevne.
3. I økt grad fokusere på aktivitet knyttet til kommunens forebygging av akutt forurensning.
4. Bidra til at personellet i regionen har adekvat og oppdatert kompetanse innenfor fagområdet akutt forurensning.
5. Sørge for at det finnes tilgjengelig relevant og riktig utstyr i riktig mengde på rett sted.
6. Gjennom øvelser styrke kommunens evne til å håndtere og samarbeide ved hendelser med stor risiko.
7. Bidra til samvirke mellom aktuelle aktører ved store uønskede hendelser, primært innenfor akutt forurensning.

Prioriterte aktiviteter basert på overordnede mål

Basert på ovenforstående mål skal følgende områder prioriteres i perioden 2023-2026, som beskrevet i Handlings- og økonomiplanen. Under hvert delmål presenteres resultatet for gjennomføringen i 2023.

Mål 1

Være en aktiv bidragsyter og pådriver i kommunens arbeid med miljørisikoanalyse, beredskapsanalyse og beredskapsplan.

Tiltak	Resultat
Bidra til å gjøre miljørisiko- og beredskapsanalysene kjent.	Miljørisiko- og beredskapsanalysene er brukt som grunnlag ved øvelser og har påvirket prioriteringer av utstyrsinnkjøp.
Bidra kommunene ved revidering av miljørisiko- og beredskapsanalysene, minst hvert 4. år.	Ikke relevant i 2023. Neste revisjon starter i 2024.
Annet	Kystverket har i 2023 utviklet et kurs for kommuner som skal gjennomføre miljørisiko- og beredskapsanalyser. IUA-regionene (også MNIUA) har deltatt i workshoper for å gi innspill til kurset. Kurset vil tilbys kommunene fortløpende de neste 4-5 årene.

Mål 2

Utvikle og revidere en overordnet beredskapsplan som beskriver tilgjengelig kompetanse og utstyr i IUA-regionen for å understøtte kommunens håndteringsevne.

Tiltak	Resultat
Videreutvikling og revidering av overordnet beredskapsplan	Beredskapsplanen ble revidert i 2021. Neste revisjon starter i 2024
Gjøre overordnet beredskapsplan kjent i regionen, både hos brannvesen og i kommuneledelse	Følger etter neste revisjon.
Utarbeide innsatsplaner for dimensjonerende scenarier identifisert i miljørisikoanalysene	Ikke startet.
Utarbeide miljøtiltakskort for sårbare områder (ref. Kystverkets veileder)	Ikke startet.

Mål 3

I økt grad fokusere på aktivitet knyttet til kommunens forebygging av akutt forurensning.

Tiltak	Resultat
Økt kontakt med store aktører der akutt forurensning kan oppstå	Ingen aktivitet i 2023
Økt samarbeid med forebyggende avdelinger i brannvesen	Dialog startet med forebyggende avdeling i Trøndelag brann- og redningstjeneste IKS, der det ble diskutert forskjellige måter MNIUA kan bistå på. Det planlegges videre aktivitet i 2024 for å konkretisere idéene.

Mål 4

Bidra til at personellet i regionen har adekvat og oppdatert kompetanse innenfor fagområdet akutt forurensning.

Tiltak	Resultat
Bidra til vedlikehold og heving av kompetanse innenfor: 1. Aksjonsledelse, ELS og stabsarbeid 2. Skadestedsledelse og teigledning oljevern 3. Repetisjonskurs SKL/TL, grunnkurs 4. Strandrensing 5. Materiellhåndtering 6. CBRNE-kompetanse 7. Kompetanseheving for evaluatorrollen	<ol style="list-style-type: none">1. Ingen aktivitet2. Teiglederkurs i Trondheim for alle tre IUA-regioner i Trøndelag i samarbeid.3. Rep.kurs/grunnkurs gjennomført på Steinkjer for alle tre IUA-regioner i Trøndelag i samarbeid.4. Strandrensekoordineringskurs hos Kystverket, 1 deltaker fra MNIUA.5. Fagsamling for øvings- og utstyrsansvarlige for CBRNE/transportrelaterte uhell.6. se øvelser, mål 67. Ikke påbegynt
Utvikle materiell for e-læring	Tre nye videoer: <ul style="list-style-type: none">● Demonstrasjon av CBRNE-containeren på Sandmoen● Påkledning splasjdrakt● Dekontamineringskasse
Bistå eller arrangere fagdager innenfor relevante tema	Se punkt 5 ovenfor.

Mål 5

Sørge for at det finnes tilgjengelig relevant og riktig utstyr i riktig mengde på rett sted.

Tiltak	Resultat
Utarbeide og implementere et vedlikeholdssystem for eksisterende utstyr.	Samarbeid med materiellansvarlig i TBRT om logistikksystem for å registrere utstyr.
Behovsbasert plassering av eksisterende utstyr basert på miljørisiko- og beredskapsanalysene.	Ingen aktivitet i 2023.

Mål 6

Gjennom øvelser styrke kommunens evne til å håndtere og samarbeide ved hendelser med stor risiko.

Tiltak	Resultat
Legge til rette for egenøvelser med e-læring som støtte.	Ikke påbegynt i 2023
Jevnlige øvelser med praktisk trening på utstyr for å håndtere akutt forurensning	Øvelser gjennomført i Trondheim, Frøya og Brekstad
Årlig øvelse for kjemikaliedykkere	Øvelser gjennomført på Frøya, Brekstad, Orkanger og Trondheim. Ikke alle i regi av MNIUA.
Jevnlige øvelser for håndtering uhell med farlige stoffer (CBRNE)	7 øvelser i regionen
Årlig øvelse i utvalgt kommune, der kriseledelse, brannvesen og evt. andre deltar	Ikke planlagt i 2023
Stabsøvelser for kommuneledelse og administrativt personell i kommunene	Ikke planlagt i 2023
Øvelser i samarbeid med Kystverket og NOFO	Ikke planlagt i 2023

Mål 7

Bidra til samvirke mellom aktuelle aktører ved store uønskede hendelser, primært innenfor akutt forurensning.

Tiltak	Resultat
Samarbeid med Inn-Trøndelag og Namdal IUA	Gjennomført teiglederkurs og repetisjonskort/grunnkurs oljevern sammen.
Deltagelse i LRS øvingsutvalg	LRS øvingsutvalg er omorganisert og daglig leder IUA deltar ikke lenger. MNIUAs interesser ivaretas av TBRT og andre deltakere som også sitter i MNIUAs styre.
Deltagelse i Brannsamarbeid Trøndelag (Trønderbataljonen)	MNIUA var representert på alle møter.

Øvelse i lenseutlegg i TBRT (foto Anna Carlsson)

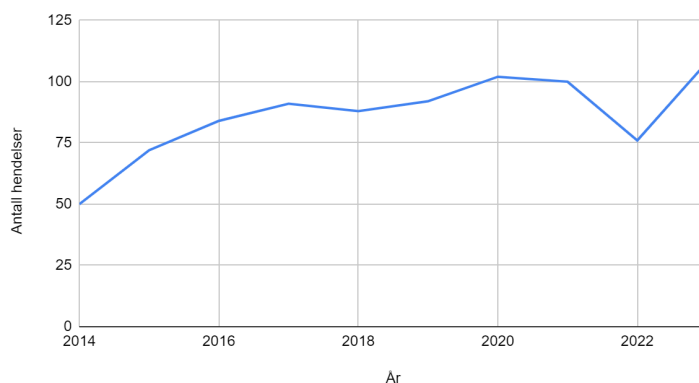
Statistikk hendelser

I årsberetningen rapporteres tre hendelsestyper hentet fra DSBs rapporteringssystem som benyttes av brannvesen og 110-sentraler.

- Akutt forurensning
- Ubetydelig forurensning
- Uhell farlig stoff uten utslipp

Tall for 2023 viser en økning i antall hendelser og trenden de siste 10 årene er stigende.

Antall hendelser vs. År

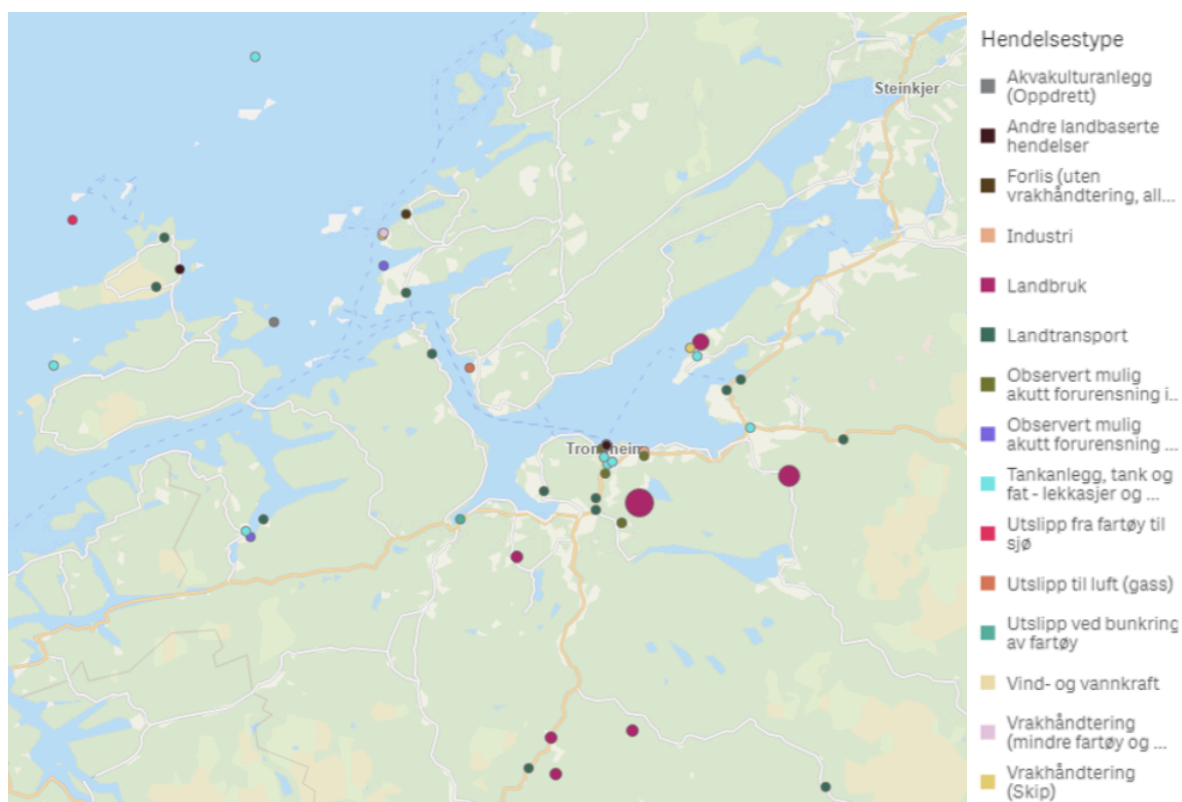

Kommune	Akutt forurensning			Ubetydelig forurensning			Uhell med farlig stoff uten utslipp			Sum pr. kommune
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023	Totalt
Frosta	1	1	3			1				6
Frøya	3		3	2	1	2				11
Heim	1		2	2	1					6
Hitra			3	1		2			1	7
Holtålen			1			1				2
Indre Fosen	2	1	1	3	2	2			1	12
Malvik		5		3		1				9
Melhus	2	1		2	1	3				9
Meråker					1					1
Midtre Gauldal			3		2	1			1	7
Oppdal	2			1	1					4
Orkland	2	2	2	3	1	3			1	14
Os				0	1					1
Osen										0
Rennebu	1	1		3						5
Rindal					1					1
Røros					1	1				2
Selbu						2				2
Skaun		1	2	2	1					6
Stjørdal	6	6	6	5	6	7		1		37
Trondheim	13	16	18	32	11	22	1		5	118
Tydal										0
Ørland	3	1	5	2	4	2				17
Åfjord	1	3		1	2					7
TOTALT	37	38	49	62	37	50	1	1	9	284

Kystverkets statistikk

Kystverket fører også statistikk over hendelser som rapporteres til dem. I Kystverkets oversikt kan man se tall på forskjellige hendelsestyper og mengden på eventuelt utslipp. Kystverket rapporterer også om hendelser med fare for akutt forurensning.

Kartet nedenfor viser hendelser med utslipp 2023. Størrelsen på prikkene markerer mengden utslipp. Landbrukskategorien har ofte store utslipp da det gjerne handler om utslipp fra møkkekjellere/vogner.

I tabellen ser man antall hendelser i forskjellige kategorier. I hendelser med utslipp er det *landtransport* som utpeker seg med 13 hendelser. Deretter har det vært flest hendelser med *tankanlegg, tank og fat og landbruk*. I volum skiller *landbruk* seg ut. Årsaken er det store volumet fra møkkekjellere eller uhell med møkkervogner.

Hendelsestype	Antall hendelser	Utslippsvolum (liter)
Total	64	1 078 725
Akvakulturanlegg (Oppdrett)	1	350
Andre landbaserte hendelser	2	80
Drivende gjenstand	2	0
Fartøy i brann	1	0
Fartøy i drift	7	0
Forlis (uten vrakhåndtering, alle fartøysgrupper)	1	600
Grunnstøting	2	0
Industri	1	100
Landbruk	7	1 073 000
Landtransport	13	2186
Maskinfeil (fremdrift eller styring)	1	0
Observert mulig akutt forurensning i vassdrag (ukjent kilde)	5	115
Observert mulig akutt forurensning på sjø (ukjent kilde)	5	62
Tankanlegg, tank og fat - lekkasjer og overfylling	8	1866
Utslipp fra fartøy til sjø	1	30
Utslipp til luft (gass)	1	0
Vind- og vannkraft	1	100
Vrakhåndtering (mindre fartøy og fritidsbåter)	1	10
Vrakhåndtering (skip)	2	126
Øvrige skipshendelser	1	0

Eksempel på aksjoner

Isopor fra flytebrygge, Frøya kommune, januar 2023

En flytebrygge med isoporblokker ble ødelagt i uvær på Frøya. Isoporblokkene gikk i oppløsning og spredte seg over et større område. Første kvelden/natten ble alt som lagt seg i strandsonen dekket med presenning for å hindre videre spredning, og de neste dagene ble det brukt store ressurser på å samle opp isoporen. Frivillige tilknyttet Mausund Feltstasjon bidro i oppryddingen.

Frivillige fra Mausund Feltstasjon bistod med opprydding (foto Anna Carlsson)

Sunket båt, Ørland kommune, september 2023

I september 2023 fikk Fosen brann- og redningstjeneste IKS varsel om en akutt forurensning fra en sunket båt. Det var lekkasje av diesel fra og det spredte seg i et kaiområde. For å hindre spredning ble det lagt ut havnelenser, og innenfor disse ble absorberende lenser lagt ut for å samle opp dieselen.

Sunket båt, Ørland kommune (foto Anna Carlsson og Per Ove Johansen)

Årsregnskap 2023

Regnskapet for 2023 er ført som en del av regnskapet til Trondheim kommune. Bundne fondsmidler pr. 31.12.23 står oppført som en kortsiktig fordring på Trondheim kommune. Fordringen er en følge av regnskapsorganiseringen, og er ikke en fordring som skal betales av Trondheim kommune.

Ordinært resultat viser et mindreforbruk på kr. 363.838. Det var budsjettetert med et mindreforbruk grunnet planlagt kjøp av båt. Båtinnkjøpet var planlagt å delfinansieres gjennom et mindreforbruk og resten fra frie driftsfond.

KOMMUNALT OPPGAVEFELLESSKAP MOT AKUTT FORURENSNING MIDT-NORGE

ÅRSREGNSKAP 2023

DRIFTSREGNSKAPET	Note	Regnskap 2023	Budsjett 2023	Regnskap 2022
Driftsinntekter:				
Salgsinntekter		219 216	0	50 736
Refusjoner	3	4 026 684	3 568 080	4 077 640
Sum driftsinntekter		4 245 900	3 568 080	4 128 376
Driftsutgifter:				
Kjøp av administrative tjenester	6	1 924 970	1 870 000	1 543 376
Kjøp av varer og tjenester		1 598 310	1 482 080	1 508 865
Overføringer		358 782	0	1 473 025
Kalkulatoriske avskrivninger	5	282 617	0	242 713
Sum driftsutgifter:		4 164 679	3 352 080	4 767 978
Driftsresultat:		81 221	216 000	-639 602
Finansposter:				
Renteinntekter		0	0	0
Renteutgifter		0	0	0
Motpost avskrivninger	5	282 617	0	242 713
Ordinært resultat (mer/mindreforbruk)	4	363 838	216 000	-396 890
Interne finansieringstransaksjoner:				
Avsetninger		0	0	0
Bruk av tidligere avsetninger		169 956	350 000	795 930
Tidligere års merforbruk dekket av fond		7 054	0	0
Overført til inv.regnskapet		526 740	566 000	399 040
Regnskapsmessig resultat		0	0	0

INVESTERINGSREGNSKAPET	Regnskap 2023	Budsjett 2023	Regnskap 2022
Investeringer:			
Investeringer i varige driftsmidler	526 740	566 000	399 040
Sum investeringer	526 740	566 000	399 040
Driftsinntekter:			
Overføring fra driftsregnskapet	526 740	566 000	399 040
Sum finansiering	526 740	566 000	399 040
Udekket/udisponert	0	0	0

BALANSEREGNSKAPET

	Note	2023	2022
EIENDELER:			
Anleggsmidler			
Utstyr, maskiner og transportmidler	5	1 430 368	1 186 245
Sum anleggsmidler		1 430 368	1 186 245
Omløpsmidler			
Kortsiktige fordringer	7	2 424 263	2 587 165
Sum omløpsmidler		2 424 263	2 587 165
SUM EIENDELER		3 854 631	3 773 410
EGENKAPITAL OG GJELD:			
Egenkapital			
Frie driftsfond	8	2 424 263	2 594 219
Regnskapsmessig mindreforbruk (drift)	4	0	-7054
Kapitalkonto	5	1 430 368	1 186 245
Sum egenkapital:		3 854 631	3 773 410
Gjeld			
Langsiktig gjeld		0	0
Sum langsiktig gjeld:		0	0
Kortsiktig gjeld		0	0
Sum kortsiktig gjeld:		0	0
SUM EGENKAPITAL OG GJELD:		3 854 631	3 773 410
Memoriakonti			
Ubrukte lånemidler		0	0

Trondheim, 22.2.2024

Torbjørn Mæhlumsveen Styreleder	Bernt Lein Nestleder	Hans Fredrik Kvitvang Medlem
Svein Olav Fagerdal Medlem	Geir Arne Sjøhagen Medlem	Erik Klomsten Medlem
Håvard Nicolausson Medlem		

NOTER

Note 1 - Innledende opplysninger

Samarbeidet omfatter 23 kommuner i Trøndelag samt 1 kommune i Innlandet fylke. Hensikten med samarbeidet er å sette deltakerkommunene i stand til å møte kravene til kommunal beredskap mot akutt forurensing. Beredskapsstyret består av 7 representanter fra Trøndelag brann- og redningstjeneste IKS (TBRT), Fosen brann- og redningstjeneste IKS (FBRT), Trondheim kommune, Røros brannvesen, Trøndelag politidistrikt, Trondheim interkommunale havn og Sør-Trøndelag Sivilforsvarsdistrikt. Styret ledes av brann- og redningssjefen i TBRT som er fast leder.

1.1.2015 ble IUA Sør-Trøndelag organisert som et § 27-samarbeid med Trondheim kommune som kontorkommune. Administrativ styring, regnskapsføring og rapportering skjer gjennom Trondheim kommune. Samarbeidet vil fra 1. januar 2023 bli omdannet til kommunalt oppgavefelleskap.

Note 2 - Om regnskapsføringen for IUA

Regnskapet for 2023 er ført som en del av regnskapet til Trondheim kommune. Bundne fondsmidler pr. 31.12.23 står oppført som en kortsiktig fordring på Trondheim kommune. Fordringen er en følge av regnskapsorganiseringen, og er ikke en fordring som skal betales av Trondheim kommune.

Note 3 - Overføring mellom IUA og deltakerkommunene i samarbeidet

	2023	2022
Deltakeravgift	-2 974 080	-2 965 244
Momskompensasjon	-358 782	-473 025
Refusjoner fra andre	-693 822	-639 371
Total refusjon	-4 026 684	-4 077 640

Note 4 - Regnskapsmessig mindreforbruk

Ordinært resultat er positiv med kr. 363 838.- og mindreforbruket blir brukt til å finansiere utgifter i investeringsregnskapet. Regnskapsmessig merforbruk fra 2020 på kr. 7 054 er dekket av ekstra bruk av fondsavsetninger i 2023.

Note 5 – Anleggsmidler/kapitalkonto

	Båt	IUA-bil	Øvings- modul	CBRNE container	Totalt
Anskaffelseskost 1.1	399 040	815 276	1 247 631	364 219	2 826 166
Tilgang i året	526 740	-	-	-	526 740
Avgang i året	-	-	-	-	-
Anskaffelseskost 31.12	925 780	815 276	1 247 631	364 219	3 352 906
Akkumulerte avskrivninger 1.1	-	652 221	842 012	145 688	1 639 920
Årets avskrivninger	39 904	81 528	124 763	36 422	282 617
Akkumulerte avskrivninger 31.12	39 904	733 748	966 775	182 110	1 922 537
Bokført verdi 31.12	885 876	81 528	280 856	182 109	1 430 369

Note 6 - Pensjon

Ansatte i IUA er innleid fra TBRT som har kollektiv pensjonsordning for sine ansatte i Trondheim kommunale pensjonskasse (TKP). Kostnader i forbindelse med pensjonsordningen fremkommer som en del av lønnsutgiftene til drift av IUA.

Note 7 - Kortsiktige fordringer

Jamfør note 2 om bakgrunnen for fordringen. Den kortsiktige fordringen på Trondheim kommune på kr. 2 424.263.- fremkommer på følgende måte:

	2023	2022
IB 1.1	2 587 165	3 383 095
Netto avsetning fond	-169 956	-795 930
Tidligere års merforbruk	7 054	
UB 31.12.Kortsiktig fordring	2 424 263	2 587 165

Note 8 - Bundet driftsfond

Etter at årets bruk av fond er ført er innestående på fondet kr. 2 424.263.-

	2023	2022
IB 1.1	2 594 219	3 390 149
Avsetning av fondsmidler	0	0
Bruk av fondsmidler	-169 956	-795 930
UB 31.12.Fondsavsetning	2 424 263	2 594 219

Note 9. Anleggsmidler

Anleggsmidler bokføres til anskaffelseskost og avskrivningen på anleggsmidler skal starte senest året etter at anleggsmidlet er anskaffet eller tatt i bruk jf regnskapsforskriftens § 3-4.

Note 10. Andre forhold

Regnskapet i 2023 er ført som en selvstendig del av regnskapet til Trondheim kommune. Kunde- og leverandørreskontro er ikke utskilt som selvstendige deler, men alle inntekter og utgifter i forbindelse med disse er bokført.

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 18 pages before this page

Tämä asiakirja sisältää 18 sivua ennen tätä sivua

Detta dokument innehåller 18 sidor före denna sida

Dokumentet inneholder 18 sider før denne siden

Dette dokument indeholder 18 sider før denne side

authority to sign

asemavaltuus

ställningsfullmakt

autoritet til å signere

myndighed til at underskrive

representative

nimenkirjoitusoikeus

firmateckningsrätt

representant

repræsentant

custodial

huoltaja/edunvalvoja

förvaltare

foresatte/verge

frihedsberøvende

Oppfølging av selskaper - Konsek Trøndelag IKS

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Hitra kommune

Møtedato

13.05.2024

Saknr

34/24

Saksbehandler Eva J. Bekkavik

Arkivkode FE-037

Arkivsaknr 24/267 - 4

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar informasjonen om til orientering.

Vedlegg

Møteprotokoll - Representantskapets møte 22.04.2024

Årsmelding 2023

Saksopplysninger

Som et ledd i sin lovpålagte oppgave om å føre kontroll med kommunens eierinteresser i selskaper (kommuneloven § 23-2 bokstav d) har kontrollutvalget bedt om å få fremlagt protokoller fra generalforsamlinger, representantskap og årsmøter i selskaper som Hitra kommune har eierandeler i.

Protokoll fra representantskapsmøte 22.04.2024 og årsmelding 2023 følger med som vedlegg til saken.

Utdrag fra Hitra kommunes eierskapsmelding 2024-2024:

Hitra kommunes forventninger til selskapet:

At driften av Konsek skjer i tråd med selskapsavtalen, økonomiplan og budsjett. Dessuten at driften er effektiv og i samsvar med kommunelovens forventninger til sekretariatsfunksjonen.

Konklusjon

Kontrollutvalgets sekretariat anbefaler kontrollutvalget å ta med informasjonen som en del av sin rutinemessige oppfølging av Hitra kommune.

Møteprotokoll - Representantskapet

Arkivsak: 24/251
Møtedato/tid: 22.04.2024 kl. 13.30-14.15
Møtested: Scandic Hell hotell, Værnes

Merknader: Ingen merknader til innkalling og sakliste.
Innkalling og sakliste ble enstemmig godkjent.

35 deltakere av 46 (76,1 %) var til stede. De representerer 103 av 124 stemmer (83,74 %).
Møtet var vedtaksdyktig.

Sakliste:

Saksnr.	Sakstittel
01/24	Valg av representantskapets leder og nestleder
02/24	Årsregnskap og årsmelding 2023
03/24	Valg til styret
04/24	Valg av valgkomite
05/24	Godtgjøring til valgkomiteen

Sak 01/24 Valg av representantskapets leder og nestleder

Saken behandlet i
Representantskapet

Møtedato
22.04.2024

Saknr
01/24

Valgkomiteens innstilling

Som leder for representantskapet i Konsek Trøndelag velges: Gunn Iversen Stokke (gjenvalg)

Som nestleder for representantskapet i Konsek Trøndelag velges: Martin Bråteng, Rana (ny)

Behandling:

Gunn Iversen Stokke, leder av representantskapet, innledet i saken.

Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Som leder for representantskapet i Konsek Trøndelag velges: Gunn Iversen Stokke (gjenvalg)

Som nestleder for representantskapet i Konsek Trøndelag velges: Martin Bråteng, Rana (ny)

Sak 02/24 Årsregnskap og årsmelding 2023

Saken behandlet i
Representantskapet

Møtedato
22.04.2024

Saknr
02/24

Forslag til vedtak

1. Representantskapet fastsetter Konsek Trøndelags årsregnskap for 2023.
2. Underskuddet på kr 306.180,44 belastes annen egenkapital.
3. Representantskapet tar årsmelding for 2023 til orientering.

Behandling:

Daglig leder orienterte om årsregnskap og årsberetning for 2023.

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

1. Representantskapet fastsetter Konsek Trøndelags årsregnskap for 2023.
 2. Underskuddet på kr 306.180,44 belastes annen egenkapital.
 3. Representantskapet tar årsmelding for 2023 til orientering.
-

Sak 03/24 Valg til styret

Saken behandlet i
Representantskapet

Møtedato
22.04.2024

Saknr
03/24

Valgkomiteens innstilling

1. Valg av faste medlemmer til styret

Som faste medlemmer til styret velges:

1. Randi Dille, Namsos, for 2 år (gjenvalg)
2. Karin Bjørkhaug, Orkland, for 2 år (gjenvalg)
3. Kjetil Klepp, Inderøy, for 2 år (gjenvalg)

2. Valg av varamedlemmer

Varamedlemmer. Alle for 1 år

1. Hans Bøe, Oppdal, (gjenvalg)

2. Tone Våg, Snåsa, (gjenvalg)
3. Jørn Clausen, Vefsn, (ny)
4. Marte Iren Langø, Heim, ny
5. Skjalg Åkerøy, Grong, (gjenvalg)

3. Valg av styrets leder og nestleder

Som styreleder velges: Randi Dille, Namsos, for 1 år, (gjenvalg)

Som nestleder velges: Hans Kristian Norset, Ørland, for 1 år, (gjenvalg)

4. Godtgjøring til styret

Valgkomiteen har ingen forslag til økning av styregodtgjørelsene

Behandling:

Gunn Iversen Stokke, leder av representantskapet, innledet i saken.

Valgkomiteens innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

1. Valg av faste medlemmer til styret

Som faste medlemmer til styret velges:

1. Randi Dille, Namsos, for 2 år (gjenvalg)
2. Karin Bjørkhaug, Orkland, for 2 år (gjenvalg)
3. Kjetil Klepp, Inderøy, for 2 år (gjenvalg)

2. Valg av varamedlemmer

Varamedlemmer. Alle for 1 år

1. Hans Bøe, Oppdal, (gjenvalg)
2. Tone Våg, Snåsa, (gjenvalg)
3. Jørn Clausen, Vefsn, (ny)
4. Marte Iren Langø, Heim, ny
5. Skjalg Åkerøy, Grong, (gjenvalg)

3. Valg av styrets leder og nestleder

Som styreleder velges: Randi Dille, Namsos, for 1 år, (gjenvalg)

Som nestleder velges: Hans Kristian Norset, Ørland, for 1 år, (gjenvalg)

4. Godtgjøring til styret

Ingen økning av styregodtgjørelsene.

Sak 04/24 Valg av valgkomite

Saken behandlet i
Representantskapet

Møtedato
22.04.2024

Saknr
04/24

Styrets forslag til vedtak

Representantskapet nedsetter denne valgkomiteen for valgperioden 2023-2027:

1. Anita Ravlo Sand, Levanger, leder
2. Hanne Nyhus, Orkland
3. Kenneth Tømmermo Reitan, Røyrvik

Behandling:

Gunn Iversen Stokke, leder av representantskapet, innledet i saken.

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Representantskapet nedsetter denne valgkomiteen for valgperioden 2023-2027:

1. Anita Ravlo Sand, Levanger, leder
 2. Hanne Nyhus, Orkland
 3. Kenneth Tømmerno Reitan, Røyrvik
-

Sak 05/24 Godtgjøring til valgkomiteen

Saken behandlet i
Representantskapet

Møtedato
22.04.2024

Saknr
05/24

Styrets forslag til vedtak

Representantskapet fastsetter godtgjøring for valgkomiteens faste medlemmer til kr 5.000 per år.

Behandling:

Gunn Iversen Stokke, leder av representantskapet, innledet i saken.

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Representantskapet fastsetter godtgjøring for valgkomiteens faste medlemmer til kr 5.000 per år.

Konsek
TRØNDELAG IKS Kontrollutvalgenes sekretariat

Årsmelding 2023

Konsek Trøndelag IKS

Om årsmeldingen

Konsek Trøndelag regnes som et lite foretak i regnskapsloven. Små foretak har ingen lovmessig plikt til å utarbeide årsmelding. Denne årsmeldingen er en oppsummering av fjoråret, som skal gi deltakerne/eierkommunene utfyllende informasjon om drift og måloppnåelse i 2023.

Selskapets virksomhet

Konsek Trøndelag kom i drift 1.januar 2018, etter en fusjon mellom Konsek Midt-Norge (Trondheim) og Komsek Trøndelag (Steinkjer). Fosen Kontrollutvalgssekretariat ble overdratt til Konsek Trøndelag 1. januar 2021. Kontrollutvalg Fjell IKS ble overdratt til Konsek 1. januar 2023, og fra 1. oktober 2023 kom seks av eierkommunene i Indre Helgeland kontrollutvalgssekretariat inn i Konsek.

Selskapets kontoradresse er på Steinkjer. Ved utgangen av 2023 hadde selskapet 46 deltakere/eierkommuner, inkludert Trøndelag fylkeskommune. Selskapet selger i tillegg tjenester til Tynset kommunes kontrollutvalg. Selskapet har 12 ansatte i 11,6 årsverk og er landets største sekretariat for kontrollutvalg.

Måloppnåelse i 2023

Selskapets formål er i henhold til selskapsavtalen "å levere sekretariatstjenester for kontrollutvalg for deltakerne i tråd med gjeldende lov og forskrift." Represetantskapet har vedtatt en strategi for selskapet, sist vedtatt i møte 25.04.2022. Strategien består av fire deler; eiere, kontrollutvalg, medarbeidere og kompetanse. Her vil vi redegjøre for hvordan strategien ble oppfylt i 2023:

1. EIERE

Målsetting: Konsek Trøndelag skal være en ressurs for eierne. Selskapet skal ha et sterkt og bredt fagmiljø. For å opprettholde dette, kan selskapet arbeide for å utvide antall eiere. Selskapet kan delta i anbudskonkurranser om sekretariatstjenester.

I 2023 har Konsek vært gjennom to utvidelser:

- 1. Januar 2023 ble Kontrollutvalg Fjell IKS overdratt til Konsek. Selskapet fikk dermed 8 nye eierkommuner, fire av dem i Innlandet fylke. I tillegg overtok Konsek ansvaret for salget av sekretariattjenester til Tynset kommunes kontrollutvalg fram til utgangen av 2024. Selskapet fikk to nye ansatte gjennom virksomhetsoverdragelsen.
- 1. oktober fikk selskapet seks nye eierkommuner på Indre Helgeland i Nordland fylke. I den anledning ble det ansatt en ny medarbeider.

Selskapet mener at fagmiljøet gjennom utvidelsene har blitt betydelig styrket og at vi er godt rustet til å være en ressurs for eierne.

2. KONTROLLUTVALG

Målsetting: Kontrollutvalgene skal være en ressurs for kommunestyre og fylkesting.

Selskapet skal tilby kontrollutvalgene nødvendig kompetanse og tjenester for å utøve godt kontrollarbeid

- Selskapet ønsker å legge til rette for at kontrollutvalgene forstår og utøver rollen best mulig. Dette skjer vanligvis på en årlig konferanse for kontrollutvalgene. I 2023 ble konferansen flyttet til januar 2024, slik at de nyvalgte utvalgsmedlemmen skulle ha et bedre grunnlag for opplæring som ble gitt på konferansen.
- Konsek søker å legge til rette for et godt samarbeid mellom kommunestyre/fylkesting og kontrollutvalgene. Ett av tiltakene i forbindelse med ny valgperiode, var å oppfordre utvalgslederne til å invitere ordfører inn i kontrollutvalgets første møter. Formålet var å avklare gjensidige forventninger.
- I forbindelse med ny valgperiode forsøker vi å legge til rette for en god dialog mellom kontrollutvalg og kommunedirektør, slik at samarbeidet skal bli best mulig. Som et ledd i dette, har kommunedirektørene blitt invitert inn i kontrollutvalgenes møter.

- Gjennom fjoråret har kontrollutvalgene fått presentert artikler og faglitteratur i form av referatsaker. Disse sakene er en del av den kontinuerlige opplæringen gjennom valgperioden, og fører i mange tilfeller til diskusjoner i kontrollutvalgene. Referatsakene kan bidra til å øke aktiviteten i kontrollutvalgene ved at kontrollutvalgene ber om orienteringer om forholdene i egen kommune.

Konsek forsøker å legge til rette for at kontrollutvalget skal ha god kunnskap om eget ansvars- og arbeidsområde. I tillegg forsøker vi å bidra til et godt og ryddig samarbeid med kommunestyret og administrasjonen. Denne valgperioden forsøker vi å være mer målrettet. Håpet er at kommunestyre/fylkesting i enda større grad skal oppleve kontrollutvalget som en ressurs.

3. MEDARBEIDERE

Målsetting: Konsek Trøndelag skal beholde og utvikle medarbeiderne. Selskapet skal legge til rette for et godt og inkluderende arbeidsmiljø gjennom blant annet faglig utvikling, faglig samarbeid, konkurransedyktige arbeidsvilkår og en livsfaseorientert personalpolitikk.

- Konsek Trøndelag er et selskap med lite gjennomtrekk, noe som kan forstås som et uttrykk for at de ansatte trives. Medarbeiderne blir involvert i driften ved ulike satsinger og ved viktige veivalg. Det medfører at vi blir bedre kjent og får bedre forståelse for hverandre. Helse, miljø og sikkerhet var også i fjor tema i internmøter. Selskapet har verneombud.
- Selskapet ga i løpet av fjoråret permisjon med lønn til to medarbeidere som tok relevant etterutdanning.
- Selskapet skal ha et lønnsnivå som bidrar til å beholde medarbeiderne, uten å være lønnsledende. Vi mener det er oppfylt også i 2023.
- Selskapet legger til rette for at medarbeiderne skal kunne håndtere arbeidssituasjonen i ulike livsfaser. Det viktigste tiltaket er å legge til rette for fleksibilitet i arbeidshverdagen.

4. KOMPETANSE:

Konsek Trøndelag skal være et ledende fagmiljø. Selskapet skal delta aktivt i utvikling av kontrollområdet i samarbeid med statlige tilsyn, kontrollsekretariat, revisjon og faglige nettverk.

- Selskapets medarbeidere var også i 2023 aktive i de faglige organisasjonene. Én medarbeider var frikjøpt i 25% for å drive faglig utviklingsarbeid på nasjonalt nivå. Flere medarbeidere deltok med foredrag i faglig sammenheng. I tillegg har selskapets ansatte disse vervene:
 - o nestleder i styret i NKRF- kontroll og revisjon i kommunene
 - o komitemedlem i kontrollutvalgskomiteen, NKRF
 - o varamedlem til styret i FKT, Forum for kontroll og tilsyn
- Konsek deltok også i 2023 på det årlige koordineringsmøtet mellom statlige tilsyn og kontrollutvalgsssekretariatene.
- Konsek Trøndelag bidrar aktivt i utviklingen av kontrollarbeidet i kommunene gjennom styre- og komitearbeid, høringsuttalelser og ved at medarbeiderne er aktive og synlige på faglige arenaer. Vi mener at henvendelsene om deltakelse i selskapet de siste årene bekrefter at Konsek Trøndelag framstår som et attraktivt fagmiljø.

Fortsatt drift

Regnskapet for 2023 viser et underskudd på kr 306.180,44. Underskuddet skyldes i hovedsak at pensjonskostnadene ble om lag kr 500.000 høyere enn prognosen fra KLP. Regnskapet avviker ellers lite fra budsjettet. Underskuddet skal dekkes inn i 2024.

På tross av underskuddet, har selskapet god likviditet og er solid. Selskapsavtalen sikrer årlig deltakertilskudd fra den enkelte kommune, noe som sikrer et godt og forutsigbart grunnlag for driften. Styret mener at det er et godt grunnlag for fortsatt drift.

Ytre miljø

Selskapet driver ikke virksomhet som forurensar ytre miljø, utover reising til møter i kontrollutvalgene.

Likestilling

Selskapet hadde 12 medarbeidere ved utgangen av 2023, 6 kvinner og 6 menn. Styret bestod av 7 medlemmer, 4 kvinner og 3 menn.

Sykefravær

Sykefraværet var på totalt 9 prosent i 2023. Av dette utgjør langtidsfraværet 8,6 prosent. Langtidsfraværet skyldes et lengre sykefravær og en svangerskapspermisjon. Korttidsfraværet var på 0,4 prosent.

Trondheim, 12. mars 2024

Randi Dille
styrets leder

Skjalg Åkerøy
varamedlem

Tone Våg
varamedlem

Kjetil Klepp
styremedlem

Berit O. Flåmo
styremedlem

Eirik Rønning
styremedlem

Torill Bakken
ansattes representant

Torbjørn Berglann
daglig leder

Aktuelt fra utvalgene

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Hitra kommune

Møtedato

13.05.2024

Saknr

35/24

Saksbehandler Eva J. Bekkavik**Arkivkode** FE-033**Arkivsaknr** 23/528 - 4**Forslag til vedtak**

Kontrollutvalget tar aktuelle saker fra utvalgene til orientering.

Saksopplysninger

I henhold til bestemmelsene om kontroll i kommuneloven (kapittel 23) skal kontrollutvalget føre tilsyn med den kommunale forvaltningen på kommunestyrets vegne.

Kontrollutvalget vedtok i sak 39/23 (møte 06.11.2023) at kontrollutvalgets medlemmer følger arbeidet i de øvrige politiske organene i kommunen.

Utvalgene er fordelt slik:

Kommunestyret: Bjørg

Formannskap/kultur: Aksel

Plan, landbruk og miljø: Lars

Oppvekst: Cathrine

Helse og omsorg: Bjørn

Trafikksikkerhetsutvalg: Bjørg

Saker av interesse for kontrollutvalget refereres i møtet, utvalget tar stilling til en eventuell videre oppfølging.

Konklusjon

Saker som kan være aktuelt for oppfølging fra kontrollutvalget er saker av prinsipiell karakter, saker der kommunedirektøren gis særskilte pålegg eller saker som har betydning for kommunens fremtidige tjenestetilbud, stilling eller omdømme.

Kontrollutvalgets sekretariat viser til kontrollutvalgets gjennomgang i møtet og anbefaler utvalget å ta saken til orientering

Opplæring av kontrollutvalget

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Hitra kommune

Møtedato

13.05.2024

Saknr

36/24

Saksbehandler Eva J. Bekkavik

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 23/455 - 6

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar informasjonen til orientering.

Vedlegg

En kommune kan ikke slås konkurs

Administrasjonen bør ikke lage forslaget til vedtak

Selvsagt nyttig for begge parter å ha en plan for kontrollutvalgets virksomhet

De beste grunner taler for at forbudet mot fjernmøter ikke gjelder i en hastesituasjon

Befaring må settes som et formelt møte

Habiliteten må vurderes fra sak til sak

Saksopplysninger

Kontrollutvalget har fått følgende dokumenter som del av sin opplæring:

1. Hva skjer om en kommune ikke kan betale regningene sine?
2. Kan administrasjonen lage saksfremlegg når kommunedirektøren er inhabil?
3. Gjorde lederen av kontrollutvalget feil, da han hadde et eget formøte med utvalgets sekretær for å diskutere utvalgets arbeid fremover?
4. Kan et fjernhastemøte behandle en sak om arbeidstakers tjenstlige forhold?
5. Når et utvalg er på befaring, er medlemmene da i et utvalgsmøte?
6. Økonomisjefen har blitt styreleder i et interkommunalt selskap som kommunen har eierandeler i, er dette lurt med tanke på habilitet?

En kommune kan ikke slås konkurs

Kommunal Rapport, 11.03.2024, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Hva skjer om en kommune ikke kan betale regningene sine?

SPØRSMÅL: Jeg ser i avisene at Moskenes kommune vil erklære seg konkurs, men at departementet sier at det kan den ikke. Hva skjer om en kommune ikke kan betale regningene sine?

SVAR: Hvis enkeltpersoner, selskaper, stiftelser eller organisasjoner «er «insolvent», skal de etter [konkursloven § 60](#) «tas under konkursbehandling». Insolvent er etter denne [lovens § 61](#) at man «ikke kan oppfylle sine forpliktelser etter hvert som de forfaller». Konkurs betyr at den det gjelder, fratras rådighet over sine egne penger og eiendeler, og at verdien av disse skal brukes til en forholdsmessig dekning av ubetalte forpliktelser.

I [kommuneloven § 29–1](#) andre avsnitt fastslås at disse bestemmelsene ikke gjelder for kommuner eller fylkeskommuner. De «kan ikke tas under konkursbehandling» og kan heller ikke settes under «gjeldsforhandling» etter konkursloven, dvs. en prosess der man kommer fram til en frivillig eller tvunget ordning der de som har penger til gode bare får oppgjør for en del av det de har krav på.

I kommuneloven § 29 første avsnitt er det også en bestemmelse om avskjærer den som har penger til gode hos en kommune, fra å «tvangsinn drive» dette kravet etter de bestemmelsene vi har i tvangsfullbyrdslovene om «utlegg» eller «arrest» i eiendeler til den som skylder penger, det vil si beslag i disse med sikte på salg som kan innbringe penger som kan brukes til å dekke krav.

Summen av dette er at den som har penger til gode hos en kommune eller fylkeskommune, ikke har noe rettslig middel til å fremtvinge betaling av kravet. Begrunnelsen for dette er at kommunene og fylkeskommunene har ansvar for grunnleggende viktige samfunnsmessige oppgaver, og at det ikke vil være verken rettslig eller politisk akseptabelt om de ikke kan oppfylle disse, fordi det ikke er mer penger tilgjengelig.

I stedet for regler om tvangsinn drive, gjeldsforhandling og konkurs har kommuneloven en rekke bestemmelser som tar sikte på å forhindre at kommuner og fylkeskommuner kommer i en slik situasjon.

Første lag er bestemmelsene i lovens kapittel 14 med krav om et fullstendig og realistisk årsbudsjett, som setter skranker for hva man kan opp lån til og krav til nedbetaling av disse, og skranker for hva slags andre økonomiske forpliktelsen kommuner og fylkeskommuner kan påta seg.

Neste lag er lovens kapittel 28 om det såkalte Robek-registeret. Det er et system med statlig kontroll med økonomiforvaltningen i kommuner og fylkeskommuner som ikke klarer å holde balanse mellom utgifter og inntekter. Dette er da en begrensning av det kommunale eller fylkeskommunale selvstyret, men det er fortsatt kommunestyrets eller fylkestingets ansvar å få orden i økonomien.

Tredje lag er så bestemmelsene i kapittel 29 om betalingsinnstilling, som er motstykket til konkurs for private. Kommunestyret eller fylkestinget har etter [§ 29–2](#) første avsnitt *plikt til å treffe vedtak om dette*, hvis kommunen eller fylkeskommunen «på grunn av vanskeligheter som ikke er helt forbigående, ikke kan betale forfalt gjeld». Et slikt vedtak er gyldig og bindende fra det er truffet. Statsforvalteren eller departementet kan ved lovlighetskontroll

etter [§ 27-1](#) oppheve vedtaket, men bare hvis lovens vilkår ikke er oppfylt – altså fordi kommunen fortsatt er i stand til å betale sine forpliktelser etter hvert som de forfaller.

Når det er truffet vedtak om betalingsinnstilling, blir kommunen eller fylkeskommunen langt på vei tatt under administrasjon. Da skal, etter [§ 29-2](#) siste avsnitt, «departementet straks oppnevne en tilsynsnemnd for kommunen eller fylkeskommunen». Denne består av ordfører eller fylkesordfører, kommunedirektøren og minst tre medlemmer oppnevnt av departementet.

I [§ 29-3](#) fastslås at så lenge betalingsinnstillingen gjelder, skal ingen utbetalinger foretas uten godkjenning av tilsynsnemnda. Her er det tre typer utbetalinger som skal prioriteres; til dekning av lovpålagte forpliktelser overfor enkeltpersoner, til lønn, pensjon, og godtgjøring mm til tilsatte og heltids folkevalgte, og til utbetalinger som er nødvendige for å unngå fare for betydelig økonomisk tap eller vesentlige skadevirkninger. I motsetning til det som gjelder ved konkurs, betyr dette ikke at krav mot kommunen eller fylkeskommunen bortfaller, bare at kreditorene kan måtte vente på betaling.

Så langt har, så vidt jeg vet, alle vedtak om betalingsinnstilling blir underkjent av statsforvalter eller departement. Begrunnelsen er vel gjerne den som nå gis overfor Moskenes kommune: Kommunen kan avtale kassekreditt og vil da være i stand til å betale løpende forpliktelser.

En slik kassekreditt er en avtale om adgang til å trekke på en lånekonto for å dekke utgifter når kommunen ikke har midler til å dekke dem på det aktuelle tidspunktet – som et «likviditetslån». Det vil si at lånet ikke tas opp til et nytt formål, men for å dekke løpende utbetalinger innenfor den rammen som er angitt i budsjettet. Hovedregelen er at et slikt lån må tilbakebetales i løpet av det inneværende budsjettår.

Unntak fra dette siste kravet er låneopptak til dekning av regnskapsmessig underskudd i foregående budsjettår, I slike tilfelle er det tilstrekkelig at lånet tilbakebetales i løpet av den periode som er vedtatt at dekning av underskuddet skal skje. Men i og med at det betyr at kommunen eller fylkeskommunen står i Robek-registeret, skal statsforvalter eller departementet kontrollere at budsjettet er lovlig, herunder kravet om at dette skal være «realistisk» ([§ 14-4](#) tredje avsnitt). Det betyr at det må foreligge en realistisk plan for nedbetaling av underskuddet senest fire år etter at dette oppsto.

Departementet eller statsforvalteren kan derfor bare oppheve kommunens eller fylkeskommunens vedtak om betalingsinnstilling hvis det er realistisk å forvente at en kassekreditt for å dekke underskuddet kan dekkes enten i løpet av budsjettåret eller ved en gradvis nedbetaling over budsjettene de neste fire år.

I den andre enden av en periode med betalingsinnstilling ligger så en rekonstituering av kommunen eller fylkeskommunens økonomi. Tilsynsnemnda skal etter [§ 29-4](#) avslutte sitt arbeid ved å vedta en ny økonomiplan og et nytt årsbudsjett for kommunen eller fylkeskommunen. Dette skal så sendes til departementet til godkjenning eller endring.

Her må så departementet ta stilling til økonomiplanen og budsjettet er *realistisk*; om kommunen eller fylkeskommunen har mulighet for å løse sine oppgaver innen de rammebetingelsene som foreligger. I motsatt fall må departementet vurdere om det er nødvendig med særskilt styrking av kommunens eller fylkeskommunens økonomi.

Dette siste er klart nok noe departementet nødvendig bli viklet inn i, både av arbeidsmessige og prinsipielle grunner. Det er nok en vesentlig del at årsaken til at kommuner som har villet gå til betalingsinnstilling, raskt har fått beskjed om vilkårene for det ikke var til stede.

En slik overprøving av kommunestyrets eller fylkestinget vedtak om betalingsinnstilling, må skje ved et formell vedtak om oppheving av dette som ugyldig. Et slikt opphevingsvedtak må imidlertid *begrunnes*, og det må da være basert på en konkret vurdering av kommunens eller fylkeskommunens økonomiske situasjon, og av hvilke grep som kan gjøres for å komme ut av denne knipen. Her er det ikke nok med en telefonsamtale eller muntlig konferanse. Departementet har et selvstendig ansvar for å foreta en vurdering av om det vil være mulig å komme ut av en slik krise uten brudd på de lovfestede forpliktelser kommuner og fylkeskommuner har overfor borgerne.

Departementet kan ikke styre etter Gudfaren-prinsippet: «Løs problemet, men ikke fortell meg hvordan».

Administrasjonen bør ikke lage forslaget til vedtak

Kommunal Rapport 18.03.2024, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Kan administrasjonen lage saksfremlegg når kommunedirektøren er inhabil?

SPØRSMÅL: Kommunedirektørens kone har søkt lederjobb i kommunen, og kommunedirektøren er dermed inhabil i ansettelsessaken.

Kommunen mener dog at: «Underordnet administrasjon kan imidlertid forberede saken slik at vedtak kan fattes av riktig person eller organ».

Er dette korrekt tolkning av habilitetsreglene?

SVAR: Dette er et spørsmål som det har vært og er en del usikkerhet om, men slik ser jeg på dette:

Utgangspunktet er bestemmelsen i forvaltningsloven paragraf 6, som lyder:
«Er den overordnede tjenestemann ugild, kan avgjørelse i saken heller ikke treffes av en direkte underordnet tjenestemann i samme forvaltningsorgan».

Den sentrale problemstillingen her er hva som er en «avgjørelse» etter denne bestemmelsen. Av forarbeidene går det fram at dette er ment som en avgrensning mot saksforberedelse og saksutredning. Når loven her taler om «avgjørelse i saken», skal dette forstås i motsetning til av «avgjørelse av saken».

En underordnet tilsatt i kommunen kan altså samle inn opplysninger og gjøre rede for de rettslige problemstillingene i sak før den sendes over til den eller de som skal treffe avgjørelse, så lenge hen ikke selv er inhabil i denne.

All saksbehandling vil på en eller annen måte innebære at det treffes ulike typer avgjørelser når det gjelder innsamling og sammenstilling av *premissene* for den som skal treffes. Dette er som alminnelig utgangspunkt ikke «avgjørelse i saken» etter denne bestemmelsen.

Avgjørende må etter min mening her være om det saksforelegget som oversendes til den som skal treffe den formelle avgjørelsen av saken, også inneholder en sammenfattende vurdering – en anbefaling eller innstilling om hva som etter saksforberederens mening bør eller må vedtas som avgjørelse av saken.

Hvis vi leser bestemmelsen om underordnetes inhabilitet som en ren formregel som bare avskjærer hen fra å treffe den avsluttende formelle avgjørelsen av saken, blir den ganske betydningsløs.

Når kommunen uttaler at «Underordnet administrasjon kan imidlertid forberede saken slik at vedtak kan fattes av riktig person eller organ», er dette riktig så langt det rekker, men må da leses slik at «forberede saken» ikke omfatter å foreta en sammenfattende vurdering av denne med anbefaling om eller innstilling med forslag til vedtak.

Hvem som skal foreta disse vurderingene og treffe avgjørelse av saken, vil det her være kommunestyrets sak å avgjøre. Forslag til vedtak om dette må da legges fram av ordføreren.

Selvsagt nyttig for begge parter å ha en plan for kontrollutvalgets virksomhet

Kommunal Rapport 08.04.2024, Jan Fridthjof Bern, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Gjorde lederen av kontrollutvalget feil, da han hadde et eget formøte med utvalgets sekretær for å diskutere utvalgets arbeid fremover?

SPØRSMÅL: Flertallet i kommunestyret har vedtatt nyvalg av kontrollutvalget som følge av mistillit til utvalgsleder. Slik jeg forstår det, begrunnes mistilliten blant annet ved at utvalgsleder i forkant av første møte i det nyvalgte kontrollutvalget hadde et eget møte med utvalgssekretæren. Hensikten med møtet skal ha vært at utvalgsleder og utvalgssekretær ville avklare noen praktiske forhold og diskutere utvalgets rolle og arbeid fremover. Det ble skrevet et referat fra formøtet.

En etterfølgende debatt reiser noen spørsmål om slike forberedende møter mellom utvalgsleder og utvalgssekretær. Blant annet har noen oppfattet at referatet inneholdt beslutninger som bare et samlet kontrollutvalg kan ta, blant annet med tanke på hvem som skal representere utvalget utad og at leder og sekretær forsøkte å etablere en maktstruktur ved å sette agendaen for utvalget.

Ifølge kommuneloven er det vel utvalgsleder som skal sette opp sakslisten for møter og det følger vel også av loven at det er utvalgsleder som har møte- og talerett i kommunestyret?

Sier kommuneloven noe om slike formøter mellom utvalgsleder og sekretær? Hva slags status har et slikt «møte»? Er det krav om, eller bør det skrives referat fra slike formøter? Vil da et slikt referat være et offentlig dokument etter offentlighetslovens bestemmelser?

SVAR: I [kommuneloven § 23-2](#) siste avsnitt er det fastsatt at kommunestyret «kan når som helst velge medlemmer til utvalget på nytt», og at da «skal alle medlemmene velges på nytt». Det er en rent politisk beslutning, og kommunestyret behøver ikke oppgi noen særlig grunn for dette. Et lovlig foretatt nyvalg av kontrollutvalget kan ikke overprøves, heller ikke om det er basert på uriktig eller urimelig forståelse av utvalgslederens rolle og myndighet. Bakgrunnen for denne konflikten er imidlertid interessant, og vi skal derfor se nærmere på forholdet mellom utvalgsleder, sekretariat og utvalg.

Kontrollutvalget er et «folkevalgt organ» etter kommuneloven, se [§ 5-1 andre avsnitt, bokstav d](#). Det betyr at reglene i kapittel 11 gjelder for utvalgets virksomhet, se [§ 11-1 første avsnitt](#). Dette gjelder da også bestemmelsen i [§ 11-3 første setning](#), om at «Lederen av et folkevalgt organ setter opp sakliste for hvert enkelt møte». I tillegg kan etter [§ 11-3 første avsnitt, siste setning](#), en tredel av medlemmene av et folkevalgt organ kreve at en sak «skal settes på sakslisten» i et kommende møte.

Sekretariatet til kontrollutvalget er et særskilt administrativt organ som etter [§ 23-7 tredje avsnitt](#) skal være uavhengig av kommunens eller fylkeskommunens administrasjon og av den eller dem som utfører revisjon for kommunen eller fylkeskommunene. Det er, sies det i femte avsnitt, «direkte underordnet kontrollutvalget og skal følge de retningslinjer og pålegg som utvalget gir», og skal, sies det i andre avsnitt, «påse at de sakene som behandles av kontrollutvalget, er forsvarlig utredet, og at utvalgets vedtak blir iverksatt». Sekretariatet har altså ingen formell myndighet verken til å sette en sak opp til behandling i det enkelte møte, eller til å nekte dette. Lederen setter opp saklisten, og når den er sendt ut, er det bare utvalget som kan endre på denne, ved formelt vedtak i møtet.

I praksis vil det imidlertid måtte være løpende kontakt mellom leder og sekretariat, både ved forslag fra sekretariatet om saker som det mener må eller bør behandles, og ved beskjed fra leder om hvilke saker sekretariatet må ha gjort klar til behandling på et bestemt tidspunkt. Begge deler er administrative meddelelser som ikke krever noen form for formalisert saksbehandling eller dokumentasjon, men det vil selvsagt nyttig for begge parter å ha en plan for utvalgets virksomhet som man har som utgangspunkt i det videre arbeidet.

Denne planen er ikke bindende verken for utvalgsleder eller utvalget. Den er må anses som et internt arbeidsdokument for kontrollutvalgssekretariatet, men hvis utvalget ønsker informasjon om det som her er avtalt, kan det be om å bli orientert og gi uttrykk for sitt syn på dette. Og hvis det foreligger et notat eller referat fra disse samtaler, kan utvalget kreve å få det, og da blir det som alminnelig utgangspunkt et offentlig dokument.

Det er klart nok ikke en feil at utvalgsleder og sekretariatsleder organiserer virksomheten på denne måten. Men hvis kommunestyret er misfornøyd med måten dette gjøres på, kan det altså skifte ut hele utvalget.

De beste grunner taler for at forbudet mot fjernmøter ikke gjelder i en hastesituasjon

Kommunal Rapport 02.04.2024, Jan Fridthjof Bern, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Kan et fjernhastemøte behandle en sak om arbeidstakers tjenstlige forhold?

SPØRSMÅL: Nylig ble det gjennomført et hastefjernmøte i kommunestyret vårt. Møtet foregikk over e-post, og temaet var innsetting av en settekommunedirektør i en klagesak mot kommunedirektøren.

Ordfører viste til kommuneloven § 11-8 som hjemmel for bruk av denne møteformen. I kommuneloven § 11-7 heter det imidlertid at «Et møte som skal lukkes etter § 11-5 andre ledd, kan ikke holdes som fjernmøte». Dette gjelder blant annet når det er tale om «en sak som angår en arbeidstakers tjenstlige forhold». Jeg lurer derfor på: Er vedtaket i kommunestyret i denne saken gyldig?

SVAR: Den aktuelle bestemmelsen i § 11-8 andre avsnitt gir altså lederen for organet, her ordfører, fullmakt til å bestemme at et møte skal holdes som fjernmøte «hvis det er påkrevd å få avgjort en sak før neste møte, og det enten ikke er tid til å holde et ekstraordinært møte, eller saken ikke er så viktig at et ekstraordinært møte anses som nødvendig». Spørsmålet er altså om dette også gjelder i den aktuelle saken, eller om det her følger av bestemmelsen i § 11-7 tredje avsnitt at hastefjernmøte ikke kan benyttes.

Det er usikkert om et vedtak om oppnevning av settedirektør i en slik klagesak er en sak som angår «en arbeidstakers tjenstlige forhold», og dermed i det hele tatt går inn under denne regelen, men om vi forutsetter at det vil den, blir altså spørsmålet om forbudet i § 11-7 mot bruk av fjernmøte også gjelder for hastefjernmøte etter § 11-8.

Bestemmelsen i § 11-7 er gitt pga. frykt for at uvedkommende skal kunne skaffe seg adgang til taushetsbelagt kommunikasjon mellom medlemmene i møtet. Dette er et hensyn som også kan være aktuelt i hastefjernmøte etter § 11-8, men her vil skadevirkningene ved et absolutt forbud mot å bruke denne møteformen kunne bli betydelige.

Det er tale om en situasjon der «hvis det er påkrevd å få avgjort en sak før neste møte, og det enten ikke er tid til å holde et ekstraordinært møte». I en slik situasjon er det derfor nærliggende å falle ned på at vi må kunne nøye oss med å stole på at kommunen gjør det som er nødvendig for å skjerme diskusjonen i møtet og opplysninger underlagt taushetsplikt som fremkommer der.

Jeg mener etter dette at de beste grunner taler for at vi må forstå loven slik at forbudet mot bruk av fjernmøter bare gjelder der dette skjer med hjemmel i beslutning i medhold av en generell fullmakt gitt av kommunestyret i medhold § 11-7 første avsnitt, og ikke der det som her er tale om en hastesituasjon etter § 11-8 andre avsnitt.

Brudd på denne bestemmelsen vil for øvrig neppe i seg selv føre til at vedtak som treffes i slikt møte blir ugyldig.

Befaring må settes som et formelt møte

Kommunal Rapport 15.04.2024, Jan Fridthjof Bern, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Når et utvalg er på befaring, er medlemmene da i et utvalgsmøte?

SPØRSMÅL: Vi går igjennom politisk reglement om dagen, og diskuterer om vi skal legge inn noe om befaringer i regi av de kommunale utvalgene, med tanke på møteoffentlighet, møteledelse, tilhørere, protokollering osv. Kan for eksempel utvalgene reise på befaring uten at det er et møte?

SVAR: Kommuneloven har ingen bestemmelser om «befaring». Den normale arbeidsformen for folkevalgte organer er at man bygger på skriftlige saksforelegg fra administrasjonen. Fordelen med denne arbeidsformen er at da har man et felles dokumentert og kvalitetssikret grunnlag for de vedtak som treffes.

Men ikke all informasjon er like lett å formidle på denne måten. Noen ganger er det en klar fordel om de folkevalgte har kunnet bygge også på egne iakttagelser av anlegget, naboskapet eller landskapet saken gjelder. Denne måten å innhente kunnskap på reiser imidlertid noen særlige utfordringer.

Det grunnleggende problemet er forholdet til bestemmelsene i [kommuneloven kapittel 11](#) om saksbehandling i folkevalgte organer.

Utgangspunktet her er at den enkelte folkevalgte ikke har noen individuell rolle i saksbehandlingen, annet enn ved deltakelse i organets møter. En folkevalgt er valgt *som medlem* av kollegialt organ, og kan ikke opptre i denne egenskap ved å reise på befaring på egen hånd.

Saksbehandlingen i det aktuelle folkevalgte organet bygger på det som i domstolsprosessen kalles «hovedforhandlingsprinsippet». Det betyr at organets beslutninger skal være basert utelukkende på den informasjon som er fremlagt på lik fot for alle medlemmene i møte i organet.

Dette gjelder da ikke bare saksdokumenter og muntlig informasjon fra administrasjonen eller andre, men også den kunnskap som blir innhentet ved befaring. Slik befaring må derfor skje innenfor de rammene som kommuneloven oppstiller for møter i folkevalgte organer.

Det må sendes innkalling til deltakelse i befaringsen, og relevante saksdokumenter i saken, til medlemmene forut for befaringsen ([§ 11–3 første avsnitt](#)).

Befaringen må settes som et formelt møte, og det må føres møtebok for befaringsen der det fremgår hva denne omfattet og hvem som deltok, herunder om parter eller sakkyndige deltok og ga informasjon eller fremførte synspunkter knyttet til saken.

Befaringen må også være åpen for presse eller andre interesserte, så lenge det ikke truffet vedtak om lukking etter [kommuneloven § 11–5](#).

Brudd på disse reglene vil være en saksbehandlingsfeil som kan være grunnlag for en lovlighetsklage til Statsforvalteren over vedtak som treffes, etter bestemmelsene i [kommunelovens kapittel 27](#).

Hvis det er mulig at feilen kan ha hatt betydning for vedtaket, kan den medføre at dette blir ugyldig.

Habiliteten må vurderes fra sak til sak

Kommunal Rapport 22.04.2024, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Økonomisjefen har blitt styreleder i et interkommunalt selskap, men er det lurt?

SPØRSMÅL: Av lov om interkommunale selskaper § 10 framgår følgende; Daglig leder eller representantskapsmedlem kan ikke være medlem av styre. Dette er den eneste begrensningen som lovgiver har satt med hensyn til valgbarhet. I et interkommunalt selskap som vår kommune er medeier i, har representantskapet valgt økonomisjefen i en av kommunene til styrets leder. Vi reiser spørsmål om dette er en god løsning, med tanke på god eierstyring, habilitet, taushetsplikt i styret og det personlige ansvaret som økonomisjefen påtar seg ved å være styreleder.

SVAR: Ulovlig er det neppe. Hva som er klokt, vil et stykke på vei avhenge av karakteren av selskapets virksomhet. Det er vel grunnen til at vi i ikke har flere generelle regler som avskjærer slike stillingskombinasjoner.

I stedet må dette vurderes fra sak til sak, i første rekke ut fra bestemmelsen i [IKS-loven § 15](#) om inhabilitet, der det fastslås at bestemmelsene om inhabilitet i kommuneloven [§ 11–10](#) og [13–3](#) gjelder tilsvarende for selskapets tilsatte og medlemmer av selskapets styrende organer, og at det er taushetsplikt etter forvaltningsloven for enhver som utfører tjeneste eller arbeid for IKS som er omfattet av offentleglova – dvs. der stat eller kommune har i øverste majoritet i øverste styringsorgan.

Referatsaker

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Hitra kommune

Møtedato

13.05.2024

Saknr

37/24

Saksbehandler Eva J. Bekkavik

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 24/268 - 4

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar referatsakene til orientering.

Vedlegg

Om kommuneøkonomien i Norge

Kommunenes utgifter til pleie- og omsorgstjenester har økt kraftig

Ny lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet

Høyeste antall klager til Sivilombudet noen gang

Kommuner må ikke skape trøbbel for egne selskaper

Utenforskap og mangel på arbeidskraft er hovedutfordringer for kommunene de neste årene

KS Folkevalgtprogram og boka Tillit

Saksopplysninger

Kontrollutvalget har fått følgende dokumenter som referatsaker:

1. Nesten halvparten av kommunene har negativ driftsresultat, mer enn 20 kommuner har negativ drift og høyere gjeld enn inntekter og flere kommuner tærer på sparepengene.
2. Kommunenes utgifter til pleie- og omsorgstjenester har økt kraftig.
3. Ny lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet, den gir innbyggere som er vanskeligstilte på boligmarkedet rett til å få vedtak om bistand ut fra sitt behov.
4. I 2023 kom det inn 4322 klager til Sivilombudet fra mennesker som mener at myndighetene har gjort en feil, det er det høyeste antallet noen gang.
5. Trange kommunebudsjetter er ikke et argument for å forsømme sine forpliktelser til egne selskaper. Kommunene må være forutsigbare og gode eiere.
6. Inkludering i arbeidslivet er en nøkkelfordring for kommunene. Det er et paradoks at kommunene opplever økende utenforskap i arbeidslivet og mangel på arbeidskraft samtidig.
7. Boka "Tillit" legger selve grunnlaget for KS folkevalgtprogram.

Om kommuneøkonomien

Kommunal Rapport mars 2024

Nesten halvparten av kommunene har negativt driftsresultat

Kommuneøkonomien har svekket seg det siste året. I alt 157 av 356 kommuner leverte negativt driftsresultat i fjor.

Les artikkelen [her](#)

Mer enn 20 kommuner har negativ drift og høyere gjeld enn inntekter

Den renteesponerte gjelden til norske kommuner er økende. Flere kommuner opplever nå negativ drift, svekket egenkapital og høye renteutgifter.

Les artikkelen [her](#)

Flere kommuner tærer på sparepengene

232 av 356 kommuner har i løpet av 2023 måttet forsyne seg av disposisjonsfondet, viser de foreløpige Kostra-tallene.

Les artikkelen [her](#)

Kommunenes utgifter til pleie- og omsorgstjenester har økt kraftig

Det er spesielt sterk vekst i tjenester til hjemmeboende, samt i aldersgruppene under 80 år, der både antall brukere og timer per bruker øker jevnt. Den kraftige veksten i utgifter til omsorgstjenester fra perioden 2015-2020, har fortsatt i 2021 og 2022.

Tallene finner vi i rapporten «Brukerne blir yngre, psykiske lidelser øker: Dypdykk i pleie- og omsorgstjenestene 2017-2021»

Rapporten er utarbeidet av forskerne Terje P. Hagen, Morten Aarflot og Trond Tjerbo ved Universitetet i Oslo, på vegne av KS Forskning. Rapporten ser på flere forhold knyttet til den sterke veksten i pleie- og omsorgsutgifter de siste årene.

Les hele rapporten [her](#)

Les artikkel i Kommunal Rapport [her](#)

Ny lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet

Statsforvalteren i Trøndelag, 02.04.2024

Planlegging for et trygt hjem for alle. Ny lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet, kalt boligsosial lov, ble vedtatt av Stortinget 20. desember 2022. Loven gjelder fra 1. juli 2023. Den gir innbyggere som er vanskeligstilte på boligmarkedet rett til å få vedtak om bistand ut fra sitt behov.

Loven stiller krav til ledere og beslutningstakerne i kommunene. Loven tydeliggjør ansvaret kommunene har til å planlegge og ha oversikt over boliger i kommunen.

Loven pålegger også kommunen å fastsette overordnede mål og strategier for det boligsosiale arbeidet i kommuneplanen. Ved å innlemme boligsosiale hensyn i samfunns- og arealplanleggingen, kan kommunene bidra til gode botilbud for vanskeligstilte og til at flere kan eie egen bolig.

Det er den enkelte kommune som må organisere arbeidet med å oppfylle loven. Det er ingen enkelt etat i kommunen som alene kan gjøre det, og loven legger opp til at flere fagfelt må samarbeide for å gi innbyggere som har behov for det den nødvendige bistanden.

[Lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet \[boligsosialloven\]](#)

[Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023–2027](#)

[Nasjonal strategi for den sosiale boligpolitikken \(2021-2024\)](#)

[Boligsosialt arbeid](#)

Høyeste antall klager til Sivilombudet noen gang

Sivilombudet 21.03.2024.

Sivilombud Hanne Harlem leverte tirsdag 19. mars 2024, Sivilombudets årsmelding for 2023 til Stortinget.

Sivilombudet behandler klager, setter i gang undersøkelser av eget tiltak, og besøker steder der mennesker er fratatt friheten. Sivilombudet er Stortingets kontrollorgan, og leverer hvert år en årsmelding til Stortinget om sin virksomhet i det foregående året.

Økning i antall klager

I 2023 kom det inn 4322 klager fra mennesker som mener at myndighetene har gjort en feil. Det er det høyeste antallet noen gang.

[Årsmelding Sivilombudet 2023](#)

Hele 30 % av alle klagene til Sivilombudet dreier seg om mangel på svar fra forvaltningen eller at det tar for lang tid å få en avgjørelse. Antallet slike klager har økt de siste årene. Det har også vært en økning i klager som gjelder utlendingssaker, offentlighet og innsyn.

Stadig flere saker løser seg underveis når Sivilombudet kontakter forvaltningen. Flere kommuner, fylkeskommuner, statsforvaltere, direktorater og departementer fikk likevel kritikk fra Sivilombudet i ulike saker i løpet av året. Årsmeldingen er også en rapport om disse sakene.

Hovedtall 2023

4322
innkomne saker

4361
avsluttede saker

Antall besøk til steder der folk er fratatt friheten

11 besøk til barnevernsinstitusjoner

5 besøk til fengsel

1 besøk til arrest

Totalt
17
besøk under
forebyggings-
mandatet

Dette klages det mest på:

 1248

Saksbehandlingstid
og manglende svar

 606

Trygd, sosialhjelp
og barnebidrag

 542

Plan og bygg

 462

Helse og omsorgs-
tjenester

 402

Ansettelsessaker og
arbeids- og tjenesteforhold

Disse klages det mest på:

- > kommuner
- > statsforvaltere
- > Nav
- > utlendingsmyndighetene
- > politi og påtalemyndighet

Kommuner må ikke skape trøbbel for egne selskaper

Samfunnsbedriftene 26.03.2024, Agnete B. Sommerset, juridisk direktør

Trange kommunebudsjetter er ikke et argument for å forsømme sine forpliktelser til egne selskaper. Kommunene må være forutsigbare og gode eiere.

Tenk deg en kommune som inngår en avtale med et privat selskap om rengjøring. Pris og tjenester er avtalt, kontrakt undertegnet, og alle er fornøyde. Men så sier kommunen at de ikke lenger vil stå inne for avtalen, og at de bare vil betale halvparten av kostnadene på grunn av stramme budsjetter. Det hadde selvsagt vært uakseptabelt, ulovlig og utenkelig.

Løper fra ansvar

Når det kommer til selskaper som kommunen selv eier, er det likevel noen som tror at man kan løpe fra ansvar, kontrakter og vedtatte budsjetter når man oppdager røde tall i eget budsjett.

- Et interkommunalt selskap (IKS) med 37 eiere fikk vedtatt sitt budsjett i april 2023. Nå vil det nye kommunestyret i to av eierkommunene redusere sitt tilskudd til selskapet.
- Et annet IKS trenger å endre selskapsavtalen etter endringer i IKS-loven og uttreden av enkelteiere. En av kommunene nekter å vedta endringene fordi kommunen vil «vente og se» hvordan det går med selskapet.
- Et tredje IKS opplever at én av deltakerkommunene ikke vil betale det som det vedtatte budsjett innebærer, og ønsker heller færre tjenester fra selskapet.

Kommuner som velger å organisere tjenester i selskaper, forplikter seg også til å følge rettslige rammer for selskapene. Her er det ingen «bør» eller «kan», her **må** man følge styringslinjer og myndighet som er regulert gjennom kommuneloven og selskapslover.

Som alle andre selskaper, trenger også kommunalt eide bedrifter forutsigbare rammer. Kortsiktig budsjettgevinst for enkeltkommuner er et veldig dårlig argument for å utarme egne selskaper. Det blir en umulig driftssituasjon for selskapene hvis vedtatte budsjetter blir reversert av noen eierkommuner – i opposisjon til egne eierrepresentanter.

Eierstyring er ikke spesielt vanskelig, men krever opplæring. Med mange nye representanter i kommunestyresalene, er det spesielt viktig at kommunene nå setter av tid til dette. Hvis eierne drar selskapet i samme retning, vil det resultere i bedre demokratisk kontroll, forutsigbar drift, effektive tjenester, og dermed bedre mulighet for å oppnå målet med opprettelse av selskapet.

Lag eierstrategier!

Den siste valgperioden var første gang kommunene ble pålagt å lage en eierskapsmelding. Det har gitt god oversikt over hvilke selskaper kommunene har interesser i, og som de må følge opp.

Neste steg må være bedre kunnskap om eierstyring. Her kan utarbeiding av eierstrategier være en god start. Da vil eierne delta mer aktivt i utvikling av egne selskaper, forstå hvilke rettslige forpliktelser eierskap innebærer, og få mulighet til å hente ut de gevinstene som ligger i å etablere selskapene.

Gjennom en eierstrategi vil man oppdage at god eierstyring, rutiner for politisk forankring og løpende dialog med selskapene er nøkkelen til best mulig resultat. Hvis kommuner er uenige i sitt eget selskaps beslutninger, må de se på egen eierstyring og gå via formelle kanaler, slik det fungerer for alle andre selskaper i Norge.

Da kan de ikke stille selskapene sjakk matt ved ikke å følge opp vedtatte budsjetter eller nekte å vedta endringer i selskapsavtaler som deres egen representant har stemt for. Da dømmer man sine egne selskaper til å mislykkes, og det var neppe intensjonen ved opprettelsen av dem.

Utenforskap og mangel på arbeidskraft er hovedutfordringer for kommunene de neste årene

Samfunnsbedriftene 27.03.2024, styreleder Gunn Marit Helgesen i KS og styreleder Pål Smits i Samfunnsbedriftene

Tett samarbeid med arbeidsinkluderingsbedriftene bidrar til løsning på begge utfordringene samtidig.

Inkludering i arbeidslivet er en nøkkelutfordring for kommunene. Det er et paradoks at kommunene opplever økende utenforskap i arbeidslivet og mangel på arbeidskraft samtidig. En enda mer aktiv kommunal bruk av egne arbeidsinkluderingsbedrifter vil bidra positivt til å redusere begge utfordringene. Hvis flere hender kommer i arbeid, vil det også gi en betydelig avlastning for kommuneøkonomien.

Norge har 320 arbeidsinkluderingsbedrifter fordelt på 95 prosent av kommunene. Felles for dem alle er at de hjelper folk å komme i aktivitet eller arbeid, enten det er uføretrygdede, personer på arbeidsavklaringspenger og sosial stønad, innvandrere, ungdom i utenforskap, sykemeldte, folk med rusutfordringer, eller andre grupper som står utenfor arbeidslivet.

Gjennom sitt virke i de fleste av landets kommuner, har arbeidsinkluderingsbedriftene en unik forståelse av lokale forhold og behov. De kjenner til kommunens utfordringer, det lokale næringslivet og arbeidsmarkedet. Dermed kan de tilpasse tiltak og løsninger som passer for den enkelte kommune. I tillegg er bedriftene fleksible og har god tilpasningsevne. De kan utvikle skreddersydde programmer og tiltak for å inkludere personer som står utenfor arbeidslivet. Dette gir kommunene fleksibilitet i møtet med lokale utfordringer.

Et tettere partnerskap mellom kommuner og arbeidsinkluderingsbedrifter har en rekke fordeler:

- **Økt tilgang til arbeidskraft.** Arbeidsinkluderingsbedrifter kan bidra til å rekruttere og inkludere personer som ellers ville stått utenfor arbeidslivet. Dette gir kommunene tilgang til en bredere arbeidsstyrke og reduserer mangel på arbeidskraft.
- **Et mer inkluderende samfunn.** Kommunene og kommunale bedrifter har en sterk forpliktelse til å inkludere personer med nedsatt funksjonsevne, langtidsledige og andre sårbare grupper. Dette bidrar til et mer inkluderende samfunn der alle får muligheten til å delta. Vi skal heller ikke undervurdere hvilken enorm effekt inkluderingen har for den enkeltes selvbilde og egenverdi.
- **Flere statlige arbeidsmarkedstiltak.** Gjennom et samarbeid kan kommunene trekke veksler på arbeidsinkluderingsbedriftenes kompetanse om effektiv bruk av de statlige arbeidsmarkedstiltakene. Det gir flere i varig tilrettelagt arbeid, flere ansettelser med lønnstilskudd og tiltaksplasser i arbeidsforberedende trening.
- **Bidrag til kommuneøkonomien.** Flere statlige arbeidsmarkedstiltaksplasser og prosjektmidler lokalt vil virke direkte på både utenforskap og mangel på arbeidskraft. I tillegg til å sikre nok hender til å gjøre alle oppgavene kommunen skal utføre, avlaster det kommuneøkonomien og gir rom for å investere i andre viktige områder.

Et tett samarbeid mellom kommuner og arbeidsinkluderingsbedrifter kan gjøre inkluderingsarbeidet mer effektivt og profesjonelt i hver enkelt kommune. Det vil være en kraftig ressurs for å bidra til å løse utfordringene knyttet til utenforskap og arbeidskraftmangel. Og ikke minst bygger det opp om den type bærekraftige lokalsamfunn vi ønsker å ha i Norge – hvor alle får bidra gjennom deltakelse i et inkluderende arbeidsliv.

KS Folkevalgtprogram og boka Tillit

Har du deltatt på KS Folkevalgtprogram eller ønsker å lese om folkevalgtes rolle i lokalpolitikken? Les boka Tillit.

KS Folkevalgtprogram er et tilbud til alle kommunestyre, fylkesting og direkte valgte bydelsutvalg. Hensikten er å bidra til et godt lokaldemokrati med høy tillit. Programmet skal også bidra til å gi dere folkevalgte trygghet og motivasjon, og en god forståelse for rollen. Denne boka legger selve grunnlaget for KS Folkevalgtprogram.

- Vi håper at boka skal være til hjelp i hverdagen som folkevalgt i kommunen eller fylkeskommunen, sier Dag-Henrik Sandbakken, fagsjef i KS.

Les boka [her](#)

Mer informasjon som kan være særlig relevant for deg som er folkevalgt finner du [her](#).

Innspill til kontrollarbeidet

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Hitra kommune

Møtedato

13.05.2024

Saknr

38/24

Saksbehandler Eva J. Bekkavik

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 24/268 - 2

Forslag til vedtak

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Vedlegg

Henvendelse fra kontrollutvalget i Malvik kommune om en felles forvaltningsrevisjon av TrønderEnergi AS med datterselskaper

Saksopplysninger

Hensikten med denne saken er at utvalgets medlemmer kan drøfte og fremme innspill til saker og forhold som kontrollutvalget kan ta tak i, eller diskutere om å få utredet en sak til et fremtidig kontrollutvalgsmøte. Da kan forslag om å sette opp saken fremmes i denne sak.

Eksempel på tema som kan tas opp:

- Deltagelse på kurs/konferanse
- Endring av møtedato e.l.
- Forhold i kommunen som medlemmene har behov for å drøfte
- Ønske om orientering knyttet til et saksområde fra kommunedirektør eller sekretariatet i et fremtidig møte.

Utvalgets medlemmer oppfordres til å si fra om de har noe til saken i starten av møtet.

Henvendelse fra kontrollutvalget i Malvik kommune om en felles forvaltningsrevisjon av TrønderEnergi AS med datterselskaper følger med som vedlegg til saken.

Vår saksbehandler: Ragnhild Torsdatter Grønvold, tlf. 936 30 946

E-post: ragnhild.gronvold@konsek.no

Deres ref.:

Vår ref.: 24/250-1

Oppgis ved alle henvendelser

Vår dato: 21.03.2024

Mottakere ifølge liste

Felles forvaltningsrevisjon - TrønderEnergi AS med datterselskaper

Kontrollutvalget i Malvik vedtok i sak om bestilling av en annen forvaltningsrevisjon at det ønsker å få fremlagt en sak om en eventuell felles forvaltningsrevisjon av TrønderEnergi AS med datterselskaper. Årsaken til dette er at det er om lag 10 år siden forrige forvaltningsrevisjon av dette selskapet, og det har skjedd store endringer i konsernstrukturen den senere tiden.

På vegne av kontrollutvalget ber vi om tilbakemelding om det er ønske om å være med på en felles forvaltningsrevisjon av TrønderEnergi AS med datterselskaper.

En tenker seg en prosess hvor Malvik har ansvar for prosessen, og kostnadene fordeles på de utvalgene som blir med i forhold til eierandelen i selskapet.

Frist for tilbakemelding settes til 7. mai 2024.

Med hilsen
Konsek Trøndelag IKS

Ragnhild Torsdatter Grønvold
seniorrådgiver

Dette brevet er elektronisk godkjent og har derfor ikke signatur.

Vedlegg:

Bestilling av forvaltningsrevisjon eller eierskapskontroll

Mottakere:

Kontrollutvalget i Ørland
Kontrollutvalget i Frøya
Kontrollutvalget i Heim
Kontrollutvalget i Hitra
Kontrollutvalget i Holtålen
Kontrollutvalget i Melhus
Kontrollutvalget i Midtre Gauldal
Kontrollutvalget i Oppdal
Kontrollutvalget i Orkland
Kontrollutvalget i Osen
Kontrollutvalget i Rennebu
Kontrollutvalget i Selbu
Kontrollutvalget i Skaun
Kontrollutvalget i Stjørdal
Kontrollutvalget i Trondheim
Kontrollutvalget i Tydal
Kontrollutvalget i Åfjord
Kontrollutvalget Indre Fosen

Godkjenning av protokoll fra dagens møte

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Hitra kommune

Møtedato

13.05.2024

Saknr

39/24

Saksbehandler Eva J. Bekkavik**Arkivkode** FE-033, TI-&17**Arkivsaknr** 24/268 - 3**Forslag til vedtak**

Møteprotokollen fra dagens møte i kontrollutvalget, 13.05.2024, godkjennes.